

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣΙΔ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 | 15 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1965 | ΑΡΙΘ. 2

ΤΑ ΗΓΙΑΣΜΕΝΑ ΥΔΑΤΑ

Β'.

Εἰς τὸ προηγούμενον φύλλον τοῦ «Ἐφημερίου» εἶδομεν ἱστορικὰς μαρτυρίας περὶ τοῦ Μεγάλου Ἀγιασμοῦ. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ ποῖος εἶναι ὁ συγγραφεὺς τῆς Ἀκολουθίας αὐτοῦ τὸ πρᾶγμα εἶναι ἀκαθόριστον. Εἰς τὸν πρόλογον τοῦ Ἀρμενικοῦ Εὐχολογίου φέρεται παράδοσις, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ Ἀκολουθία τοῦ Μεγάλου Ἀγιασμοῦ συνετάχθη ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, διερχομένου ἐξ Ἱεροσολύμων. Εἰς Ἀρμενικόν, ἐξ ἄλλου, χειρόγραφον κώδικα τοῦ Γ' αἰῶνος, πρὸ τῆς Ἀκολουθίας ὑπάρχει ἡ ἐπικεφαλὴ: «Ὁ ἁγιασμὸς τῶν ὑδάτων ὁ ἀποδιδόμενος εἰς Βασίλειον τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Καισαρείας τῆς Καππαδοκίας». Καὶ εἰς ἄλλους κώδικας τοῦ ιβ' αἰῶνος ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος Ἀκολουθία ἀποδίδεται εἰς τὸν Μέγαν Βασίλειον. Κατὰ τὸν καθηγητὴν κ. Π. Τρεμπέλαν, «τὸ νὰ ὑποθέσωμεν, ὅτι ἤδη ὁ Μ. Βασίλειος συντάξε τὴν Ἀκολουθίαν τοῦ Μεγάλου Ἀγιασμοῦ, παρουσιάζεται ἀπίθανον. Τὸ νὰ παραδεχθῶμεν ὅμως, ὅτι εἶναι ὁ συντάκτης τῆς ἐπὶ τοῦ ὕδατος τοῦ βαπτίσματος ἀναγιγνωσκομένης εὐχῆς «Μέγας εἶ, Κύριε», μολοντί αὕτη ἀποδίδεται ὑπὸ τοῦ Συριακοῦ Εὐχολογίου, τοῦ συγγραφέντος περὶ τὸ 1170 ὑπὸ τοῦ Μιχαῆλ τοῦ Σύρου, εἰς τὸν Πρόκλον, φαίνεται πιθανώτερον. Τοῦτο δὲ διότι ἡ εὐχὴ αὕτη εἶναι πράγματι μεγαληγόρος, συνυφαινομένη μετὰ χωρίων τῆς Γραφῆς, καθὼς καὶ αἱ ἐν τῇ λειτουργίᾳ τοῦ Μ. Βασιλείου εὐχαί». (Ἐνθ. ἀνωτ. σελ. 139-140). Τὸ ὅτι τὰ ἐντυπα εὐχολόγια ἀναγράφουν τὸν ἅγιον Σωφρόνιον Ἱεροσολύμων ὡς συνθέτην εὐχῶν, ἐξηγεῖται ἐκ τοῦ ὅτι οὗτος δύναται «διακοσμητῆς τῆς Ἀκολουθίας νὰ θεωρηθῆ, προσ-

θέσας ἐν ἀρχῇ αὐτῆς τὰ εἰσαγωγικά τροπάρια, ἐξ ὧν τὸ ὄνομά του ἐκπεσὸν ἐτέθη ἐπὶ κεφαλῆς τῶν εὐχῶν ἐξ ἀβλεψίας ἀντιγραφῆς) (Κ. Καλλινίκου, μν. ἔ., σελ. 576).

Ἡ Ἀκολουθία τοῦ Μεγάλου Ἀγιασμοῦ ἔχει θαυμάσιον περιεχόμενον. Αὕτη, πρὸς τοῖς ἄλλοις, περιέχει ἀναγνώσματα τοῦ προφήτου Ἡσαίου (κεφ. λε' καὶ νε' καὶ ιβ' 3-6), τοῦ Ἀποστόλου Παύλου (Α' Κορ. ι', 1-4), τοῦ Εὐαγγελίου (Μαρκ. α', 9 ἐξ.), ὡς καὶ ἐκτενῆ δέησιν, διὰ τῆς ὁποίας παρακαλοῦμεν τὸν Θεόν, ὅπως δωρηθοῦν εἰς τὸ προκειμένον πρὸς εὐλογίαν ὕδωρ «ἢ χάρις τῆς ἀπολυτρώσεως καὶ ἡ εὐλογία τοῦ Ἰορδάνου».

Ἄξια ἰδιαιτέρας προσοχῆς εἶναι τὰ παλαιότερα Διακονικά, τὰ ὁποῖα σφίζονται εἰς τὸ Βαρβερινὸν Εὐχολόγιον τοῦ ὁγδοῦ ἡ ἐνάτου αἰῶνος. Ταῦτα ἔχουν ὡς ἐξῆς: «Εἰπώμεν πάντες τὸ Κύριε ἐλέησον.—Ὁ Θεὸς ὁ Πατήρ ὁ Παντοκράτωρ, ὁ πρὶν γενέσεως ἐπιστάμενος καὶ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι καλέσας, δεόμεθα.—Ὁ τοὺς οὐρανοὺς ἐκτείνας καὶ τὴν γῆν ἐφ' ὑδάτων θεμελιώσας, δεόμεθα.—Ὁ παράδεισον φυτεύσας ἐν Ἐδέμ κατ' ἀνατολὰς καὶ τετράφυτον πηγὴν πηγάσας ἐν αὐτῷ, δεόμεθα.—Ὁ τὴν ποιμνὴν τοῦ πατριάρχου Ἰακώβ ῥάβδω καὶ ὕδατι εὐλογήσας καὶ πληθύνας, δεόμεθα.—Ὁ διὰ Ἡλιοῦ τοῦ Θεσβίτου διὰ τοῦ τρισσαίου τῆς ἐκχύσεως τῶν ὑδάτων τὸ τρισυπόστατον τῆς μιᾶς θεότητος ἡμῖν ἀναδείξας, δεόμεθα.—Ὁ διὰ Ἡσαίου τοῦ προφήτου εἰρηκότος ἡμῖν, ἀντλήσατε ὕδωρ μετ' εὐφροσύνης, δεόμεθα.—Ὁ τῷ Προδρόμῳ Ἰωάννῃ ὑποκλίνας τὴν ἀχραντον κορυφὴν καὶ ἐν ρεῖθροις Ἰορδάνου βαπτισθεὶς, δεόμεθα.—Ὁν ἡ θάλασσα εἶδε καὶ ἔφυγε καὶ ὁ Ἰορδάνης ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω, δεόμεθα.—Ἰδοσάν Σε ὕδατα, ἴδοσάν Σε ὕδατα καὶ ἐφοβήθησαν, δεόμεθα.—Ἵπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι ἡμᾶς πάση εὐλογίᾳ πνευματικῇ, δεόμεθα.—Ἵπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι τὰ ὕδατα ταῦτα τῇ ἐπιφοιτήσει καὶ δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, δεόμεθα.—Ἵπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι αὐτὰ ὡς τὰ Ἰορδάνεια ρεῖθρα, δεόμεθα.—Ἵπὲρ τοῦ καταφοιτῆσαι ἐν τοῖς ὕδασι τούτοις τὴν καθαρτικὴν τῆς Ἵπερουσίου Τριάδος εὐεργεσίαν, δεόμεθα.—Ἵπὲρ τοῦ γενέσθαι αὐτὰ πρὸς καθαρισμόν ψυχῶν καὶ σωμάτων πᾶσι τοῖς ἀρουομένοις καὶ μεταλαμβάνουσιν ἐξ αὐτῶν, δεόμεθα.—Σῶσον ἡμᾶς ὁ Θεὸς τῇ ἐπιφανείᾳ Σου καὶ ἐπάκουσον ἡμῶν, δεόμεθα.—Ἐλέησον ἡμᾶς ὁ Θεὸς κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου, δεόμεθα

Σου, Κύριε (Jacobi Goar, Εὐχολόγιον, Βενετία 1730, σελ. 464).

Μετὰ τὴν ἐκτενῆ δέησιν ἀπαγγέλλεται ἡ μεγαλορρήμων εὐχὴ «Τριάς ὑπερούσιε, ὑπεράγαθε κ.λ.π., ἥτις κορυφοῦται εἰς τὴν δοξολογίαν: «Μέγας εἶ, Κύριε, καὶ θαυμαστά τὰ ἔργα σου καὶ οὐδεὶς λόγος ἐξαρκέσει πρὸς ὕμνον τῶν θαυμασίων σου!». Ἐνταῦθα «ἔχομεν πραγματικῶς τὴν ψυχὴν καὶ τὸ κέντρον τῆς ὅλης τελετῆς. Ἀνυμνεῖται ἐνταῦθα ὁ Δημιουργὸς τοῦ ὄρατοῦ καὶ ἀοράτου κόσμου ἐν τοῖς ἔργοις του. Ἐξάιρεται τὸ τῆς Ἐνσαρκώσεως ἄφατον μυστήριον. Ὑμνολογεῖται ὁ ἐν Ἰορδάνῃ ἐπιφανείς καὶ τὰ τοῦ Ἰορδάνου ρεῖθρα ἀγιάσας. Ὡς ἐκεῖ ἀπέστειλεν, οὕτω καὶ τώρα ἰκετεύεται, ἵνα ἐξαποστείλῃ τὸ "Ἅγιον Τοῦ Πνεῦμα, ἀγίασῃ τὸ ὕδωρ τοῦτο καὶ ποιήσῃ αὐτὸ «ἀφθαρσίας πηγὴν, ἀγιασμοῦ δῶρον, ἀμαρτημάτων λυτήριον, νοσημάτων ἀλεξιτήριον, δαίμοσιν ὀλέθριον, ταῖς ἐναντίας δυνάμεσιν ἀπρόσιτον, ἀγγελικῆς ἰσχύος πεπληρωμένον». Μεθ' οὗ ὑποκλίνει ὁ τελεταρχῶν τὴν κεφαλὴν καί, τὴν εὐχὴν τῆς ἀρχιεπισκοπίας μυστικῶς εὐχηθεῖς» (Κ. Καλλίνικου, ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 579), βαπτίζει ὁ ἱερεὺς τὸν Σταυρόν, ὄρθιον αὐτὸν κατάγων ἐν τῷ ὕδατι καὶ ἀνάγων, λέγων συγχρόνως τρεῖς τὸ «Ἐν Ἰορδάνῃ βαπτιζομένου σου κ.λ.π.», ἐνῶ συγχρόνως ραντίζει τὸν λαὸν διὰ τοῦ ἀγιασθέντος ὕδατος (Ἰ. Μεσολωρᾶ, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 231).

Μετὰ τὴν πλήρη διαμόρφωσιν τοῦ Μεγάλου Ἀγιασμοῦ, ἐδημιουργήθη καὶ ὁ Μικρὸς Ἀγιασμός. Ὡς εὐστόχως παρατηρεῖ ὁ Κωνσταντῖνος Καλλίνικος, «οὐχὶ σπανίως ἐν τῇ ἀναπτύξει τοῦ παρ' ἡμῖν τυπικοῦ παρατηρεῖται τὸ ἐξῆς φαινόμενον. Εὐθὺς ὡς ἀκολουθία τις κατὰ τε τὸ περιεχόμενον καὶ τὴν ἐξωτερικὴν ὑφὴν ἀνδρωθῆ, ἄλλη μικροτέρα τις ὡς παραφυὰς παρὰ τὸ πλευρὸν τῆς ἐκπλαστάνει, εἴτε διὰ τὴν ἐξωραΐσιν ἐπὶ μᾶλλον καὶ καταστῆ δορυφόρος τῆς, εἴτε διὰ τὴν ἀναπληρώσιν ἀργοῦσαν». Τὸν δρόμον τοῦτον ἠκολούθησε καὶ ὁ Μέγας Ἀγιασμός, παρὰ τὸν ὁποῖον μορφολογικῶς ὠριμάσαντα, ἀνεπτύχθη βραδύτερον ὁ Μικρὸς τοιοῦτος. Μικρὸς, καθὼ νεώτερός του κατὰ τὴν ἡλικίαν καὶ βραχυτέρος του κατὰ τὴν ἔκτασιν. Μικρὸς, διότι ὅ,τι ἐκεῖνος ἐπαγγέλλεται ἐν μεγάλῳ βαθμῷ ἅπαξ καὶ μόνον τοῦ ἔτους, τοῦτο οὗτος ἔρχεται νὰ ἐκζητήσῃ παρὰ Θεοῦ εἰς βαθμὸν μικρότερον» (ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 579-580) εἰς οἰανδήποτε ἡμέραν καὶ ὥραν τοῦ ἔτους καὶ συνηθέστερον ἐν ἀρχῇ ἐκάστου μηνός. Ἡ Ἀκολουθία τοῦ Μικροῦ Ἀγια-

σμοῦ δὲν εἶναι μεταγενεστέρα τοῦ Η' αἰῶνος. Κατὰ τὴν παράδοσιν, τὰ ἀφορῶντα εἰς τὸν Μικρὸν Ἀγιασμὸν διετάχθησαν ἐν Συνόδῳ ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Φωτίου.

Ὁ Μικρὸς Ἀγιασμὸς περιέχει ψαλμοὺς καὶ κυρίως τροπάρια ἀναφερόμενα εἰς τὴν Θεοτόκον. Διὰ τοῦτο καὶ ἐπέχει τόπον Παρακλήσεως αὐτῆς. Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἀποστολικῆς (Ἐβρ. β', 11-18) καὶ τῆς εὐαγγελικῆς περιχοπῆς (Ἰωάν. ε', 1-4), ἀκολουθοῦν τὰ Εἰρηνικά καὶ ἡ ἀνάγνωσις τῆς εὐχῆς, διὰ τῆς ὁποίας πρὸς τοῖς ἄλλοις, λέγομεν: «Αὐτός, φιλόθρωπε Βασιλεῦ, ὁ δοὺς ἡμῖν χιονοφεγγόφωτον φορέσαι στολὴν ἐξ ὕδατός τε καὶ πνεύματος, καὶ διὰ τῆς τοῦ ὕδατος τούτου μεταλήψεώς τε καὶ ραντισμοῦ τὴν σὴν εὐλογίαν ἡμῖν κατάπεμψον, τὸν ρύπον τῶν παθῶν ἀποσμήχουσαν». Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς εὐχῆς ταύτης εὐλογεῖται τὸ ὕδωρ διὰ τῆς τριτῆς καταδύσεως καὶ ἀναδύσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ καὶ ψάλλεται τρίς τὸ «Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν σου καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν σου, νίκας τοῖς βασιλεῦσι κατὰ βαρβάρων δωρούμενος καὶ τὸ σὸν φυλάττων, διὰ τοῦ Σταυροῦ σου, πολίτευμα». Μετὰ ταῦτα ἀκολουθεῖ ὁ ραντισμὸς τοῦ λαοῦ, τοῦ ναοῦ καὶ πάντων τῶν ἀντικειμένων.

Ἡ Ἀκολουθία τοῦ Μεγάλου καὶ Μικροῦ Ἀγιασμοῦ εἶναι μιὰ ἐκ τῶν πολλῶν ἐνδείξεων, ὅτι ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Λατρείᾳ καὶ αὐτὰ τὰ ὕλικά στοιχεῖα χρησιμοποιοῦνται συχνότατα ὡς σύμβολα τῶν πνευματικῶν ἐννοιῶν, ἀντικειμένων, ἐκδηλώσεων, καὶ τῶν ἐκ τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ ἔργου τοῦ Χριστοῦ ἀπορρυσάντων ἀγαθῶν. Ἡ χρῆσις τοῦ ὕλικου στοιχείου, ἀνταποκρινομένη εἰς τὸ ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι (ὕλικοπνευματικὸν) ὄν, οὐδόλως συντελεῖ εἰς ἐξωτερικοποίησιν τῆς λατρείας αὐτοῦ, ἀλλ' ἀντιθέτως ὀδηγεῖ εἰς ἐμβάθυνσιν ἐν τῷ μυστηρίῳ τῆς Θείας Οἰκονομίας. Ὁ βίῳ μετὰ κατανόησεως τὴν καθ' ὅλου ὀρθόδοξον λατρείαν γνωρίζει, ὅτι ἡ χρῆσις τοῦ ὕλικου στοιχείου ἐν αὐτῇ καθιστᾷ τὰς πνευματικὰς ἀληθείας ἰσχυρορότερας καὶ πειστικότερας παρὰ ὁ ἀπλοῦς λόγος. Ἐπομένως τὸ ὕλικὸν στοιχεῖον παίζει ἐνεργητικὸν ρόλον, ἐφ' ὅσον συντελεῖ, ὥστε ἡ ἐσωτερικὴ ζωὴ νὰ ἐκφράζεται πληρέστερον καὶ τελειότερον.

(Τέλος)

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Η ΟΝΟΣ ΤΟΥ ΒΑΛΑΑΜ ΟΜΙΛΟΥΣΑ ΜΕ ΦΩΝΗΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΝ

«Πάντες ὅσοι ἦλθον πρὸ ἐμοῦ, κλέπται εἰσὶ καὶ λησταί» (Ἰω. ι', 8). Καὶ οἱ σοφοί, καὶ οἱ ποιηταί, καὶ οἱ νομοθέτες, ὅλοι ἦταν κλέφτες, καὶ κλέβανε τὲς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων. Μοναχὰ ὁ Χριστὸς τοὺς ἐδίδαξε τὴν ἀλήθειαν. Γι' αὐτὸ εἶπε «Ὅλα μοῦ παραδοθήκανε ἀπὸ τὸν Πατέρα μου. Καὶ κανένας δὲν γνωρίζει τὸν Πατέρα μήτε τὸν κάνει γνωστόν, παρὰ μοναχὰ ὁ Υἱὸς» (Ματθ. ια', 27). Μοναχὰ ὁ Χριστὸς εἶνε ὁ τσομπάνης ποὺ ἀγαπᾷ τὰ πρόβατα, κ' ἐκεῖνα ἀκοῦν τὴν φωνὴν του καὶ τὴν γνωρίζουν. Μοναχὰ ἐκεῖνος θανατώθηκε γι' αὐτά.

Ἀπὸ τὰ παραπάνω λόγια του φαίνεται ὅτι χωρὶς θερμὴν πίστιν στὸν ἀληθινὸν Θεόν, ἡ ἀρετὴ καὶ οἱ καλὲς πράξεις δὲν ἔχουν καμμιὰ ἀξίαν γιὰ τὸν χριστιανόν. Ναὶ μὲν ἡ πίστις δίχως ἔργα εἶνε νεκρή, ἀλλὰ καὶ τὰ ἔργα χωρὶς πίστιν εἶνε καὶ αὐτὰ νεκρά. Εἶνε νεκρά, ἐπειδὴ ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ ὅταν λείπη, ὅλα εἶνε νεκρά. Καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ εἶνε ἡ πνευματικὴ ἀγάπη. Ἐπειδὴ ὑπάρχουν ἄνθρωποι ποὺ λέγονται χριστιανοί, οἱ ὅποιοι κάνουν τὲς ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ φόβον, ἢ γιὰ τὴν ἀνταμοιβὴν στὴν μέλλουσαν ζωὴν, καὶ ὄχι ἀπὸ ἀγάπην.

Σημείωσε ἀκόμα, ὅτι ἐκεῖνα τὰ καλὰ ἔργα ποὺ παρήγγελαν στοὺς ὀπαδοὺς των οἱ ἀρχαῖοι ἠθικολόγοι, δὲν ἔφθαναν ἕως τὴν ἀληθινὴν αὐτοθυσίαν καὶ ταπείνωσιν, καὶ οἱ ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ νὰ ἀγαπῶμεν τοὺς ἐχθροὺς μας, νὰ γυρίζωμεν καὶ τὴν ἄλλην παρεῖαν εἰς ἐκεῖνον ποὺ θὰ μᾶς κτυπήσῃ ἀπὸ τὴν μίαν, νὰ συγχωροῦμεν τὰ πάντα, νὰ βγάζωμεν ἀπὸ ἐπάνω μας κάθε σοφίαν καὶ γνῶσιν καὶ νὰ γινόμεθα ὡσάν τὰ παιδιά, νὰ ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἦμεθα οἱ τελευταῖοι καὶ οἱ ὑπηρετὲς στοὺς ἄλλους, νὰ χαίρομεθα γιὰ τὶς συμφορὰς, κλπ. αὐτὰ ἦσαν μόνον λόγια γιὰ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ μάλιστα ὄχι λόγια φρόνημα.

Λοιπόν, οἱ καλὲς πράξεις χωρὶς τὴν πίστιν πόσον ὀλίγη ἀξίαν ἔχουν, τὸ δείχνει ὁ Χριστὸς μὲ τὸ νὰ λέγῃ ὅτι εἶνε κλέφτες καὶ ληστὲς ὅλοι οἱ ἠθικολόγοι τῆς ἀρχαιότητος. Ἀλληῶς δὲν θὰ καλοῦσε στὸν Παράδεισον μαζί του τὸν ληστὴν νὰ ἔμπη πρῶτος, πρὶν ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀγίους, μήτε στὴν πόρνην θὰ ὀμιλοῦσε μὲ τόσῃ ἀγάπην, μήτε θὰ ἔλεγε στοὺς Γραμματεῖς καὶ Φαρισαίους, ποὺ κομπάζανε ὅτι ξέρανε τὸν νόμο καὶ ὅτι κάνανε τὲς ἐντολὰς: «Οἱ τελῶνες καὶ οἱ πόρνες πηγαίνουν πρὶν ἀπὸ σᾶς στὴ βασιλεία τῶν οὐρανῶν».

Ἡ μοναξιά δὲν εἶνε εὐχάριστη γιὰ ὅλους, ἐπειδὴ δὲν εἶνε ἡ

ΐδια για όλους. Ὁ χριστιανός πηγαίνει στὴ μοναξιά, ἔχοντας μαζί του τὸν Χριστὸν καὶ τοὺς ἁγίους, ἔχοντας για σύντροφον καὶ για στήριγμα τὸ Εὐαγγέλιον, ἐνῶ ὁ ἄλλος ὁ δυστυχῆς πηγαίνει γυμνός, ἔρημος κι' ἄσυντρόφιαστος.

Ζητοῦμε νὰ μᾶς παρηγοροῦν οἱ ἄνθρωποι, ἂν καὶ ξέρομε ὅτι εἶνε μάταιες οἱ παρηγοριές τους.

Ζήλεια δὲν ἔμπορεῖ νὰ ἔχη ὁ Χριστιανός, ἐπειδὴ ὁ διπλανός του δὲν ἔμπορεῖ νὰ ἔχη κάποιο πρᾶγμα πού νὰ τὸ ζηλέψη. Τὰ πλούτη καὶ τὰ ἄλλα πού φέρνουν τὴν ζηλοφθονία ἀνάμεσα στους ἀνθρώπους, για τὸν χριστιανὸν εἶνε σὰν νὰ μὴν ὑπάρχουν. Κι' ἀκόμα περισσότερο, εἶνε ὡσὰν νὰ ζηλέψη κανεὶς κάποιο πρᾶγμα, πού θὰ τὸν χωρίση ἀπὸ ἐκεῖνον πού ἀγαπᾷ περισσότερο ἀπὸ ὅλα. Μοναχὰ τὴν ταπεινώσειν καὶ τὴν εὐσέβειαν θὰ ἔμποροῦσε νὰ ζηλέψη. Πλὴν, αὐτὰ δὲν ζηλεύονται, ἀλλὰ ποθοῦνται. Καὶ οἱ δοκιμασίες, για τ' ὄνομα τοῦ Χριστοῦ εἶνε ποθητὲς για τοὺς Χριστιανούς.

Ἡ πολιτεία λοιπὸν τῶν Χριστιανῶν εἶνε ὀλοτελῶς ἀνάποδη ἀπὸ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων. Ὅ,τι εἶνε γ' αὐτοὺς καλὸ καὶ ποθητό, εἶνε για τοὺς χριστιανούς κακὸ καὶ βλαβερό, κι' ὅ,τι εἶνε γι' αὐτοὺς κακὸ καὶ δυστυχία, για τοὺς χριστιανούς εἶνε καλὸν καὶ εὐλογημένον.

Ῥστόσον, γιατί ὁ Χριστὸς ἀγαπήθηκε τόσο θερμὰ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους; Ἄν δὲν τὸν ἐνοιῶθαν, πῶς θὰ τὸν ἀγαποῦσαν; Ἄφοῦ λέγει πράγματα ἀπάνθρωπα, γιατί οἱ παραγγελίες του εἶνε γλυκιές στ' αὐτιά κ' ἐκείνων ἀκόμα πού δὲν τίς κάνουν;

Τοῦτο φανερώνει ὅτι τὰ βαθύτερα σπλάγγνα τοῦ ἀνθρώπου εἶνε ἐκεῖνα πού γνωρίζει ὁ Χριστός, καὶ ὅτι ὁ δυστυχισμένος ἀνθρωπος εἶνε παραμορφωμένος ἀπὸ τὸν διάβολον, κ' ἔγινε δοῦλος του, καὶ τεντώνει τὴν ἀλυσίδα μὲ τὴν ὁποῖαν τὸν ἔχει δεμένον, ὁπότεν ἀκούση τὴν γλυκύτατη λαλιά τοῦ Χριστοῦ πού τὸν κράζει κοντά του, πλὴν δὲν ἔμπορεῖ νὰ τὴν κόψη.

Ῥπάρχει ἓνα κρασί πού εὐφραίνει ἀδιάκοπα τὴν καρδιά τοῦ ἀνθρώπου. Αὐτὸ τὸ κρασί εἶνε ἡ Ἄγαπή, «ὁ καινὸς οἶνος» πού εἶπεν ὁ Χριστός.

Μακάριοι εἶνε ὅσοι εἶνε ἀπλοῖκοί, κι' ἀγαποῦν τὰ ἀπλά πράγματα, πού εἶνε εὐλογημένα.

Ἀπὸ τὸ Συναξάρι τοῦ Εἰκοσιένα

Ο ΣΑΜΟΥΗΛ

ἽΟ Σαμουήλ, ἀφ' ὅτου ἀνέβηκε κι' ἐγκαταστάθηκε στὸ Σούλι, δὲν ἠσύχαζεν ἡμέρα καὶ νύχτα, οὔτε μιὰ στιγμή. Κι' ὅπως λέει ὁ χρονογράφος Ἀνδρέας ἱερεὺς Ὑδρωμένος, «ἐδίδασκε καθ' ἑκάστην τὰ χρέη τῆς Πατρίδος, ἐμφύχωνε πάντοτε εἰς τοὺς πολέμους καὶ πολλὰς φορές ἐπολεμοῦσε κι' ὁ ἴδιος ἀνδρείως, καὶ τοὺς ἐμπόδιζε νὰ πηγαίνουν εἰς τὸν Πασᾶ, γιὰ νὰ μὴν τοὺς ἀπιστήση· κι' ὅλοι τοῦ πρόσφεραν σέβας καὶ ὑπακοήν...».

Ἦτανε ψηλός, μαυριδερός, λιγνός καὶ στεγνός, ἀπὸ τὶς νηστεῖες κι' ἀπὸ τὶς κακοπάθειες. Τὸ μέτωπό του ἦτανε πλατὺ καὶ καμαρωτὸ κι' ἔδειχνεν ἄνθρωπο στοχαστικὸ κι' ὄνειροπόλο. Κάτω ἀπὸ τὰ δασεῖά του φρύδια ἔλαμπαν κι' ἐσπιθακίζαν δυὸ μάτια ἀνήσυχα κι' ὄλο φλόγα, σὰν ἀναμμένα κάρβουνα. Κι' ὅπως ἀνάσαινε δυνατά, σὰν νᾶθελε νὰ στερνιαίση στὰ πλεμόνια του ὅσο μποροῦσε περισσότερον ἐλεύθερον ἀγέρα, τὰ ρου-

Τὸ νὰ γίνῃ χριστιανὸς ἓνας ἄνθρωπος, εἶνε τὸ νὰ γίνῃ ἀπλός. Ἐὰν δὲν ἀπλοποιηθῆς, δὲν θὰ εἶσαι χριστιανός, ὅσο κι' ἂν φαίνεται ἀπὸ ἄλλα ψεύτικα σημάδια ὅτι εἶσαι χριστιανός.

ἽΟ Χριστὸς λέγει «ἽΟ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμός. Ἐὰν οὖν ὁ ὀφθαλμὸς σου ἀπλοῦς ἦ, ὅλον τὸ σῶμα σου φωτεινὸν ἔσται».

ἽΟσον περισσότερον ποτίζεται ἡ καρδιά τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὰ νάματα τῆς Ὀρθοδοξίας, γνωρίζει μαζὶ μὲ πᾶσαν ἀλήθειαν καὶ τὴν ἀληθινὴν τέχνην, δηλαδὴ τὴν ἀγιογραφίαν, τὴν λειτουργικὴν μουσικὴν, κλπ.

ἽΗ θεόπνευστη τέχνη τῆς ἀγιογραφίας εἶνε ἀπλὴ καὶ βαθειά, γιὰτὶ ἀπλὸ καὶ βαθὺ εἶνε τὸ κάθε τι στὴν Ὀρθοδοξίαν, ἐπειδὴ βγαίνει ἀπὸ τὸ Εὐαγγέλιον.

ἽΗ εἰκονογραφία τῶν Παπικῶν εἶνε σαρκικὴ καὶ ἀντιπνευματικὴ, γιὰτὶ εἶνε ὁ πιστὸς καθρέπτης τοῦ παπισμοῦ, ποὺ εἶνε οὐκ ἐλάττω παραμόρφωσις τῆς θρησκείας τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου.

ἽΗ ἐν Χριστῷ χαροποιὰ θλίψις εἶνε τὸ μυστικὸν μῦρον τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ.

(Συνεχίζεται)

ΦΩΤΙΟΣ ΚΟΝΤΟΓΛΟΥ

θούνια του ἐσάλειναν σὰν ἀκρόφτερα πουλιού· κι' ἀπὸ τὰ χεῖλη του, πού ἐχαράζονταν ὀλοῖσα καὶ φανέρωναν ἀποφασιστικότητα καὶ πείσμα, ἔβγαιναν κυματιστὰ τὰ λόγια του. Γύρω στὰ κρουστὰ καὶ καλοσχηματισμένα σαγόνια του ξεφύτρωνε ἀνάρηρα γενειάδα· καὶ τὰ μαλλιά του ξέφευγαν ἀπὸ τὸν καλογερίστικο σκουφό του, πού τὸν φοροῦσε ἀνάγερτον πάντα λίγο πρὸς τὰ πίσω, κι' ἀνεμίζονταν. Καὶ γενικὰ τὸ παράστημά του καὶ ἡ ὄψη του ἦτανε σοβαρὴ κι' ἐπιβλητικὴ. Κι' ὅταν μιλοῦσεν, ἔμοιαζε σὰν Προφήτης...

Καὶ μιλοῦσε συχνά· κι' ἔλεγε στοὺς Σουλιῶτες, πού τὸν ἄκουγαν μ' εὐλάβεια, πὼς «ὁ ἄνθρωπος τότε μονάχα ἀξίζει νὰ ζῆ, ὅταν κἀνὴ τὸ χρέος του στὸ Θεὸ καὶ στὴν Πατρίδα». Καὶ τοὺς ἔλεγεν ἀκόμη, πὼς «τὸ ψηλότερο βουνὸ ὅλου τοῦ κόσμου εἶναι ὁ Γολγοθᾶς· γιατί ἐπάνω του σταυρώθηκεν ὁ Χριστός· καὶ ὕστερα τὸ Σούλι, πού σταυρωνόμαστε κι' ἐμεῖς ἀπὸ τὸν ἀντίχριστο Ἀλῆ»!

«Δὲν μπορούμε, τοὺς ἔλεγεν ἀκόμη, νὰ ὀνοματιζώμαστε ἀδελφια μου, Χριστιανοί, ὅταν μισοῦμε κι' ὅταν ἐχρενόμαστε ὁ ἓνας τὸν ἄλλο. Πρέπει ν'ἀχωμε ἀγάπη, κι' ὄχι ἀμάχι ἀναμεταξύ μας. Καὶ τότες ὁ Θεὸς θὰ μάχεται μαζί μας καὶ θὰ νικᾷ πάντα ὁ Σταυρός».

Κι' ὅταν κάποτες ὁ καπετὰν Φῶτος Τζαβέλλας κι' ὁ καπετὰν Δῆμος Δράκος, ἔκαμαν «τρεῖς ὥρες πρὶν νὰ ἐξημερώση», μὲ διακόσια πενήντα παλληκάρια, γιουρούσι κατὰ τοῦ ἐχθροῦ καὶ οἱ Τοῦρκοι ἀλαφιασμένοι ἔστριβαν νὰ φύγουν καὶ τὴν στιγμή ἐκείνην ἔπεσε χαλάζι καὶ τοὺς ἐμπόδιζε, καὶ τοὺς ἐθέρισαν κυριολεκτικὰ οἱ Σουλιῶτες, τοὺς ἔλεγε τὴν ἄλλη μέρα τὸ πρωτὶ— «Εἶδατε, ἀδελφια μου, ὀλοφάνερη τὴν ὄργη τοῦ Θεοῦ ἐναντίον τους; Παρόμοιο δυνατὸ καὶ χονδρὸ χαλάζι, οὔτε εἶδε, οὔτε κι' ἄκουσε ποτέ τινας! Καὶ τὸ θαυμασιώτερον ἐστάθηκε, πού δὲν ἐξαπλώθηκε οὔτε μιὰ σπιθαμὴ περισσότερον, ἀπὸ τὸν τόπο, ὅπου ἦτανε τὸ Τούρκικο στράτευμα. Ἦτανε ἡ ὄργη τοῦ Θεοῦ, ἀδελφια μου· πού μᾶς παραστέκεται πάντα καὶ μάχεται κι' αὐτὸς μαζί μας...».

Ὅταν δὲ ὁ Ἀλῆς ἐκυρίευσεν, μὲ δόλο καὶ μὲ προδοσία, τὸ Δέλβινο, κι' ἐγκρέμισεν καὶ ἰσοπέδωσεν τὰ σπίτια καὶ τ'ἀρχοντικὰ τοῦ Μουσταφᾶ Πασᾶ, ἔπεσαν τότε στὰ χέρια του καὶ τὰ ἔξη «ἀμανάτια»· οἱ ὄμηροι δηλαδή, πού εἶχανε παραδώσει στὸ Μουσταφᾶ οἱ Σουλιῶτες, σὰν «ἐνέχυρα» καὶ μὲ ἀνταλλαγὴ,

για τὴν ἀσφάλεια στὶς συμφωνίες πού ἔκάνανε, γιὰ ἀλληλοβοήθεια, μαζί του. Κι' αὐτὸς τοὺς ἐφύλαγε στὸ Κάστρο· καὶ τοὺς εἶχε ἐμπιστευθῆ σὲ κάποιον Μπουλούμπαση, πού τὸν ἐπρόδωσε: «λαμβάνοντας ἐξήντα πουργεῖα» ἀπὸ τὸν Ἄλῃ· καὶ μιὰ νυχτιά, πού ἔλειπεν ὁ Μουσταφᾶς, τοῦ παρέδωκεν ὁ ἄθλιος καὶ τὸ Κάστρο καὶ τοὺς αἰχμαλώτους.

Διέταξε λοιπὸν ὁ Ἄλῃς νὰ μεταφέρουν τὰ ἑξὶ «ἐνέχυρα» στὰ Γιάννινα, καὶ ν' ἀποκεφαλίσθουν οἱ τέσσερες. Τοὺς ἄλλους δὲ δύο, τὸν ἀδελφὸ δηλαδὴ τοῦ Καπετὰν Φώτου Τζαβέλλα καὶ τὸν γιὸ τοῦ Καπετὰν Δήμου Δράκου, τοὺς ἔριξε στὴν ἴδια φυλακὴ, πού εἶχε φυλακισμένους κι' ἄλλους εἴκοσι τέσσαρες Σουλιῶτες, πού τοὺς εἶχε πάρει κι' αὐτούς, μὲ δόλο, ἀμανάτια. Ἐβαλε δέ, ἐν τῷ μεταξύ, τὸν Χασάν Ἄγὰ τοῦ Μαργαριτιοῦ, νὰ τοῦ γράψῃ καὶ νὰ τὸν παρακαλῇ «νὰ μὴν τοὺς χαλάσῃ»· κι' ἐκαμώθηκε, πῶς τοὺς χάρισε τὴν ζωὴ, ἔπειτα ἀπὸ τὴν μεσιτεία του καὶ γιὰ τὴν ἀγάπη του.

Κι' αὐτὸ τῶκανεν ὁ φοβερὸς καὶ δόλιος ἐκεῖνος τύραννος, ὄχι βέβαια ἀπὸ συμπόνια κι' ἀπὸ μεγαλοψυχία, ἀλλὰ γιὰ νὰ μαλακώσῃ καὶ γιὰ «νὰ ἐλκύσῃ πρὸς τὸν ἑαυτὸ του» τὸν Τζαβέλλα καὶ τὸν Δράκο, πού ἦτανε θανάσιμοι ἐχθροὶ του.

Ὅταν ὅμως μαθεύτηκεν αὐτὸ στὸ Σούλι, παρευθὺς οἱ ἥρωες πραγματικὰ ἐκεῖνοι, συναγροικηθήκανε μὲ τὸν Σαμουήλ κι' ἀποφάσισαν, γι' ἀπάντησιν στὶς μηχανές καὶ στὴν πρόστυχη δολιότητα τοῦ Ἄλῃ, καὶ γιὰ νὰ ἐμψυχώσουνε τοὺς πολεμιστὰς καὶ τὸν κόσμον, πού, μὲ τὴν διάκρισιν πού ἔκαμε, θέλησε νὰ σπεύρῃ ἀνάμεσά τους τὴν διχόνοια, νὰ συνάξουνε ὅλο τὸ ἱερατεῖο καὶ νὰ κάνουνε μνημόσυνο καὶ γιὰ τοὺς ἑξὶ, λογιάζοντας δηλαδὴ σὰν πεθαμένους καὶ τοὺς ἄλλους δύο.

Κι' ὁ Σαμουήλ μίλησε στὴν Ἐκκλησίᾳ γιὰ τὶς «ἀπιστίες, τὴν ἀναξιότητα καὶ τὶς τερατουργίες» τοῦ Ἄλῃ· καὶ τοὺς πρότρεψε νὰ μείνουν «πιστοί, ὁμόγνωμοι κι' ἀνίκητοι». «Ἄς ὀρμήσωμε, ὅλοι ἀντάμα, νὰ ἐκδικηθοῦμε τὰ ἀθῶα αἵματα, πού τὰ σώματά τους εὐρίσκονται ἀκόμη ἀκέφαλα ἐπάνω στὴν τυραγνισμένη γῆ. Οἱ ψυχές τους ὅμως στέκονται μπροστά μας... Καὶ περιμένουν νὰ ἰδοῦν τὴν ἐκδίκησιν πού θὰ πάρωμε... Καὶ τότε νὰ πηγαίνουν κατευχαριστημένες εἰς τὴν μακαρίαν ζωὴν...».

Καὶ ξεσηκώθηκε τέτοιος σίφουνας, καὶ μὲ τέτοιο θυμὸ καὶ μὲ τόσην ὀρμὴν ἐπετέθησαν οἱ Σουλιῶτες ἐναντίον τῶν Τούρκων, πού τοὺς ἔδιωξαν ἀπὸ τὰ ταμπούρια τους κι' ἐσκότωσαν περισσότερους ἀπὸ ἑβδομήντα. Κι' ὁ Ἄλῃς μαθαίνοντας αὐτό, ἐφρένισε κυριολεκτικῶς.

Καὶ οἱ δυὸ καπετανεοὶ ἔγραψαν στὸν Χασὰν Ἄγὰ τὸ ἀκόλουθο γράμμα:

«Χασὰν Ἄγὰ σὲ χαιρετοῦμε·

Καμμιά χάρι δὲν σοῦ χρεωστοῦμε, γιὰ τὸ καλὸ πού κηρύττεις πῶς μᾶς ἔκαμες. Πρῶτον, ἐπειδὴ δὲν τῶκαμες ἀπὸ καλῆ σου προαίρεσι, ἀλλὰ μὲ πανουργία τοῦ αὐθεντός σου. Δεύτερον, ἐπειδὴ ἀποθαμένα σώματα ἐλευθέρωσες. Ἔτσι λέμε κι' ἔχομε ἔμεῖς, ἐκείνους πού εὐρίσκονται ὑποκάτω ἀπὸ τέτοιους τυράννους. Τρίτον, ἐπειδὴ φίλος μας δὲν εἶσαι. Διότι ἂν ἦσουν, ἐφύλαττες ὅσα ὑποσχέθηκες μὲ τὸν πατέρα σου, ὅταν σᾶς ἐπίασαμε σκλάβους. Εἶσαι γείτονάς μας καὶ πρόσεχε καλά· ὅτι, ἂν μεταπέσης στὰ χέρια μας, μόνη ἡ ἀπιστία σου θὰ μᾶς ἐμπνεύσῃ τὴν πρέπουσαν εἰς ἐσένα ἀνταμοιβήν.

Ταῦτα καὶ ὑγεία».

Εἶναι ἱερά, ἱερώτατα τὰ λόγια καὶ τ' ἀναγνώσματα αὐτά. Εἶναι περικοπὲς ἀπὸ τὸ Ἐθνικὸ μας Εὐαγγέλιο. Εἶναι ἡ ὑπερήφανη ψυχὴ τοῦ Γένους μας, πού ξαναστηλώθηκεν ὀλόρθη κι' ἐλεύθερη, κι' ἀποκάλυψε τὴν ἀθάνατη φύση τῆς καὶ τὴν ἀνένδοτη πνοή τῆς, νὰ μάχεται καὶ νὰ νικᾷ, ἐπάνω σ' ἐκεῖνα τ' ἄγρια Σουλιώτικα βουνά. Εἶναι τὰ δάκρυα τῶν σκλάβων γιὰ τὸ πάριμο τῆς Πόλης, πού πυκνώθηκαν καὶ γίνηκαν, μὲ τὸν καιρὸ, βαρυφορτωμένα, μ' ἀστραπόβροντα καὶ μ' ἀστροπελέκια, σύννεφα. Εἶναι οἱ πρῶτες στροφές τοῦ ὕμνου τῆς Ἐλευθερίας, πού τις ἀποτελεῖωσε κατόπιν ὁ Ἐθνικὸς μας ποιητὴς στὴ μοσχοβολισμένη Ζάκυνθο, μὲ τὴν ὑποβλητικὴ ὑπόκρουση τῆς κανονιῆς, πού ἀκούγονταν ἀπὸ τ' ἀντικρυνὸ Μεσολόγγι· καὶ πού ἐπέφτανε σὰν χαλαζὶ, γιὰ νὰ γονατίσουνε τὴν ἀλύγιστη ψυχὴ του. Εἶναι ὁ λυτρωμὸς ἀπὸ τὴν κόλαση τοῦ ἐγώ, πού ὅταν κυριαρχήσῃ στὴν Ἑλληνικὴ ζωὴ, γεμίζει τὴν ἱερὴν αὐτὴ γῆ μας ἀπὸ φῶς, καὶ τὴν κάνει ὀδηγητικὸν ἄστρο τοῦ κόσμου. Εἶναι γράμματα, περουζέδες καὶ διαμάντια, πού στολιζοῦνε σὰν ἀστραφτερὸν αὐτοκρατορικὸν Βυζαντινὸ διάδημα τὸ κεφάλι τῆς Ἑλλάδος μας. Εἶναι ἀγέρας δροσερός, πού μᾶς φέρνει ἐπάνω στ' αὔλα περὰ του τὸν ἀνατριχιαστικὸ σκοπὸ ἀπὸ τὰ τραγούδια τοῦ περίφημου χοροῦ τῶν ἀσκλάβωτων γυναικῶν μας στ' ἀκρόνυχτα τῶν γκρεμνῶν τοῦ Ζαλόγγου. Εἶναι ἀντιλάρισμα ἀπὸ τ' Ἀρκάδι κι' ἀπὸ τὸν πυρσὸ τοῦ Κανάρη, πού μᾶς δείχνει τῆς στερηρῆς καὶ τῆς θάλασσῆς μας ἀλικοβαμμένες ἀπὸ τὰ αἵματα ἀμέτρητων γενναίων προμάχων. Εἶναι μουσικὸς ἀντίλαλος ἀπὸ Μανιάτικα μοιρολόγια, μανάδων, συζύγων καὶ ἀδελφῶν, πού ἀδάκρυτες καταουδώνουνε τοὺς ἀγαπημένους των πρὸς τὴν

ΣΤΑΧΥΑ ΑΠ' ΤΟΝ ΑΓΡΟ ΤΟΥ

50. ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

«Και ἔσεσθαι υἱοὶ τοῦ Ὑψίστου»
(Λουκ. στ'. 35)

Ἡ μελέτη τῆς περικοπῆς τοῦ Εὐαγγελίου μᾶς δίνει ἀλλαγμένο τὸ σύστημα τῆς ἠθικῆς, ποῦ ἐπικράτησε στοὺς Ἑβραίους καὶ στοὺς Εἰδωλολάτρας. Ὑπάρχουν τρεῖς κατηγορίες ἠθικολόγων καὶ ἠθικῶν ἀνθρώπων. Ἡ πρώτη εἶναι ποῦ δὲν ἀναγνωρίζει ὥστε τῆ φυσικῆ καὶ ἠθικῆ σὰν μιὰ πνευματικῆ ἀρχὴ τοῦ ἀνθρώπου, ποῦ δὲν ταιριάζει στὰ ἄλογα ζῶα. Ἡθικὴ πράξις γι' αὐτοὺς ποῦ ἀνήκουν στὴν πρώτη κατηγορία δὲν ὑπάρχει ἢ πρέπει νὰ λογισθῇ ἐκείνη ποῦ ἱκανοποιεῖ ἀπολύτως τὸν ἑαυτοῦλη μας. Ἐξω ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ μας κάθε βοήθεια, κάθε θυσία, κάθε τι ποῦ γκρεμίζει τὸν ἀτομικὸ ἐγωϊσμό καὶ ταπεινώνει, εἶναι ἀπαράδεκτο. Νὰ καταβάλλεται προσπάθεια, σύμφωνα μὲ τις πνευματικὲς δυνατότητες ποῦ ἔχουμε, νὰ ἰσχυροποιήσουμε τὸ χαρακτήρα μας καὶ τὴ βούλησί μας, νὰ μὴ νικᾶται ἀπὸ αἰσθηματισμούς, νὰ μὴ πονῇ στὸν πόνο τοῦ διπλανοῦ μας, νὰ μὴν ἐπηρεάζεται καθόλου ἀπὸ τὸ περιβάλλον ὅταν κινδυνεύῃ ἡ δική μας ἡσυχία, καὶ γαλήνη καὶ εὐτυχία. Πρέπει κατὰ τὴν ἠθικὴν αὐτὴ νὰ ὑπερισχύῃ τὸ ἐγωϊστικὸ στοιχεῖο, ἡ ἀναισθησία καὶ ἡ σκληροκαρδία, γιὰτὶ ἐν ἐναντία περιπτώσει, ἀφαιρεῖται ὅ,τι ἀτομικὰ μᾶς ἀνήκει ἢ μειοῦται. Τὸ νὰ ὑποφέρω ἐγὼ χάριν τοῦ ἄλλου σημαίνει βλακεία, γιὰτὶ οὔτε ἐκείνον ἀνακουφίζω καὶ ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ μου ἀφαιρῶ ὅ,τι τοῦ ἀνήκει. Κάθε ὄργανισμὸς ἔχει δικές του ἀνάγκες νὰ ἱκανοποιήσῃ, προκειμένου ν' ἀναδειχθῇ καὶ νὰ ἐπιζήσῃ. Καὶ ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἓνας φυσικὸς ὄργανισμὸς καὶ ἡ λογικὴ ἐπιβάλλει νὰ αὐτοσυντηρεῖται γιὰτὶ ἔχει περιορισμένας δυνατότητες αὐτοσυντηρήσεως καὶ αὐταρκειάς, τόσο στὴ φυσικὴ ὅσο καὶ στὴν πνευματικὴ καὶ συναισθηματικὴ του ζωὴ. Ἡθικῆ, λοιπόν, πράξις εἶναι κάθε ἐνέργεια ποῦ ὠφελεῖ τὸ ἄτομόν μας ἢ τὸ προστατεύει τόσο στὸν ὕλικὸ ὅσο καὶ στὸν πνευματικὸ τομέα. Στὸν ὕλικὸ τομέα ὁ ἀκολουθῶν αὐτὸ τὸ σύστημα τῆς ἠθικῆς θὰ λέγῃ: Ἐγὼ, τὰ ἀγαθὰ μου, ἡ ἡσυχία μου, ἡ εὐτυχία μου. Τὸ «ἐγὼ» δὲν μπορεῖ νὰ κλείσῃ καὶ τὸ «σύ» ἢ νὰ μοιρασθῇ μὲ τὸ «σύ», ὅπως καὶ τὸ «μοῦ» δὲν μπορεῖ, δὲν νοεῖται νὰ γίνῃ

ἀθανασία. Εἶναι ἀπαλοθρόισμα ἀπὸ τὴν σημαία τοῦ Σταυροῦ κι' ἀπὸ τὸ λάβαρο ποῦ ὕψωσε στὴ Λαύραν ὁ Γερμανός, γιὰ νὰ μᾶς σαλπίζῃ τὴν ἀκράδαντη πίστιν μας στὸ Θεὸ τῆς Ἑλλάδας μας....

(Συνεχίζεται)

ΑΝΘΙΜΟΣ ΘΕΟΛΟΓΙΤΗΣ

καὶ «σοῦ»). Μιά τέτοια ἠθική, ὑλιστική-ἐγωϊστική περιουσία εἶχε ὁ Ἄφρων τοῦ Εὐαγγελίου : «Τοῦτο ποιήσω καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας καὶ μείζονας οἰκοδομήσω, καὶ συνάξω ἐκεῖ πάντα τὰ γεννήματά μου καὶ τὰ ἀγαθὰ μου, καὶ ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου· ψυχὴ, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ κείμενα ἐς ἔτη πολλά, ἀναπαύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου). Ὅ,τι λοιπόν, δὲν θίγει τὸ «μου», τὴν καλοπέρασι, τὴν ἡσυχία του, αὐτὸ εἶναι καὶ ἠθικό. Ἐπικουρικό, νιτσεικὸ δόγμα ἰσχυροποιήσεως τῶν φυσικῶν δυνάμεων, ἀτομικῆς καλοπεράσεως, πυκνωμένου, ἀκράτου, εἶπαμε, ἐγωϊσμοῦ, πλήρης ἀπομόνωσις τοῦ ἀτόμου ὡς μέλους τῆς ἀνθρωπίνης Κοινωνίας. Μπορεῖ ὅμως ὁ ἄνθρωπος νὰ ζήσῃ γιὰ τὸν ἑαυτὸ του, ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ του ; Ὁ πνευματικός, ἠθικός ὀπλισμός του, οἱ χρήσιμες ὁρμές του, τὰ αἰσθήματα τῆς καρδιάς του, ποὺ κλίνουν πάντα πρὸς τὴ συμπάθεια, τὸν οἶκτο, ἡ ὅλη αὐτοθεώρησίς του διδάσκει πὼς δύσκολα μπορεῖ, χωρὶς καταστροφικὰ πλήγματα, ν' ἀνεχθῇ ὁ ὀμαλὸς ἄνδρας ἐφαρμογῇ ἐγωϊστικῆς ἠθικῆς, στὸ διπλὸ τομέα τοῦ ἀτομικοῦ συμφέροντος. Ἡ πληρότης καὶ ἡ θηριωδία εἶναι φαινόμενα ὅχι διδακτὰ ἐπὶ τέλους, ἀλλὰ κανιβαλιστικὰ πρωτογονισμοῦ, ποὺ προσβάλλουν τὸν ἀπλῶς πολιτισμένον ἄνθρωπον. Κοινωνία μὲ ἄτομα ὑλιστικά, ἐγωϊστικά, ἠθικῶς ἀναίσθητα ἔναντι τῶν συνανθρώπων των, οὔτε, ἐν τῷ συνόλω τῆς δηλαδῆ, συνετέθη, οὔτε καὶ θὰ συντεθῇ ποτέ. Γιατὶ ἂν τεταραγμένα μυαλὰ καὶ θολὲς συνειδήσεις ἐδίδαξαν καὶ ἐφήρμοσαν γιὰ τὸ ἄτομό τους τέτοιου εἶδους ἠθική, αὐτὴ ὡς ἀνεδαφική, ἀνήθικος, ἀπωθήθη ἀπὸ τὸ σύνολον, παρὰ τὰς φιλαυτίας καὶ ἰδιοτελεῖς ὁρμὰς ποὺ παιδεύουν τὸν κατώτερο ἄνθρωπο. Ἐπειτα τὸ ἐγωϊστικὸ ὠφελιμιστικὸ σύστημα τῆς ἠθικῆς, ποὺ ἀγνοεῖ τὸ συνάνθρωπό μας, πρέπει πρωτίστως νὰ ἐξασφαλίσῃ δι' ἑαυτὸ ἀδιατάρακτη ὑγεία, αἰώνια νειᾶτα, ὑλικά ἀγαθὰ ὡς ἀπόκτημα ἰδίας ἐργασίας καὶ κόπων, νὰ ξεριζώσῃ δὲ ἀπὸ τὴν καρδιά τῶν ἀνθρώπων, εἶπαμε, τὴν συμπόνια, τὸν οἶκτο, τὴν ὁρμὴ τῆς κοινωνικότητος, καὶ τόσα ἄλλα ποὺ ἐπέβαλαν τὴν ὀμαδικὴν ζωὴν, ὅπου ἀναπτύσσεται ἡ ἀλληλεγγύη, καλλιεργεῖται ἡ εὐγένεια καὶ τὸ ἀνώτερο ἦθος, παρατηρεῖται ἡ ἄμιλλα, ἐκδηλώνεται σ' ἔργα φιλανθρωπίας ὁ λεγόμενος ἄλτροῦισμός. Μπορεῖ νὰ ζήσῃ ὁ ἄνθρωπος δι' ἑαυτὸν, λοιπόν, χωρὶς νὰ ἔχη τὴν ἀνάγκη κανενός ; Τότε πῶς μπορεῖ τὸ «μου» νὰ μὴ κλείνῃ καὶ τὸ «σοῦ» ; Ἐκτὸς καὶ ἐὰν τοῦτο περιορίζεται σὲ μερικὰ ἐξυπνα ἀνθρώπινα κτήνη, τὰ ὅποια τρέφονται καὶ πλουτίζουν ἀπὸ τὸ κοινωνικὸ Σύνολο, χωρὶς αὐτὰ νὰ προσφέρουν ἀπολύτως τίποτε. Σπουδαία ἠθική αὐτῆ, ἀλλ' οἱ ἄνθρωποι τοῦ τύπου αὐτοῦ εἶναι, ὅπως καὶ ἦσαν, ἀντιπαθητικοὶ καὶ ἀποχρυστικοί. Ἡ Κοινωνία ἀποτελεῖ ὀργανικὴν ἐνότητα ὅπως καὶ ὁ σωματικός μας ὀργανισμός· καὶ ἐὰν ἀκόμη δὲν ἐφαρμοσθῇ, ὅπως θὰ ἰδοῦμε, ἡ χριστιανικὴ ἠθική, ἡ φυσικὴ ἠθική μὲ τὴν καθοδήγησι καὶ χειραγώγησι τῆς λογικῆς καὶ τῆς συνειδήσεως, δὲν θὰ ἐφθανε

στό σημείο τῆς ἀφανιστικῆς διασπάσεως, με τὴν ἀπομόνωσι τῶν ἀτόμων. Καὶ λαοὶ ποὺ κρατοῦν ἀκόμη τῆ ζωὴ τους εἰς ὀργανωμένη πολιτεία, χωρὶς τὸ πλούσιον φῶς τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς, διέπονται ἀπὸ τοὺς ἀνθρωπιστικοὺς νόμους, ποὺ ἐρεῖδονται ἐπάνω στὴν καθαρὰ λογικὴ καὶ στ' ἀνώτερα αἰσθήματα ἀδιαφθόρων ἀνθρώπων, ἔστω καὶ ἀτελῶν.

Ἐπάρχει ἡ δευτέρα κατηγορία ποὺ διδάσκει καὶ ἐφαρμόζει τὴν ἠθικὴ τοῦ ἀζημιώτου, τῶν ἰσαξίων ἀνταλλαγμάτων : « Ἀγάπησέ με νὰ σ' ἀγαπήσω· πρόσέξέ με νὰ σὲ προσέξω· δῶσε μου, νὰ σοῦ δώσω ». Ἡ ἠθικὴ αὐτὴ παρουσιάζει κάποια διαφορὰ στοὺς καλλίτερο. Τὴν ἐφήρμοζαν οἱ Ἑβραῖοι, τὴν ἐφαρμόζουν καὶ σήμερον οἱ πλεῖστοι τῶν ψευτοχριστιανῶν. Ἐπὶ τέλους δὲν ἀπομονώνει τὸ ἄτομον, δὲν τοῦ ξεριζώνει τὸ αἶσθημα τῆς δικαιοσύνης. Δὲν τοῦ καλλιεργεῖ τὴν πολὺ ἀρρωστημένη συμφεροντολογία, ποὺ μπορεῖ νὰ τυποποιηθῆσῃ χαρακτηρῆς ἀγνωμοσύνης καὶ ἀπάτης. Τοῦ λέγει : « Θυμήσου τὸ καλὸ ποὺ σοῦ ἔκαμε ὁ διπλανός σου καὶ μὴ τὸν λησμονεῖς σὲ παρόμοια ἢ ἄλλη περίστασι. Προσπάθησε ν' ἀνταποδώσῃς τὴν εὐεργεσία, ἀν ὄχι σὲ μεγαλύτερο βαθμὸ, πάντως σὲ ἴσον. Σκέψου πῶς δὲν εἶναι καλὴ ἡ διαγωγὴ σου νὰ παίρνης μονάχα καὶ νὰ μὴ δίνης, ὅταν πρέπει νὰ δώσης. Δὲν σὲ ὑποχρεῶνω ν' ἀγαπᾶς ὅσους δὲν σ' ἀγαποῦν, νὰ ἀγαθοποιῆς καὶ νὰ δανείζης ὅσους δὲν σοῦ κάνουν ποτὲ καλὸ ἢ δὲν σὲ δανεῖζουν, οὔτε σοῦ ἐπιβάλλω ν' ἀγαπᾶς τοὺς προσωπικοὺς σου ἐχθρούς ». Ἡ ἠθικὴ αὐτὴ, ποὺ στηρίζεται ἐπάνω στοὺς νόμους τῆς συνειδήσεως καὶ τῆς λογικῆς προηγημένων, κάπως, ἀνθρώπων, ποὺ ἀντιλαμβάνονται πῶς ἔτσι μποροῦν νὰ σταθοῦν ὡς μέλη ἀνθρωπίνης Κοινωνίας, φέρνει κάποια ἰσοροπία στὶς σχέσεις τῶν ἀτελῶν ἀνθρώπων, ποὺ δὲν ἐχαριτώθησαν καὶ διακρατεῖ τὴν ἀρμονία καί, ἴσως, ἀναγκάζει πολλοὺς ἐξυπνοὺς, ποὺ θέλουν νὰ λαμβάνουν, ν' ἀγαθοποιῶνται, νὰ δανεῖζονται, ν' ἀπολαμβάνουν τῆς εὐνοίας τῶν « ἄλλων χωρὶς ν' ἀνταποκρίνονται πρὸς τὰ αἰσθήματα αὐτῶν τῶν (ἄλλων) ». Ἐπάρχουν καὶ τέτοια παχὺ δερμα μέσα στὴν Κοινωνία, τὰ ὁποῖα καί, πολλάκις, λακτίζουν τοὺς εὐεργέτας. Ἡ ὑπ' ὄψιν ἠθικὴ τοὺς ἀγνοεῖ αὐτοὺς καὶ τοὺς ἐπιβάλλει κυρώσεις : καμμιὰ καλωσύνη, καμμιὰ εὐεργεσία σ' ἀνθρώπους ἀχαρίστους ἢ πονηροὺς, πολλῶ μᾶλλον σ' ἐχθροὺς. Εὐνόητον ὅτι περιορίζεται νὰ διευκολύνῃ τὴν ἀρμονικὴ ζωὴ τῶν ἀτόμων ἐδῶ, νὰ μειώσῃ ἀντικοινωνικὰς πράξεις, νὰ ὑπάρξῃ συγκερασμός, ἔστω καὶ μηχανικός, τῶν ἀμοιβαίων αἰσθημάτων γιὰ μιὰ ὑποφερτὴ διαβίωσι τῶν ἀνθρώπων ποὺ, κατὰ τὸ σύστημα αὐτό, θέλουν δὲν θέλουν, πρέπει ν' ἀνταποκρίνονται στὶς ὑποχρεώσεις των, ἀν ὄχι σὲ καθήκοντα, ἀπέναντι τοῦ πλησίον τους. Ἐδῶ στηρίζονται οἱ νόμοι καὶ γενικώτερα ἡ Κοινωνικὴ πολιτικὴ τῶν εἰδωλολατρικῶν Κρατῶν, ἐὰν φυσικὰ αἱ Κυβερνήσεις των δὲν ἔχουν καθόλου ἐπηρεασθῆ ἀπὸ τὸ εὐαγγελικὸ πνεῦμα κατὰ τοῦτον

ἢ τὸν ἄλλον τρόπον. Ἡ ἠθικὴ αὐτὴ κρατεῖ τοὺς ἀνθρώπους σὰν ζωντανοὺς ὄργανισμοὺς. Δὲν φτερώνει ψυχάς. Δὲν ἀγιάζει αἰσθήματα. Δὲν λεπτύνει συνειδήσεις. Δὲν φέρνει καμμιά σφραγιδα πνευματικότητος. Ἀγνοεῖ ἐντελῶς ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν προορίζεται μονάχα γιὰ τὴ γῆ· ὅτι δὲν εἶναι ὑπόθεσις καὶ θέμα τοῦ μέτρου ἢ τοῦ κιλοῦ· ὅτι δὲν μπορεῖ νὰ κριθῆ σὰν ἀπλῆ ζωντανὴ ὑπαρξίς, πού ἐντοπίζει τὰ συμφέροντά του στὸ γέμισμα τοῦ στομάχου, στὴ φυσικὴ υἰεία καὶ παράτασι τῆς ζωῆς, στὴν ἱκανοποίησιν ἀπλῶς ἐνστίκτων καὶ ὁρμῶν σωματικῶν. Ἡ ἠθικὴ αὐτὴ ἀγνοεῖ τὴν ἀθάνατη ψυχὴ πού κάνει τὸν ἄνθρωπο ὑψίστη, μετὰ τὸ Θεό, ἀξία ἐδῶ σ' αὐτὸν τὸν κόσμον, γι' αὐτὸ καὶ τὸ σύστημά της καὶ οἱ κανόνες της δὲν ὀμιλοῦν πούθενά περὶ διαφορᾶς μέσων καὶ σκοποῦ. Λησμονεῖ πὼς ὁ σκοπὸς δὲν μπορεῖ νὰ κλείνεται οὔτε στὴν υἰεία τοῦ σώματος, οὔτε στίς, ἔστω ἀδιάβλητες, εὐχαριστήσεις, τὴ στιγμὴ πού τὸ στοιχεῖο τῆς φθορᾶς, τοῦ θανάτου, τερματίζουν τὴν ὑπαρξίν τους. Ποτὲ δὲν ὑπάρχει σκοπός, πού εἶναι καὶ τὸ τέρμα τῶν διαφορόντων μας, ἐκεῖ πού ὑπάρχει φθορά, θάνατος, ἀφανισμός. Καὶ ὑπάρχει στὴν υἰεία, στὸ σῶμα, στίς κοσμικὰς ἀπολαύσεις. Ἡθικὴ πού γίνεται ὑψηρικὴ τῆς φθορᾶς καὶ τοῦ θανάτου δὲν εἶναι ἠθικὴ. Εἶναι μιὰ φυσικὴ οἰκονομία ὅπως παρατηρεῖται, χωρὶς λογικὴ, στὴ φυσιολογικὴ λειτουργία ζῶου, δένδρου, φυτοῦ, ἢ μιὰ λογικὴ, ἐπὶ τέλους, ἀνάγκη, πρὸς συντήρησιν τῶν ἀνθρωπίνων ὄντων γιὰ νὰ μὴ ἀλληλεξοντωθοῦν καὶ ἀφανισθῆ τὸ γένος. Ἀλλὰ τότε ; Ποῦ ἡ ψυχικὴ γυμνασία, ἡ ἀσκήσις, τὰ ψηλότερα ἀπὸ τὴ γῆ πετάγματα ; Πρὸς τί οἱ βαθύτατοι πόθοι λυτρωμοῦ ἀπ' τὸ κακό, πού ἀποπεδειγμένως φωληάζει μέσα μας ; Γιατί, καὶ παρὰ τὴν ὑλικὴ εὐτυχία μας, ἡ δίψα καταφλέγει τὰ σπλάγγνα μας, ἡ φορὰ πρὸς τὴν αἰωνιότητα δημιουργεῖ προσωπικὰ προβλήματα, ὁ ψυχικὸς ἔρωσ πρὸς θέωσιν καὶ ὁ δρόμος τοῦ μαρτυρίου ὡς θύρα τοῦ παραδείσου ; Ὅλα αὐτὰ καὶ τόσα ἄλλα δὲν θεραπεύονται, δὲν παίρνουν ἀπάντησιν ἀπὸ τὴ φυσικὴ ἠθικὴ, ἔστω καὶ μετὰ τὴν ἐπικουρείαν τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου. Γι' αὐτὸ καὶ ὅπου τὸ σύστημα αὐτὸ ἐφαρμόζεται οἱ ἄνθρωποι δὲν μποροῦν νὰ ἐξαρθοῦν ἐπάνω ἀπὸ τὰ ὑλικά τους συμφέροντα. Εἶναι οἱ καλοὶ τῆς ἀνάγκης καὶ ἡ καλωσύνη τους σταματᾷ ἐκεῖ πού δὲν τοὺς ζημιώνει ὑλικά.

Καὶ τρίτη ἔρχεται πλέον ἡ Χριστιανικὴ ἠθικὴ, πού δὲν ἐνδιαφέρεται γιὰ τὴν ἐπιφάνεια, ἀλλὰ γιὰ τὸ βάθος. Δὲν προσέχει περισσότερο τὴν πράξι, ὅσον τὰ ἐλατήρια τῆς πράξεως. Θέλει νὰ μορφοποιήσῃ ἠθικὰ ἓναν κόσμον πολὺ-πολὺ διαφορετικόν, καὶ παίρνει σὰν προϋπόθεσι τὴν πίστι πρὸς τὸν Θεὸν Πατέρα, τὴν ἀθανασία τῆς ψυχῆς, τὸ μόνιμον κέρδος. Ἀπ' ἐδῶ ξεκινᾷ, καὶ τὰ κεφάλαια τ' ἀνακαλύπτει καὶ τ' ἀνασύρει ἀπ' τὰ βᾶθη τοῦ ἴδιου τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ πίστη στὸ Θεὸ καὶ μάλιστα ἡ προβολὴ του στὴ συνειδήσί μας ὡς πατρὸς ὄλων μας, ἐνοποιεῖ καὶ ζεσταίνει τίς καρδιές μας

καὶ μᾶς πείθει πὼς ὁ συνάνθρωπός μας εἶναι καὶ αὐτὸς παιδί τοῦ Θεοῦ μὲ ἴσα δικαιώματα στὴ ζωὴ καὶ ἴδια καθήκοντα· πὼς εἶναι ἀδελφός μας κι' ἔχει τὸ ἴδιο ἠθικὸ αἷμα μ' ἐμᾶς καὶ πὼς ἀξίζει τοῦ ἴδιου σεβασμοῦ ὅπως ὁ ἑαυτός μας καὶ τῆς ἴδιας μεταχειρίσεως : «Καὶ καθὼς ἂν θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως». Τὸ νόημά του γιὰ τοὺς πνευματικοὺς ἀνθρώπους εἶναι σαφέστατο. Ὁ ἀδελφός σου εἶναι ὁ ἑαυτός σου. Ἐφ' ὅσον ἡ λογικὴ σοῦ ἐπιβάλλει νὰ μὴν αὐτοκτονῆς, νὰ μὴν αὐτοατιμάζεσαι, νὰ μὴ στερεῆσαι τῶν πρὸς τὸ ζῆν, ἀλλ' ἀπεναντίας νὰ συντηρῆσαι, νὰ ὑγιαίνης, νὰ προάγεσαι, νὰ ζῆς εὐδύποληπτα, τότε καὶ σὺ αὐτὸν τὸν λογικὸ κανόνα ἐφήρμοσέ τον στὸν ἀδελφό σου. Ὅταν μεταξὺ τους τ' ἀδέλφια βρίσκουν ἀλληλοκατανόησι καὶ δεσμεύουν τὸ θέλημά τους στὸ θέλημα τοῦ Οὐρανίου Πατρὸς, τότε καὶ εὐτυχία ὑπάρχει καὶ ὁ Θεὸς χαίρει γιὰ τὴν ἀρετὴ τῶν παιδιῶν του. Ἡ σημασία τῆς χριστιανικῆς αὐτῆς προϋποθέσεως πρὸς ἠθικὴν ἀνοδον, ξεπερνᾷ τὰ στενὰ ἀτομικὰ καὶ οἰκογενειακὰ ὄρια, ἀφοῦ χαροποιεῖ τὸν Θεόν. Ἀλλὰ καὶ ἡ πίστις πρὸς τὴν ἀθανασία τῆς ψυχῆς ποὺ εἶναι ἀναγκαία προϋπόθεσις ἐφαρμογῆς τῶν κανόνων τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς, δικαιολογεῖ πληρέστατα τὸν ἀγῶνα, τὴ σκληρὴν πάλην τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τοῦ γηίνου, αἰσθησιακοῦ καὶ ὑλικοῦ φρονήματος, ποὺ δεσπόζει στὸν ἀκαλλιέργητο, φυσικὸν ἄνθρωπο. Ἡ χριστιανικὴ ἠθικὴ τότε ἀποκτᾷ νόημα καὶ ἰσχὺν ὅταν ὁ ἄνθρωπος πιστεῦῃ στὴν ἀθανασία τῆς ψυχῆς. Ἐτσι ὑποβάλλει καὶ σὲ στερήσεις τὸν ἄνθρωπο προκειμένου νὰ ἀποτοξινώσῃ τὴν ἀθάνατην ψυχὴν του ἀπὸ τὰ ποικίλα δηλητήρια τοῦ κακοῦ, ποὺ τὴν νεκρώνουν καὶ τὴν ἀχρηστεύουν γιὰ τὸ Θεό. Ἐφ' ὅσον ἡ Χριστιανικὴ ἠθικὴ μεταφέρει τὰ διαφέροντά της στὸν οὐρανόν, χωρὶς νὰ παραθεωρῆ καὶ τὰς προσκαιροὺς σωματικὰς μας ἀνάγκας, ἐπόμενον εἶναι νὰ ἐπιδιώκῃ τὸ ξερρίζωμα τῶν παθῶν, τὴν κάθαρσιν, τὴν ὁμορφίαν τῆς ψυχῆς, προκειμένου νὰ μεταστῆ σὲ κύκλον ἀγίων κοντὰ στὸ Θεό. Στὸν πρακτικὸν τομέα καὶ στὴν κοινωνικὴν ζωὴν, δὲν μπορεῖ ὁ χριστιανὸς νὰ σταματήσῃ στὴν ἠθικὴν τοῦ ἀζημιώτου : «Εἰ ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστί ; Καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτοὺς ἀγαπῶσι. Καὶ ἐὰν ἀγαθοποιήτε τοὺς ἀγαθοποιούντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστί ; Καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τὸ αὐτὸ ποιῶσι. Καὶ ἐὰν δανείζετε παρ' ὧν ἐλπίζετε ἀπολαβεῖν, ποία ὑμῖν χάρις ἐστί ; Καὶ γὰρ ἁμαρτωλοὶ ἁμαρτωλοῖς δανείζουσι ἵνα ἀπολάβωσι τὰ ἴσα». Αὐτὴ εἶναι ἡ πρώτη τοποθέτησις. Τὰ ἀλληλοδανείσματα δὲν αἴρουν τὴν ἁμαρτωλότητα τῆς ψυχῆς. Μὰ γιὰ τὴν ψυχὴν ἐδημιουργήθη ὁλος ὁ κόσμος, ὑπὲρ αὐτῆς ὁ Χριστὸς ἐσταυρώθη. Καλωσύνης μὲ ἄμεσον ἀντίκρουσμα καὶ ἀποζημιώσεις, μποροῦν καὶ κάνουν καὶ ἄπιστοι καὶ ἁμαρτωλοὶ. Καλωσύνη τῆς («τράμπας») δὲν σημαίνουν βάθος ἀρετῆς.» Ἄλλωστε ἐξισοῦνται μὲ τίς κοσμικὲς ἐκεῖνες

φιλοφρονήσεις, πού τὰ ψεύτικα γέλια καὶ οἱ κολακείες κρύβουν ρυπαρίαν ψυχῆς. Τὸ παράδειγμα τοῦ Χριστοῦ μὲ τὸ φῶς τῆς πίστεως πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὴν ἀπόλυτον πεποιθήσιν ὅτι ὁ ἄνθρωπος μετὰ θάνατον δὲν ἀγωνίζεται, νικᾷ τὸν κατώτερο ἑαυτοῦ μας, τὸν θέτει κάτω στὴ σκληρὴ δοκιμασία ἢ ἀπαρνηθῆ τίς παληές του συνήθειες καὶ νὰ ἀποφορτίζεται συνεχῶς ἀπὸ τὰ πολὺ-πολὺ ἀνθρώπινα στοιχεῖα, πού δὲν τοῦ ταιριάζουν, ἀλλὰ, τὸν ἐμποδίζουν νὰ ἰδῆ τὸν Θεόν. Μόνον ἔτσι θὰ φθάσῃ στὴν ὑπερπήδησι τῶν φραγμάτων τοῦ ὑλιστικοῦ ἀτομικισμοῦ, τοῦ νοσηροῦ ἐγωῖσμοῦ καὶ τοῦ μίσους ἢ τῆς μνησικακίας κατὰ τοῦ ἀρρώστου—ψυχικὰ—ἀδελφοῦ του, πού τὸν ἠδίκησε. «Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν καὶ ἀγαθοποιεῖτε καὶ δανεῖζετε μηδὲν ἀπελπίζοντες». Τέτοια ἐντολὴ δὲν ἔδωσε ποτὲ ἡ φυσικὴ ἢ θηκὴ ἢ ἡ λογικὴ, πού βρίσκουν φυσικωτάτη καὶ πρᾶξι δικαιοσύνης τὴν ἀντεκδίκησιν. Ἡ ἐντολὴ τῆς ἀγάπης καὶ τῶν ἐχθρῶν μας ἀκόμη εἶναι ἐντολὴ τοῦ Χριστοῦ, τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς βασικώτατον ἄρθρον, πού ἡ ἐφαρμογὴ του φανερώνει πνευματικὴ καὶ ἠθικὴ ὀλοκλήρωσι προσωπικῆ τελείωσι, τέλειον καταρτισμόν, ἀφοῦ προοριζόμεθα νὰ γίνουμε «οἰκείοι τοῦ Θεοῦ καὶ συμπολιταὶ τῶν ἁγίων» ὡς πάροικοι καὶ παρεπίδημοι, «μὴ ἔχοντες ὧδε μένουσαν πόλιν» ἀλλ' ἐπιζητοῦντες τὴν «μέλλουσαν». Πλήρης προσανατολισμὸς καὶ τῆς συνειδήσεως καὶ τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς. Πῶς μπορεῖ, λοιπόν, ὁ Χριστιανὸς νὰ μὴ εἶναι ἑνσαρκὸς Ἄγγελος, ἀφοῦ, ἄλλως τε, δὲν μένει μὲ τίς φυσικὲς του δυνάμεις νὰ προχωρήσῃ στὸ κατόρθωμα αὐτὸ πού ἐγγίζει τὸ θαῦμα. Ὑπάρχει ὁ ἰσχυρότατος ὄπλισμός τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ. Τὸ βάπτισμα, ὁ εὐαγγελικὸς λόγος, ἡ θεία Κοινωνία πού εὐρωστοποιοῦν ἠθικὰ τὴν ψυχὴ καὶ τὴν ἀσχοῦν νὰ εἶναι ἔτοιμη δι' ἠρωϊσμούς. Εὐρωστοποιημένη ἠθικὰ ἀπὸ τὴ Χάρη τοῦ Θεοῦ ἡ ψυχὴ συνειδητοποιεῖ καὶ τὰ καθήκοντά της καὶ ξέρει νὰ ἀποστρέφεται τὴ γλοιώδη ἰδιοτέλεια, νὰ μισῇ τὸ μῖσος καὶ νὰ εἶναι ἀπείρως συγγνωμικὴ πρὸς τοὺς προσωπικοὺς ἐχθροὺς της. «Ὅποιος νικᾷ τὸ μῖσος μὲ τὸ μῖσος ἐναντίον του, ἀσφαλῶς δείχνει πῶς εἶναι ἀνώτερος ἄνθρωπος καὶ πλησιάζει τὸ Θεό. Αὐτὴ ἡ ἀγάπη πρὸς τοὺς ἐχθροὺς, ἡ συμπάθεια καὶ ἡ καλωσύνη στὴν ἠθικὴ τους αὐτὴν ἀρρώστεια ἦταν ἕνας βαθὺς προχριστιανικὸς πόνθος : «Ἐὰν πεινᾷ ὁ ἐχθρὸς σου, ψώμιζε αὐτόν, ἐὰν διψᾷ, πότιζε αὐτόν». Παροιμ. κε', 21, καὶ τὸ ἐπαναλαμβάνει ὁ Αἰώνιος Παῦλος. (Ρωμ. ιβ', 20).

Ἡ Χριστιανικὴ, λοιπόν, ἠθικὴ στηρίζεται καὶ ἐπάνω στὸ μόνιμον κέρδος, πού στὴν Οὐσία δὲν πρόκειται περὶ κέρδους ἀπὸ κάποια ἐπιχείρησι, ἀλλὰ περὶ ἐπανόδου σὲ μιὰ προαιωνικὴ κατάστασι, περὶ ἀναγεννήσεως πνευματικῆς, πού σημαίνει ἀποβολὴν τοῦ κτηνώδους, ἀπελευθέρωσιν τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὰ δεσμά της, ἐλευθέρωσι καὶ ἀνάλαφρη φορὰ πρὸς τὰ ἄνω, ἔντονον νοσταλγία γιὰ τὴν οὐράνια πατρίδα. Καὶ ὡς σκέψις, καὶ ὡς θεωρία καὶ ὡς βίωμα καὶ πρᾶξις οἱ

εὐαγγελικὲς ἐντολὲς εἶναι γιὰ τὸ Χριστιανὸν κάτι δικό του, ἀπόλυτα δικό του, γι' αὐτὸ καὶ δὲν τοῦ εἶναι κουραστικὸς ὁ ἀγὼν ἐναντίον τῶν καταλοίπων τῆς προγονικῆς κατάρτας. Τοῦ εἶναι μάλιστα, ἡ θυσία χάριν τοῦ πλησίον καὶ τὸ μαρτύριον χάριν τῆς ἀληθείας ὄχι ἀπλοῦν αἵτημα, ἀλλὰ καὶ γλυκεῖα προσευχὴ καὶ—κάτι παραπάνω—ἐπιδιώξις, προκειμένου μὲ τὴ θυσία του νὰ εὐεργετήσῃ τὸν πλησίον, μηδὲ τοῦ ἐχθροῦ τοῦ ἐξαιρουμένου καὶ νὰ διακηρύξῃ μὲ τὸ αἷμα του τὸν ἀπόλυτο σεβασμὸ του πρὸς τὰς ἀθανάτους ἀξίας, περὶ τῶν ὁποίων μονάχα ἡ Χριστιανικὴ ἠθικὴ ὁμιλεῖ. Θυσία, μαρτύριον, γλυκεῖα καὶ ἔντονος νοσταλγία δὲν μπορεῖ νὰ υπάρξουν σὰν τυφλὲς ἐπιδιώξεις μεθυσμένου ἢ ἀνισορροποῦ ἀνθρώπου, πού, ἀναίσθητος, δὲν ἔχει συνειδησι τῶν πράξεών του καὶ τῶν ἐπιδιώξεών του, ἀλλ' ἐκεῖ πού ἡ καρδιὰ φλέγεται ἀπὸ τὴ φωτιὰ τῆς ἀγάπης, τῆς καθολικῆς ἀγάπης, ὅπως τὴν ἐνεσάρκωσε καὶ τὴν ἐδίδαξεν ὁ Κύριος μας ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ. Ἴσως νὰ προβληθῇ τὸ ἐρώτημα : Θυσία δὲν σημαίνει αὐτοκαταστροφὴν ; Ὁχι. Γιατὶ ἡ ὕλικὴ ἢ ἠθικὴ συντήρησις τοῦ ἄλλου μὲ τὴ δική μας αἱματοδότηση καὶ ἡ προσφορὰ τῆς ἐπιγείου ζωῆς μας χάριν τῆς ἀληθείας τοῦ Χριστοῦ, κλείνει τὸ Μυστήριον τῆς θείας ἀγάπης, ἡ ὁποία εἰσάγει στὸν κύκλο τῆς αἰωνιότητος τὸν ἀγνὸν ἄνθρωπο. Μὲ πλήρη συνειδησιν καὶ ἔλλογον ἐνθουσιασμὸ, μὲ μιὰ χαρούμενη διάθεσι ὁ Χριστιανὸς καὶ τὰ ὑπάρχοντά του πωλεῖ καὶ διαδίδει πτωχοῖς, καὶ τὴν ἐπίγειον ζωὴν του θυσιάζει χάριν τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ Εὐαγγελίου. Κίνητρο τῆς θυσίας δὲν εἶναι ἡ πικρία, ὁ φθόνος, ἡ λύσσα πού δὲν μπορεῖ νὰ ξεσπάσῃ παρὰ μὲ τὴν αὐτοκαταστροφὴν. Ἡ ἀδικοκαταστροφὴ φανερώνει ἀπελπισία, ἀδυναμία, ἀνανδρεία. Μιὰ τέτοια θυσία δὲν ὀνομάζεται θυσία γιατί δὲν ἔχει τὰ στοιχεῖα τῆς Χριστιανικῆς θυσίας, πού σημαίνει ἔξαρσιν καὶ ἐξαύλωσιν καὶ εἶδος λογικῆς λατρείας στὸ βωμὸ τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἀλήθειας. Ἄλλα εἶναι τὰ ἐλατῆρια τῆς αὐτοκαταστροφῆς τοῦ ἀπίστου καὶ ἄλλα τοῦ θυσιαζομένου πιστοῦ. Ἐκεῖ ὕλιστικά, ἐγωῖστικά καὶ θολωμένη συνειδησις καὶ πρὸ πάντων ἀπουσία σιοποῦ. Ἐδῶ ἔρωσ πρὸς ἔνωσιν μετὰ τοῦ Θεοῦ, μιᾶς ἀγίας ὑπάρξεως, κρυστάλλινη καθαρότητα συνειδήσεως, πλήρης διανοητικὴ ὑγεία ἐκεῖνου πού εἶναι ἔτοιμος νὰ θυσιάσῃ γιατί ἐξεπλήρωσε τὸν προορισμὸ του ἐπὶ τῆς γῆς καὶ εἶναι ἔτοιμος νὰ πετάξῃ χαρούμενος στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ Θεοῦ, ὅπως τὸ παιδί μὲ ἀπόλυτη ἐμπιστοσύνη πέφτει στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ πατέρα του : Ἴδου τὸ μόνιμον κέρδος : «Καὶ ἔσεσθαι υἱοὶ τοῦ Ὑψίστου». Ἴδου τὸ ποθητὸν τέρμα τῶν ὠραίων μας ἀγῶνων : Θὰ γίνουμε παιδιὰ τοῦ Θεοῦ. Καὶ τὰ παιδιὰ τοῦ Θεοῦ δικαιούνται τῶν ἀγαθῶν πού ἔχει ἐτοιμάσει γι' αὐτὰ ὁ οὐράνιος Πατέρας. Ὁ Πλάτων γράφει πὼς ὁ ἄνθρωπος ὅσον ψηλότερα μπορεῖ ν' ἀνεβῆ τόσο καὶ καλλίτερα συλλαμβάνει τὸ μεγαλειῶδες τῆς δημιουργίας. Μοιάζει δὲ σὰν τὰ ψάρια πού βρίσκονται στὸ βυθὸ τῆς

Ο ΕΘΝΟΜΑΡΤΥΣ ΚΥΔΩΝΙΩΝ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

Στὸ ἀτελεύτητο Μαρτυρολόγιο τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθοδοξίας, τρία ἀγιασμένα ὀνόματα γραφήκανε τὰ τελευταῖα χρόνια: Οἱ τρεῖς δεσποτάδες, ποὺ μαρτυρήσανε γιὰ τὴν πίστη τους καὶ γιὰ τὸ ἔθνος τους, ὁ Σμύρνης Χρυσόστομος, ὁ Κυδωνίων Γρηγόριος καὶ ὁ Μοσχονησίωv Ἀμβρόσιος.

★

Σήμερα θὰ κάνω ἓνα ταπεινὸ μνημόσυνο γιὰ τὸν ἕναν ἀπ' αὐτοὺς, γιὰ τὸν μητροπολίτη τῶν Κυδωνίων Γρηγόριο. Καὶ τὸ κάνω μὲ καρδιά σφιγμένη. Γιατὶ αὐτὸς ὁ θαυμαστὸς ἱεράρχης, ἀληθινὸς πολεμιστὴς τῆς Ὁρθοδοξίας, στάθηκε καὶ πνευματικὸς πατέρας μου.

Οὗτος ὁ ἀξιομνημόνευτος ἱεράρχης γεννήθηκε στὴ Μαγνησία τῆς Μικρᾶς Ἀσίας στὰ 1864. Τὸ κοσμικὸ ὄνομά του ἦτανε Ἀθαστάσιος Ὁρολογᾶς ἢ Ἀντωνιάδης. Οἱ γονοὶ του ἦτανε ἄνθρωποι εὐλαβεῖς, πορευόμενοι τὸ δρόμο τοῦ Θεοῦ.

Σπούδασε τὴ Θεολογία στὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης, καὶ χειροτονηκε διάκος μὲ τὸ ὄνομα Γρηγόριος, στὴν ἐκκλησία τῆς Σχολῆς, στὰ 1889. Λίγο ἀργότερα χειροτονήθηκε πρεσβύτερος, καὶ ἀμέσως πῆρε τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀρχιμανδρίτου. Ὑπερέτῃσε τὴν Ἐκκλησία σὰν πρωτοσύγκελλος, ἱεροκήρυκας καὶ καθηγητῆς τῶν θρησκευτικῶν στὴ Θεσσαλονίκη, στὶς Σέρρες καὶ στὴ Δράμα. Ὅπου ἔζησε, ἀγαπήθηκε καὶ τιμήθηκε, γιὰ τὰ χαρίσματα ποὺ εἶχε, γιὰτὶ ἦτανε χαρακτήρας σοβαρὸς καὶ καθαρὸς, εἶχε ψυχὴ εὐγενεικιά, καὶ ἡ ζωὴ του ἦτανε χριστιανικὴ, μὲ πᾶσαν σεμνότητα. Κοντὰ σ' αὐτά, ἡ ἐπιβλητικὴ μορφή του, ὁ τόνος τῆς σοβαρῆς φωνῆς του, καὶ ὅλο τὸ παρουσιαστικὸ του ἔκαναν ξεχωριστὴ ἀντύπωση. Εἶχε ἀπάνω του μιὰ φυσικὴ μεγαλοπρέπεια, σὰν ἀρχοντας, κείνη τὴ μεγαλοπρέπεια ποὺ βρῖσκεται συχνὰ στὴν Ἀνατολή. Μιλοῦσε μὲ εὐκολία, καὶ πολλὰ τὰ ἔλεγε στὴν ἀπλὴ γλῶσσα. Τὸ κήρυγμά του συνέπαιρνε ἐκείνους ποὺ τ' ἀκούγανε. Ἀλλὰ καὶ ἡ συνηθισμένη ὁμιλία του εἶχε βάρους καὶ σημασία. Γεννημένος ἀγωνιστῆς, μὲ μιὰ ζωὴ γεμάτη σκληρότητα καὶ κίντυνους, ἔκρυβε, ὡστόσο, μέσα του μιὰ

θαλάσσης καὶ δὲν μποροῦν νὰ ἰδοῦν τὴν ὠραία ἐπιφάνεια τῆς γῆς καὶ τὸ ἀστρικὸν Σύμπαν. Λοιπὸν πρέπει νὰ κατατείνῃς, παιδί τοῦ Θεοῦ, σ' Ἐκεῖνον τὸν Οὐρανὸ, «ὅτι ἐκεῖνος ἐστὶν ἀληθῶς Οὐρανὸς καὶ τὸ ἀληθὲς φῶς καὶ ἡ ἀληθὴς γῆ», δογματίζει, κατὰ Θεοῦ ἀποκάλυψιν, ὁ σοφὸς πρόγονός μας (Φαίδων LVIII, 110).

Ἄρχιμ. ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΚΑΛΥΒΑΣ
Ἱεροκήρυξ Ἱ. Μητροπόλεως Χαλκίδος

ψυχὴ ποιητικὴ καὶ εὐαίσθητη. Τὰ ρητὰ τῆς Ἀγίας Γραφῆς ποὺ ἔλεγε, νόμιζε κανένας πὼς βγαίνανε ἀπὸ τὸ στόμα κανενὸς προφήτη καὶ σ' αὐτὸ συνεργούσανε τὰ ἀστραφετὰ μάτια του, μ' ὄλο ποὺ φοροῦσε γυαλιά.

Στὰ 1902 ἔγινε Μητροπολίτης Στρωμνίτης. Τὸ Πατριαρχεῖο τὸν διώρισε σ' αὐτὴν τὴν ἐπαρχία, γιατί ἕνας τέτοιος πολεμιστῆς δεσπότης χρειάζετανε σὲ κεῖνα τὰ μέρη ποὺ τὰ ρήμαζε τότε τὸ βουλγαρικὸ κομιτᾶτο. "Ὅπως γράφει ὁ σεβαστὸς καὶ ἀγαπητὸς μητροπολίτης Μυτιλήνης Ἰάκωβος πρῶην Σιατίστης, «οἱ χριστιανοὶ ἦσαν ραγιαδες καὶ τῶν Τούρκων καὶ τῶν Βουλγάρων. Ἐτέλουν ὑπὸ δύο ζυγούς. Οἱ Μητροπολίται τῆς Μακεδονίας δὲν ἦσαν μόνον οἱ πνευματικοὶ ποιμένες, ἀλλὰ καὶ οἱ ἀπόστολοι τοῦ Ἔθνους. Αἱ Μητροπόλεις τῶν ἦσαν πραγματικαὶ ἔθνικαὶ ἐπάλλξεις. Οἱ περισσότεροι ἀπὸ αὐτοὺς ἀνεδείχθησαν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἀληθῶς ἀτρόμητοι πρόμαχοι τῆς Ἑλληνικῆς Χριστιανοσύνης, καὶ δι' αὐτὸ ἦσαν ἀντικείμενα ἔχθρας καὶ μίσους τῶν ἐχθρῶν τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ὡς συνέβη τότε μὲ τὸν Δράμας Χρυσόστομον, τὸν Κορυτσᾶς Φώτιον, τὸν Μελενίκου Κωνσταντῖνον, τὸν Στρωμνίτης Γρηγόριον καὶ ἄλλους».

★

Ὁ Γρηγόριος εὐρῆκε στάδιο γιὰ νὰ ἀγωνιστῇ. Μέρα-νύχτα δούλευε γιὰ νὰ χαλνᾷ τὰ σχέδια ποὺ κάνανε οἱ κομιτατζῆδες. Βλέποντας τὸ βουλγαρικο κομιτᾶτο πὼς εἶχε νὰ κάνη μ' ἕναν ἄγρυπνον ἀντίμαχο, ἀποφάσισε νὰ τὸν σκοτώσῃ. Λοιπὸν μιὰ συμμορία κομιτατζῆδες τοῦ στήσανε καρτέρι, καὶ θὰ τὸν σκοτώνατε, ἂν δὲν βρισκότανε ἕνας ὑπῆρέτης του νὰ εἰδοποιήσῃ τὴν τούρκικη ἐξουσία. Νά, πὼς ἔγινε τὸ πρᾶγμα:

Ὁ Μητροπολίτης Γρηγόριος εἶχε πάγει, μιὰ Κυριακὴ, στὸ χωριὸ Γράμποβο, κι' ἐκεῖ λειτούργησε στὴν Ἐκκλησία, ποὺ ἦτανε κλειστὴ ἀπὸ χρόνια ἀλειτούργητη, καὶ μίλησε στοὺς γραμποβίτες, καὶ τόσο τοὺς συγκίνησε, ποὺ ξαναγυρίσανε στὴν Ἑλληνικὴ Ὀρθοδοξία. Τὸ βράδυ ποὺ γύριζε στὴ Στρωμνίτσα, σ' ἕνα στρίψιμο τοῦ δρόμου, οἱ κομιτατζῆδες, κρυμμένοι ρίζανε πολλὰ τουφέκια ἀπάνω στὴ συνοδεία του, καὶ λαβώσανε τὸν Ἀρχιμανδρίτη Μιχαήλ, ἕναν παπᾶ, καὶ δυὸ ἀγωγιάτες, ἕναν χριστιανὸ κι' ἕναν Τούρκο. Τὰ βόλια βρήκανε τ' ἄλογο τοῦ δεσπότη καὶ τὸ σκοτώσανε, κι' ἐκεῖνος ἔπεσε χάμω καὶ μπόρεσε καὶ πῆγε καὶ κρύφθηκε πίσω ἀπὸ ἕναν βράχο. Οἱ κομιτατζῆδες ρίχνανε βροχὴ τὰ βόλια, χωρὶς νὰ πάψουνε· κι' ὅλη κείνη τὴν ὥρα ὁ μητροπολίτης καθότανε ζαρωμένος πίσω ἀπὸ τὸν βράχο. Στὸ μεταξύ, ἕνας ἀπὸ τοὺς παραγυιούς του, ἕνας τουρκαρβανίτης λεγόμενος Κερίμ, πιστὸς στὸν κύριό του, ἔτρεξε στὴ Στρωμνίτσα κι' εἶπε πὼς σκοτωθήκανε ὅλοι ποὺ ἦτανε στὴ συνοδεία τοῦ δεσπότη. Ἡ πολιτεία ἀναστατώθηκε. Ἑλληγες καὶ Τούρ-

κοι, γιατί κι' αὐτοὶ ἐκτιμούσανε τὸν δεσπότη, βγήκανε στοὺς δρόμους καὶ κάμποσα παλληκάρια χριστιανοὶ καὶ στρατιῶτες Τοῦρκοι τρέξανε στὸν τόπο ποῦ ἔγινε ἡ μάχη. Οἱ κομιτατζήδες φύγανε. Ὁ Μητροπολίτης ἦτανε ζωντανός, καὶ τὸν πήγανε στὰ λουτρά τοῦ Μπάντσκου, καθὼς καὶ τοὺς πληγωμένους.

★

Τὴν ἄλλη μέρα, Χριστιανοί, Τοῦρκοι κι' Ὀβραῖοι βγήκανε νὰ ὑποδεχτοῦνε τὸν δεσπότη μὲ χαρά. Ὁ καϊμακάμης, ὁ φρούραρχος, ὁ μουφτῆς, ὁ δήμαρχος, ὁ χαχάμης, πήγανε καὶ τὸν συγχαρήκανε γιὰ τὴ σωτηρία του.

Ἐκεῖνος τὸν καιρὸ, ὕστερα ἀπὸ πολὺν ἀγῶνα, τὸ Πατριαρχεῖον ἀνακέρυξε τὰς Κυδωνίας, δηλαδὴ τὸ Ἀϊβαλί, Μητρόπολι, ἐνῶ πρωτῆτερα ἦτανε Ἐπισκοπὴ τῆς Μητροπόλεως Ἐφέσου. Πρῶτος μητροπολίτης Κυδωνιῶν τοποθετήθηκε ὁ ἀπὸ Στρωμνίσης Γρηγόριος καὶ ἔφθασε στὸ Ἀϊβαλί στίς 8 Σεπτεμβρίου 1908. Ὁ ἐνθουσιασμός τῆς ὑποδοχῆς του σ' αὐτὴ τὴν πολιτεία, ποῦ ἦτανε μέσα στὴν Τουρκία ἡ κιβωτὸς τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τῆς Χριστιανοσύνης, ἀφοῦ οἱ Τοῦρκοι τὴ λέγανε «γκιαοὺρ Ἀϊβαλί», δηλαδὴ «Ἀϊβαλί τῶν ἀπίστων», ὁ ἐνθουσιασμός λοιπὸν τῆς ὑποδοχῆς του στάθηκε ἀπερίγραπτος. Τὸ Ἀϊβαλί, ἡ πατρίδα τῶν παλληκαριῶν, ἕναν τέτοιον δεσπότη ἤθελε.

Καινούργιος ἀγῶνας ἄρχισε γι' αὐτόν. Σὰν ἄλλος Μωϋσῆς κυβερνοῦσε τὸ χριστιανικὸ ποίμνιό του καὶ τὸ ὠδηγοῦσε μέσα ἀπὸ τὴν ἔρημο τῆς σκλαβιάς. Κοντὰ του εἶχε πιστοὺς καὶ ἐμπειροὺς βοηθοὺς καὶ πρῶτος ἀπ' αὐτοὺς ἦτανε ὁ πρωτοσύγκελλός του Ἀρσένιος Μετεξές, ἀπὸ τὴ Δόβιτσα τῶν Σερρῶν, ἄνθρωπος μὲ ἀγασμένον βίον. Καὶ τοὺς δυὸ τοὺς ἀγαπήσανε πολὺ οἱ Ἀϊβαλιῶτες, καὶ μὲ τὸν καιρὸ, αὐτὸς ὁ δεσμός, γινότανε πρὸ δυνατός. Ἡ πλοῦσια πολιτεία γνῶρισε μεγαλύτερη κίνηση καὶ προκοπὴ.

★

Μὰ δὲν βάσταζε πολὺ ἐκείνη ἡ εὐτυχία. Οἱ νεότουρκοι ἀνακέρυξανε τὴν Τουρκία συνταγματικὸ κράτος, κι' αὐτὸ ἔγινε γιὰ τὴν κακὴ τύχη τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Γιατὶ οἱ καινούργιοι ἀφέντες τῆς Τουρκίας, ποῦ γυρίσανε ἀπὸ τὴν Εὐρῶπῃ σπουδασμένοι στίς πονηριές καὶ στὸν σωβινισμό, ἀποφασίσανε νὰ ἐξοντώσουνε τοὺς ἔλληνας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, γιατί στὰ σχολεῖα ποῦ δασκαλευθήκανε, σπουδάσανε πὼς ἡ Μικρὰ Ἀσία ἔπρεπε νὰ γίνῃ μόνον τουρκικὴ, κι' αὐτό, γιὰ νὰ μποροῦνε οἱ Φράγχοι νὰ τὴν ἐκμεταλλεύονται.

Λοιπὸν οἱ Τοῦρκοι ζητοῦσανε νὰ βροῦνε ἀφορμὴ κάθε τόσο, γιὰ νὰ πετύχουνε τὸν καταχθόνιο σκοπὸ τους. Κι' ἐπειδὴ τὸ Ἀϊβαλί ἦτανε τὸ καρφὶ στὸ μάτι τῆς Τουρκιάς, εἶπανε πὼς τάχα αὐτὴ ἡ

πολιτεία ἦτανε ἔτοιμη νὰ ἐπαναστατήσῃ, καὶ πὼς οἱ Ἀϊβαλιῶτες ἦτανε ἀρματωμένοι ὡς τὰ δόντια. Κι' ἔτσι τὸν Ἰούνιο τοῦ 1909 κηρύξανε στὴν πολιτεία τὸν στρατιωτικὸ νόμο, κι' ἀρχίσανε τὰ μαρτύρια τῶν Χριστιανῶν, ποὺ δερνότανε χωρὶς αἰτία, βρίζόντανε, ρεζίλευόντανε. Οἱ Τοῦρκοι ἀρπάχνανε ὅ,τι μπορούσανε, ληστεύανε τοὺς κτηματίες, περνούσανε τοὺς προσετοὺς ἀπὸ τὸ στρατοδικεῖο, καὶ ρίχνανε στὴ φυλακὴ τοὺς ἀθώους ἀνθρώπους μὲ κάθε πρόφασιν.

Ὁ μητροπολίτης, μαθημένος ἀπὸ τέτοια, ἀπὸ τὸν καιρὸ ποὺ ἦτανε στὴ Μακεδονία, δὲν ζάρωσε καθόλου μπροστὰ στοὺς Τούρκους, ἀλλὰ μὲ θάρρος, καὶ πολλὲς φορές μὲ ἀπότομον τρόπο, διαμαρτυροῦτανε γιὰ τὶς ἀδικίες. Πῆγε στὸν νεοφερμένον στρατιωτικὸ διοικητὴ Ἀζιζ-μπέη καὶ τοῦ μίλησε αὐστηρὰ στὴν τούρκικη γλῶσση, ποὺ τὴ μιλοῦσε θαυμάσια καὶ μὲ τόνο. Ὁ διοικητὴς τοῦ ἀποκρίθηκε: «Ἐσεῖς οἱ παπάδες δὲν ἀφήνετε τοὺς γκιαούρηδες ν' ἀνοίξουνε τὰ μάτια τους γιὰ νὰ δοῦνε τὸ συμφέρον τους. Λοιπὸν ἐμεῖς θὰ κρεμάσουμε κι' ἐσᾶς καὶ τοὺς δασκάλους σας, γιὰ νὰ γλυτώσουνε ἀπὸ τὰ χέρια σας κι' οἱ Τοῦρκοι κι' οἱ ρωμιοί». Ὁ Δεσπότης ὅμως δὲν φοβήθηκε, παρὰ πῆγε καὶ στὸν ἀρχηγὸ τοῦ στρατοῦ Μαχμουτ Σεφκέτ-μπέη, ποὺ πέρασε ἀπὸ τ' Ἀἶβαλι ἐκεῖνες τὶς μέρες, καὶ τὸν παρακάλεσε νὰ προστατέψῃ τὴν πολιτεία. Μὰ ἐκεῖνος τοῦ ἀποκρίθηκε: «Στὴν Πόλιν σκοτώσαμε πεντακόσιους γοτζίδες. Λοιπὸν δὲν θὰ εἶναι σπουδαῖο πρᾶγμα ἂν σφάζουμε κι' ἐδῶ ἕναν «μπάσ-παπᾶ» (δεσπότη) καὶ λίγους παπάδες. Ἄν ἔχετε τὴν ἰδέα πὼς θ' ἀνακατευθῆ ἡ Εὐρώπη γιὰ νὰ σᾶς γλυτώσῃ, εἴσαστε γελασμένοι. Μὰ κι' ἂν γίνῃ ἕνα τέτοιο πρᾶγμα θὰ ἀρματώσουμε τοὺς δικούς μας γύρω στὰ χωριά, κι' ἔτσι πρῶτοι ἐσεῖς θὰ ἐξοντωθῆτε». Ὁ δεσπότης τοῦ ἀποκρίθηκε μὲ ἀφοβία, ὅπως συνήθιζε, κι' αὐτὸ ἐξαργύρωσε καὶ τὸν πασᾶ κι' ὅλο τὸ τουρκομάνι.

Ὁ δεσπότης ἔγραψε τὰ καθέκαστα στὸ Πατριαρχεῖο, καὶ μὲ κυβερνητικὴ διαταγὴ μαλάκωσε ὁ στρατιωτικὸς νόμος, κι' ὁ Ἀζιζ-μπέης ἀρχισε νὰ μιλᾷ ἡμέρα κι' εὐγενικὰ στὸν δεσπότη. Τέλος, στὶς ἀρχὲς τοῦ Ἰουλίου σηκώθηκε ὁ στρατιωτικὸς νόμος. Ὡστόσο, πολλοὶ Ἀϊβαλιῶτες κλυστήκανε στὶς φυλακὲς τοῦ Μπουντρούμ τῆς (Ἀλυκαρνασσού) κι' ὁ μητροπολίτης τοὺς συντηροῦσε ἕνα χρόνον, ὥσπου μπόρεσε καὶ τοὺς λευτέρωσε, γράφοντας ἀδιάκοπα στὸν πατριάρχη Ἰωακείμ, ποὺ στὸ τέλος πῆγε ὁ ἴδιος στὸν σουλτᾶνο καὶ τὸν παρακάλεσε νὰ τοὺς δώσῃ χάρη.

Μὲ τὶς νίκες ποὺ ἔκανε ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς στὰ 1912, οἱ Τοῦρκοι μουδιάσανε κι' ἀρχίσανε νὰ καλοπιάνουνε τοὺς Ἕλληνας. Τότε κι' ὁ Γρηγόριος ποὺ τὸν ἔκαιγε ἡ πατριωτικὴ φλόγα, ἔλεγε μὲ παρρησία πὼς ὁ Βενιζέλος ἦτανε σταλμένος ἀπὸ τὸν Θεὸ γιὰ νὰ

**ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΗΘΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ
ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΝΕΚΤΑΡΙΟΥ ΑΙΓΙΝΗΣ**

“ΓΝΩΡΙΣΕ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΣΟΥ,”

Γιὰ τὴν εὐσέβεια. Εἰκόνα τοῦ εὐσεβῆ.

Εὐσέβεια εἶναι ἐνέργεια σχετικὴ μὲ τὸν Θεό. Εἶναι ἡ φροντίδα τῆς ζωῆς, μὲ πίστη ζεστὴ καὶ σωστὴ. Εὐσέβεια εἶναι ἡ ἀνάταση πρὸς τὸν ἕνα κί' ἀληθινὸ Θεὸ καὶ ἡ σύμφωνη μὲ τὸ θέλημά του ζωὴ. Εἶναι ἡ εὐαρέστησή μας στὸ Θεό, μὲ τὴν ἄσκηση κάθε ἀρετῆς. Εὐσέβεια εἶναι ἡ ἐπιστήμη τῆς λατρείας τοῦ Θεοῦ. Εἶναι τὸ ἀνώτατον ἀγαθὸ καὶ ἡ συγκεφαλαίωση τῶν θείων προσταγμάτων. Εὐσέβεια εἶναι ἡ κεφαλὴ, τὸ θεμέλιο καὶ τὸ στηρίγμα κάθε καλοῦ. Εἶναι ἡ μητέρα καὶ ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος τῶν ἀρετῶν. Εὐσέβεια εἶναι τὸ μόνο δικό μας ἀγαθόν, ποῦ δὲν φοβούμαστε νὰ τὸ χάσωμε. Ἡ εὐσέβεια γεννᾷ ὅλα τ' ἄλλα ἀγαθὰ, γιατί ἐπισύρει τὴν προστασίαν τοῦ Θεοῦ. Αὐτὴ καὶ τὸ θάνατο τὸν ἐμποδίζει νά ληθῃ, καὶ τὴν φτώχεια διώχνει, καὶ μᾶς χαρίζει κάθε καλομοιρίαν. Ὁ Θεὸς μὲν εἶναι ἡ ἄριστη ἀρχὴ κάθε καλοῦ, τῶν δὲ ἀρετῶν ἡ εὐσέβεια. Ἡ θεοσέβεια εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς πνευματικῆς μας αἴσθησης. Εὐσέβεια εἶναι δικαιοσύνη πρὸς τὸν Θεό· εἶναι ἡ λατρευτικὴ δύναμις τῆς θείας δόξας· εἶναι ἡ σωστὴ γιὰ τὸν Θεὸ ἰδέα. Ἡ εὐσέβεια εἶναι ἡ πραγματικὴ σοφία.

Ἐπάνω καὶ πέρα ἀπὸ τὸ κάθετὶ πρέπει νὰ φροντίζωμε γιὰ τὴν εὐσέβεια, ποῦ τὴν εἶπανε, φρόνιμα καὶ συνετά, μητέρα τῶν ἀρετῶν· καὶ τοῦτο, γιατί αὐτὴ εἶναι ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος κάθε ἀρετῆς. Ἡ εὐσέβεια εἶναι θησαυρὸς ἀδαπάνητος.

Στὴν εὐσέβεια πρὸς τὸν Θεὸ καθοδηγεῖται ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὴν θέαν τοῦ κόσμου κί' ἀπὸ τοὺς φυσικοὺς νόμους, ποῦ καὶ τὰ δυὸ τους μᾶς διδάσκουνε τὴν ἐπίγνωση τοῦ θείου. Κί' ὁ θεῖος Γρηγόριος λέει· «Τὸ νὰ γνωρίσωμε τὸν Θεό, ποῦ εἶναι ἡ δημιουργικὴ καὶ ἡ συνεκτικὴ αἰτία τοῦ κόσμου, καὶ ἡ θέα του μᾶς τὸ

ἐλευθερώσῃ τὸν σιλαβωμένον Ἑλληνισμό. «Ἦλθε, ἐπὶ τέλος, ἔλεγε, τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, δόξα τῷ Θεῷ. Ἡ τουρκικὴ τίγρις θὰ μείνῃ πλέον χωρὶς ὄνυχας. Ἐξεδιώχθη ἐκ τῆς Εὐρώπης, θὰ ἐκδιωχθῇ καὶ ἐκ τῆς Ἀσίας!». Ἐγραψε στὸν Βενιζέλο καὶ τὸν παρακαλοῦσε νὰ μὴν ξεχάσῃ τὴ δοξασμένη ἱστορία τῆς πόλεως τῶν Κυδωνιῶν, κατὰ τίς διαπραγματεύσεις τῆς εἰρήνης, ὥστε νὰ τῆς δώσουν οἱ Τοῦρκοι τὰ παλιὰ προνόμια ποῦ εἶχε τὴν φημισμένην στὸν κόσμον Ἀκαδημία καὶ τὴν λέγανε «Νέαν Μίλητον».

διδάσκει καὶ ὁ φυσικὸς νόμος· ἡ πρώτη μὲ τὸ νὰ μᾶς προβάλλῃ αὐτὰ πού βλέπομε καὶ πού ἔχουνε ὑπόσταση· ὁ δεύτερος δέ, μὲ τὸ νὰ ὑψώνῃ τὸ στοχασμό, ὡς τὸν ἀρχηγὸ καὶ τὸν δημιουργὸ ὅλων αὐτῶν πού βλέπομε ἀραδιασμένα ἐμπρὸς μας.

Τοῦ ἀνθρώπου πού εἶναι εὐσεβής, κάθε λόγος του καὶ κάθε διήγησή του ἀποπνέει σοφία· στὸ στόμα του πληθαίνει καὶ πλαταίνει ἡ ὑμολογία τοῦ Θεοῦ. Καὶ σὰν τὸν ἥλιο στὸν οὐρανό, εἶναι κι' αὐτὸς βυθισμένος στὴ σοφία. Ὁ θεῖος Παῦλος στὴν ἐπιστολὴ του πρὸς Τιμόθεον λέει· «Γύμναζε σεαυτὸν πρὸς εὐσέβειαν· ἡ γὰρ σωματικὴ γυμνασία πρὸς ὀλίγον ἐστὶν ὠφέλιμος· ἡ δὲ εὐσέβεια πρὸς πάντα ὠφέλιμός ἐστίν, ἐπαγγελίαν ἔχουσα ζωῆς, τῆς τε νῦν καὶ τῆς μελλούσης».

Ὁ εὐσεβής ζῆ σύμφωνα μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, πού τὸν ἀγαπᾷ μ' ὅλη του τὴν ψυχὴ, τὴν καρδιά καὶ τὸν νοῦ του, καὶ τὸν λατρεύει ὀλόκαρδα κι' ὀλόψυχα. Ἡ διαγωγή του εἶναι σύμφωνη πάντα μὲ τὶς ἀρχές τοῦ Εὐαγγελίου καὶ σηκώνει τὸν σταυρὸ του κι' ἀκολουθεῖ τὸν Χριστό. Τὴν ἀρετὴν ἔχει πάντα στὸ νοῦ του καὶ τὴν πραγματοποιεῖ· κι' ὅτι κάνει εἶναι καλὸ καὶ τέλειο κι' εὐχάριστο στὰ μάτια τοῦ Θεοῦ. Τὴν ἀλήθεια λένε τὰ χεῖλη του καὶ τὴν δικαιοσύνη ἀγαπᾷ ἡ καρδιά του. Ἡ ψυχὴ του λαχταρᾷ καὶ ποθεῖ τὶς αὐλές τοῦ Κυρίου καὶ τὰ σκηνώματα τοῦ Θεοῦ τοῦ Ἰακώβ· καὶ σπεύδει πρὸς τὸν τρισάγιο ναὸ του. Ἀπόλαυσή του κι' ἐντρύφημά του εἶναι ἡ μελέτη τῶν θείων Γραφῶν κι' εὐχαρίστησή του ἡ κατανόησή τους. Ὁ εὐσεβής σκέπτεται πάντα μὲ σύνεση κι' ὁ λογισμὸς του εἶναι σταθερός. Ἴσος εἶναι ὁ λόγος του, καὶ τίμιος εἶναι κάθε του ἔργο. Ἴσος καὶ προετοιμασμένος εἶναι καὶ ὁ δρόμος του. Κι' ἐπειδὴ εἶναι εὐσεβής πρὸς τὸν Θεό, εἶναι καὶ πρὸς τοὺς νόμους τῆς πολιτείας, καὶ πρὸς τοὺς ἀρχοντας καὶ σὲ κάθε ἀρχὴ κι' ἐξουσία. Ἀποδίνει «τὰ τοῦ Καίσαρος τῷ Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ». Σὰν ἀρχοντας κι' ἐξουσιαστής εἶναι ἄριστος κυβερνήτης· σὰν πατέρας ὑπόδειγμα ἀρετῆς στὰ παιδιά του· σὰν πολίτης ὠφέλιμος στὴν κοινωνία· καὶ σὰν φίλος ἀνεκτίμητος θησαυρός. Ὁ εὐσεβής εἶναι ὁ τύπος τοῦ Χριστιανοῦ, ὅπως τὸν ἐχάραξε καὶ τὸν ὑποτύπωσε τὸ ἱερὸ Εὐαγγέλιο, πού θὰ γίνῃ ὑπόδειγμα ἠθικοῦ κι' ἐνάρετου βίου, καὶ πού θὰ τὸν ἔχουνε σὰν παράδειγμά τους οἱ ἄνθρωποι, καὶ νὰ κανονίζουνε τὴν ζωὴ τους παρόμοια κι' αὐτοί.

Τέτοια εἶναι ἡ εὐσέβεια καὶ τέτοια εἶναι ἡ ἀξία της καὶ ἡ δύναμή της. Εἶναι ἀνάγκη λοιπὸν ἡ εὐσέβεια νὰ γίνῃ τὸ θεμέλιο, ἐπάνω στὸ ὁποῖο θὰ στηριχθῇ τὸ οἰκοδόμημα τοῦ ἐνάρετου βίου. Γιατὶ ὅπως χωρὶς γερὸ θεμέλιο δὲν στερεώνεται καμμιὰ οἰκοδομή, ἔτσι χωρὶς τὴν εὐσέβεια δὲν μπορούμε νὰ

πραγματοποιήσωμε καμμιάν ἀρετή. Κι' ὅπως στὴν εὐσέβεια συμπεριλαμβάνονται καὶ συνοικοῦνε ὅλες μαζί οἱ ἀρετές, ἔτσι μὲ τὴν ἀσέβεια συγκατοικεῖ κάθε κακία. Ὅπως δὲ ἡ εὐσέβεια εἶναι γνώση καὶ εἶναι φρόνησι, ἔτσι καὶ ἡ ἀσέβεια εἶναι ἄγνοια κι' ἀφροσύνη.

Ἀσέβεια καὶ ἀσεβεῖς.

Ἀσέβεια εἶναι ἡ ἀμαρτωλὴ θεώρησι τοῦ Θεοῦ. Ἀσέβεια εἶναι ἄγνοια τοῦ Θεοῦ, εἶναι ὁ θάνατος τῆς ψυχῆς.

Αἰτία τῆς ἀσέβειας εἶναι ἡ λήθη τοῦ Θεοῦ. Ὁ ἀσεβῆς, ἀπολησμονώντας πῶς ὑπάρχει Θεός, ποῦ ὅλα τὰ ἐπιβλέπει, πείθει τὸν ἑαυτό του, πῶς τίποτε ἀπὸ τὰ ὅσα κάνει δὲν τὰ ἐπιβλέπει ὁ Θεός καὶ προχωρεῖ πρὸς τὴν παρανομία. Ἡ δομὴ τῆς ἀσέβειας εἶναι ἀσύμφωνη πρὸς τὸν ἑαυτό της. Ἐφεύρεσι κάθε κακοῦ καὶ κάθε ἀθλιότητος εἶναι ἡ ἀσέβεια καὶ εἶναι πολὺ ἐπικίνδυνη στὴν ἐνέργειά της. Εἶναι ἡ μητέρα τῶν κακῶν. Ἡ ἀσέβεια εἶναι ἀγνωμοσύνη κι' ἀχαριστία πρὸς τὸν Θεό. Εἶναι τὸ μεγαλύτερον ἀπ' ὅλα τὰ κακά. Ἡ ἀσέβεια ἀπαρνιέται τὸν Θεὸ καὶ τὶς εὐεργεσίαις του. Ἀρνιέται τὴν θεία του πρόνοια καὶ πεφιρρονεῖ τὴν δικαιοσύνην του.

Ὁ ἀσεβῆς τρέχει πίσω ἀπὸ τὶς ἐπιθυμίας τῆς καρδιάς του κι' ἀποστρέφεται τὸν νόμο τοῦ Θεοῦ. Τὰ χεῖλη του λένε ψέμματα καὶ ἡ δολιότητα κυβερνεῖ τὴν γλῶσσά του. Οἱ στοχασμοὶ του εἶναι πονηροὶ καὶ λοξοὶ καὶ διεστραμμένοι οἱ διαλογισμοὶ του. Ἐμπορεῦεται τὴν θεοσέβεια γιὰ νὰ κερδίζῃ· καὶ κάνει τὸν εὐσεβῆ γιὰ νὰ καπηλεύεται τὴν ἐπίπλαστην ἀρετὴν του. Ἐπάνω ἀπὸ τὸ καθετὶ βάζει τὸ συμφέρον του καὶ κάνει τὴν εὐσέβεια ἀκόλουθό του. Κι' ἔτσι, ὅπου νομίζει πῶς ὑπάρχει κέρδος καὶ συμφέρον, ἐκεῖ παρουσιάζεται σὰν εὐσεβῆς. Διδάσκει κάθε ἀπρέπεια, μὲ τὸν σκοπὸ νὰ αἰσχροκερδίση· καὶ ὑποκρίνεται εὐλάβεια, ποῦ σύμβουλος της εἶναι τὸ κέρδος.

Ὁ ἀσεβῆς εἶναι μιὰρὸς καὶ σιχαμερός. Ὁ Θεὸς τὸν ἀποστρέφεται. Εὐχαρίστησή του εἶναι νὰ κἀνῃ τὸ κακὸ καὶ εἶναι ἄδικος καὶ στρεψόδικος· μὰ ὁ Θεὸς τοῦ προορίζει κακὰς ὥρες καὶ κακὸ τέλος· καὶ θὰ τὸν τιμωρήσῃ, ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα τῆς δικαιοκρισίας του. Τὰ σπλάγχνα τοῦ ἀσεβοῦς εἶναι χωρὶς συμπόνια· καὶ ἡ κατάρα τοῦ Θεοῦ εἶναι μέσα στὸ σπίτι του. Ἡ ἀσέβεια βοσκᾷ καὶ κατατρῶει τὰ σπλάγχνα του καὶ κάθε ἐλπίδα κάνει φτερά ἀπὸ τὴν καρδιά του. Ἀκατοίκητο θὰ γίνῃ τὸ σπίτι του καὶ οἱ ἀράχνες θ' ἀνεβαίνουνε καὶ θὰ ὑφαίνουνε τὰ πλεμάτια τους ἐπάνω στὴ σκεπή του. Ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ θὰ πέσῃ, σὰν κεραυνός, ἐπάνω στὸ σπίτι του καὶ θὰ τὸ λιχνίση σὰν καταγιγίδα.

Ὁ ἀσεβὴς ὀλημερὶς ἀνεμοδέρνεται ἀπὸ κακὰς ἐπιθυμίας καὶ ἢ τιμωρία τοῦ ἀσεβοῦς θᾶναι ἢ φωτιὰ καὶ τὰ σκουλίκια. Οἱ παρανομίες εἶναι τὸ ἔργο του καὶ θὰ χαθοῦνε τὰ χνάρια του. Ὁ ἀσεβὴς φεύγει, χωρὶς νὰ τὸν κυνηγᾷ κανεὶς· καὶ ἡ ψυχὴ του δὲν θαῦρη ἔλεος. Ὁ ἀσεβὴς, κὶ ὅταν ἀκόμα κατεβῆ στὴν ἄβυσσο τῆς κακίας, δὲν τὸ συλλογιέται καθόλου. Γι' αὐτὸ οἱ ἀσεβεῖς θ' ἀδυνατίσουνε καὶ ὁ Κύριος θὰ τοὺς ἐξαφανίσῃ ἀπὸ τὸ πρόσωπο τῆς γῆς.

Ἄλλοίμονο σ' αὐτοὺς. Γιατὶ ὁ θυμὸς τοῦ Κυρίου ἀναφε κὶ ἐκόρωσεν ἐπάνω τους· θὰ τοὺς τυλίξῃ ἢ καταφρόνια καὶ ἢ ἀτίμωση καὶ τὸ φῶς τους θὰ σβυσθῇ. Εἰρήνη καὶ γαλήνη δὲν θὰ γνωρίσουνε στὴν καρδιά τους κὶ ὅταν θὰ νομίσουνε πῶς θὰ ἡσυχάσουνε, τότε θὰ τοὺς εὔρη ἢ συμφορά!

Γιὰ τὸν φόβο τοῦ Θεοῦ.

Ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ εἶναι ἓνα ἱερὸ συναίσθημα, πού γεμίζει τὴν καρδιά τοῦ ἀνθρώπου, πού γνωρίζει τὸν Θεὸ καὶ τὶς θεῖες του ιδιότητες.

Ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ ἐκδηλώνεται σὰν ἄκρα ἀγάπη πρὸς τὸν Θεό, σὰν ἀφωσίωση πρὸς τὸ θεῖο, καὶ σὰν λατρεία. Αὐτὸς πού ἔχει φόβο Θεοῦ, τὸν ἀγαπᾷ μ' ὅλη τὴ δύναμη τῆς καρδιάς καὶ τοῦ νοῦ του. Ἡ καρδιά του εἶναι κολλημένη στὰ χνάρια του· κὶ ὀρκίζεται στ' ὄνομά του. Ὁ Θεὸς εἶναι ἡ καύχησή του κὶ αὐτὸς μονάχα βασιλεύει μέσα του. Ἀφωσιωμένος ὀλόκληρος στὸν Κύριο, τοῦ προσφέρεται σύψυχος καὶ τὸν λατρεύει ἀπὸ τὰ τρίςβαθα τῆς καρδιάς του. Ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ εἶναι κὶ ὁ νόμος ὁ δικὸς του· καὶ ἡ βούλησή του εἶναι γιὰ τ' ἀγαθὸ καὶ τὸ εὐάρεστο στὸ Θεὸ καὶ γιὰ τὸ τέλειο. Τὰ χεῖλη του δὲν σταματοῦνε νὰ ὑμνολογοῦνε τὸν Θεὸ καὶ ἡ καρδιά του νὰ τὸν δοξολογᾷ. Κὶ ὀλημερὶς κὶ ὀλονυκτὶς, τοῦ ἀναπέμπει εὐχαριστίες καὶ ὑμολογίες καὶ ἡ ψυχὴ του τὸν εὐλογεῖ. Αὐτὸς πού ἔχει φόβο Θεοῦ, εἶναι ὀλοκάθαρος στὴν ψυχὴ του, γιατί ὁ φόβος τοῦ Κυρίου τὴν καθαρίζει καὶ τὴν χιονοστολίζει· κάνει τὴν καρδιά του ὀλόαγνη· καὶ καθηλώνει τὴν σάρκα του στὴν ἀρετὴ· δαμάζοντας τὶς ὀρμές τῆς στῆ δύναμη τοῦ πνεύματός του. Ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ τοῦ γίνεται δάσκαλος σοφίας καὶ σύνεσης καὶ τὸν κατευθύνει καὶ τὸν παιδαγωγεῖ νὰ διακρίνῃ τὴν ἀλήθεια καὶ τὸ καλό· κὶ ὅτι εἶναι εὐάρεστο στὸ Θεό. Τοῦ γίνεται ἀκόμη πηγὴ ζωῆς καὶ τὸν σώζει ἀπὸ τὶς θανάσιμες παγίδες.

Ὁ Κύριος εἶναι βοηθὸς καὶ σκεπὸς καὶ κραταίωμα σ' αὐτοὺς πού τὸν φοβοῦνται· καὶ σὲ κάθε δύσκολή τους περίσταση τοὺς τὸ φανερώνει. Ὁ φόβος τοῦ Κυρίου εἶναι ἀγνὸς καὶ διαρκεῖ

στοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἄγγελος τοῦ Θεοῦ θάναι φύλακας καὶ φρουρὸς σ' αὐτοὺς ποὺ ἔχουνε φόβο Θεοῦ.

Σὰν μιὰ ἀχτίδα τοῦ ἡλίου, ποὺ γλυστρῶντας ἀπὸ μία μικρὴν ὀπή σ' ἕνα σπίτι τὸ φωτίζει, καὶ μπορεῖ κανεὶς νὰ ξεχωρίση καὶ τὸ παραμικρότερον ἀντικείμενο, ἔτσι κι' ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ, ὅταν θρονιασθῆ μέσα στὴν καρδιά, τῆς φανερώνει ὅλα τῆς τὰ ἐλαττώματα. Τὸν θεοφοβούμενον ἄνθρωπον ὁ Θεὸς τὸν προστατεύει καὶ εἰσακούει τὰ αἰτήματά του. Τὸ θέλημά του καὶ ἡ δέησή του γίνονται δεκτά· καὶ τὸν σώζει ἀπὸ κάθε κίνδυνο.

Ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ, σὰν ἅγιος καὶ ἱερὸς ποὺ εἶναι στὴ φύση του, εἶναι ἄβλαβος καὶ ποτὲ δὲν προξενεὶ κακὸ. Ὁ Θεολόγος Γρηγόριος λέει γιὰ τὸν φόβο τοῦ Θεοῦ: «ὅπου ὑπάρχει φόβος τοῦ Θεοῦ, ἐκεῖ ὑπάρχει καὶ τήρηση τῶν ἐντολῶν του· καὶ ὅπου ὑπάρχει τήρηση τῶν ἐντολῶν, ἐκεῖ ἡ ἀνθρώπινη σάρκα μας καθαρίζεται ἀπὸ τὰ σύννεφα ποὺ σκεπάζουν τὴν ψυχὴ μας καὶ δὲν τὴν ἀφήνουν νὰ βλέπη καθαρὰ τὴν θεῖα ἀκτίνα. Κι' ὅπου ὑπάρχει καθαρότητα, ἐκεῖ ὑπάρχει φώτιση Θεοῦ κι' ἔλλαμψη. Καὶ ἡ ἔλλαμψη εἶναι τὸ μεγαλύτερο ἀπ' ὅλα τὰ ἀγαθὰ καὶ τὸ πλήρωμα τῆς εὐδαιμονίας γι' αὐτοὺς ποὺ λαχταροῦνε τὴν μακαριότητα». (Λόγος εἰς τὰ Φῶτα).

Ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ γεμίζει τὴν καρδιά τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ κάποια ἀνέκφραστη πνευματικὴ χαρὰ κι' εὐφροσύνη. Ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ εἶναι θεῖο δῶρο· γιὰτὶ εἶναι ἕνα ἀπὸ τὰ ἑπτὰ χαρίσματα τοῦ ἁγίου Πνεύματος· καὶ θρονιάζεται μόνον σὲ καθαρὴ καρδιά. Ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ φανερώνεται στὶς σχέσεις μας, μὲ τοὺς συνανθρώπους μας, σὰν ἀγάπη πρὸς τὸν πλησίον μας, σὰν δικαιοσύνη, καὶ σὰν φιλανθρωπία. Ἡ Ἁγία Γραφή ὀνοματίζει δίκαιον αὐτὸν ποὺ ἔχει φόβο Θεοῦ. Καὶ ὁ Σειράχ τὸν φόβο τοῦ Θεοῦ τὸν λέει στεφάνι, ποὺ ἀναθάλλει τὴν ὑγεία, τὴν εἰρήνην καὶ τὴν χαρὰ.

Μακάριος εἶναι ὁ ἄνθρωπος ποὺ φοβᾶται τὸν Θεό.

Περὶ ἐλπίδας. Ἡ εἰκόνα τῆς ἐλπίδας.

Ἐλπίδα, εὐχάριστο ἄκουσμα, γεμᾶτο ἀπὸ χαρὰ κι' ἀγαλλίαση καὶ λογῆς λογῆς ἀγαθὰ! Πόσο θαυμαστὴ εἶναι ἀλήθεια ἡ δύναμή σου· καὶ πόσο θαυματουργὴ ἡ ἐνέργειά σου! Εἶσαι πραγματικὰ ὡραία, σὰν θυγατέρα τοῦ οὐρανοῦ! Ποιὸς μπορεῖ νὰ περιγράψῃ τὴν ὁμορφιά σου; Ποιὸς ἔχει τὴ δύναμη ν' ἀνιστορήσῃ τὶς εὐεργεσίες σου; Ἡ δύναμή σου εἶναι στῦλος ποὺ στηρίζει τὶς θλιμμένες καρδιές καὶ ἡ ἐνέργειά σου μᾶς χαρίζει τὸ βασιλεῖο τῆς εὐτυχίας. Εἶσαι δῶρο τοῦ Θεοῦ ἀναφαίρε-

το· γιατί πλάστηκες μαζί με την ψυχή του ανθρώπου, για να τον δυναμώνης στις δοκιμασίες της ζωής, και να τον μεταπλάθης σ' άκατανίκητον αγωνιστήν, που δαμάζει κάθε του δυσάρεστο περιστατικό. Του έδόθηκες, για να στεφανώνης την νίκη του και για να στολίζης τὸ κεφάλι του με άμάραντες δάφνες. Κι' έγεννήθηκες μαζί του, για να τον οδηγῆς στην τελείωσή του, για να τον ανυψώνης στο Θεό, και για να τον βγάξης από την άβυσσο της δυστυχίας, που θάπεφτε χωρίς έσένα. Του έδόθηκες, οδηγῆτρα του και κυβερνήτρα του, για να κατευθύνης την πορεία του μέσα στο πολυκύμαντο πέλαγος της ζωής, που τὸ σκεπάζουν συχνά καταχνιές και σκοτάδια και τὸ δέρνουν λογῆς λογῆς άνεμικές και φουρτούνες, που άπειλουνε να τὸ πνίξουνε σαν άνεμοδαρμένο καράβι μέσα στον τρικυμισμένον ὠκεανό.

“Ω! Τι υπάρχει στον κόσμο που νάναι ὠραιότερο και γλυκύτερο από την έλπίδα; Ποιό είναι λαμπρότερο κι' άγιώτερο και πολυτιμότερο; Τι είναι μεγαλύτερο και καλύτερο; Τίποτα άπολύτως! Να ένας άρρωστος! Είναι ξαπλωμένος επάνω στο κρεβάτι του πόνου του και τον βασανίζει μιὰ αγιάτρευτη άρρώστεια. “Ολοι τον έγκαταλείπουνε. Και μόνη ή έλπίδα του παραστέκει, καθισμένη πάντα δίπλα στο προσκέφαλό του· και τον παρηγορεῖ, τον δυναμώνει, τον ενισχύει στο σκληρό του άγώνα και τον άνακουφίζει από τὰ δεινά του.

‘Η έλπίδα τονώνει τις δειλές καρδιές και τις κάνει ν' άντιμετωπίζουνε άνδρειωμένα και με γενναιότητα τις συμφορές. ‘Η έλπίδα στο Θεό ζωογονεῖ κάθε κουρασμένον ὄδοιπόρο της ζωής, και κάνει σιδερένια τ' άτονισμένα του νεῦρα. ‘Η έλπίδα στο Θεό άποδιώχνει τὴ μαύρη και φρικτὴν άπελπισιὰ και μᾶς πλουτίζει με τὸ ἔλεος του Θεοῦ για την σωτηρία μας. ‘Η έλπίδα στο Θεό στηρίζει κάθε παραστρατημένο, άνορθώνει κι' έμψυχώνει τους κατατρεγμένους και σπᾶ τις άλυσσιδες τῶν σκλάβων. ‘Η έλπίδα, σαν ροδοδάκτυλη αύγή, καταυγάζει τον οὔρανο της ψυχῆς μας και με τὸ παρήγορο φῶς της ήμερώνει και φωτίζει τις σκοτεινές και ὀλόθλιβες ήμέρες της ζωής μας. Αὐτὴ σκορπίζει τὸ βάλασμό της στην πληγωμένη καρδιά μας. Κι' αὐτὴ είναι ή παρηγοριὰ της χήρας και τὸ στηρίγμα τῶν δυστυχισμένων ὄρφανῶν. ‘Η έλπίδα της άποκατάστασης στηρίζει τους άδικημένους· κι' αὐτὴ άνακουφίζει τους κατατρεγμένους και τους τυραγνισμένους. ‘Η έλπίδα δυναμώνει τους γέρους, να σηκώνουνε άγόγγυστα τ' άσήκωτο βάρος τῶν γηρατιῶν τους· κι' αὐτὴ δίνει τὸ θάρρος στις άπροστάτευτες παρθένες να ζήσουνε με σωφροσύνη· και στους νέους ν' αγωνισθοῦνε για να γίνουν καλοὶ κι' άξιοὶ άνδρες. Αὐτὴ

στεγνώνει τὰ δάκρυα ἀπὸ τὰ μάτια τῶν δυστυχισμένων, κι' αὐτὴ, μὲ τὴν ἐλπίδα τῆς αἰωνιότητος, κάνει κι' αὐτὸν ἀκόμη τὸν θάνατο ἀνώδυνο. Αὐτὴ παρηγορεῖ αὐτὸν πού ψυχομαχεῖ, αὐτὴ κάνει τὸν ἀνδρεῖο πολεμιστὴ ἀνδρεῖοτερο· αὐτὴ στηρίζει τὸν ἀπαθλιωμένο· κι' αὐτὴ κάνει ἀκαταμάχητο κι' ἀνένδοτο τὸν καθένα, πού ἀγωνίζεται καὶ κονταροκτυπιέται γιὰ τὴν ἀλήθεια, γιὰ τὴν δικαιοσύνη, καὶ γιὰ τὸ καλὸ καὶ τ' ἀγαθό.

Ἡ ἐλπίδα εἶναι ἡ πραγματικὴ προαγωγή κι' ἀνάπτυξη καὶ πρόοδος. Κι' ἂν σηκώσης τὴν ἐλπίδα ἀπὸ τὸν κόσμο, θὰ βουλιάξῃ καὶ θ' ἀφανισθῇ· γιὰτι κι' ἡ ἐλπίδα εἶναι ἡ δημιουργικὴ δύναμη κάθε καλοῦ καὶ κάθε προκοπῆς. Ἡ ἐλπίδα ὀδηγεῖ τὸν σοφὸ στὶς ἔρευνές του καὶ τὸν ἐπιστήμονα στὶς ἀναζητήσεις του. Ἡ ἐλπίδα σπρώχνει τοὺς ναυτικούς νὰ ταξιδεύουνε ἐπάνω σὲ ξύλινες σχεδίες, γιὰ νὰ περάσουνε τοὺς ἀπέραντους ὠκεανούς· κι' αὐτὴ κινεῖ τοὺς πάντες καὶ τὰ πάντα σὲ λογιῆς λογιῆς ἔργα. Ἡ ἐλπίδα τρέφει καὶ ζωογονεῖ. Ἡ ἐλπίδα ἀναγεννᾷ τὸν διεφθαρμένο, κι' αὐτὴ τὸν ξανακάνει τίμιο καὶ καλό. Μεγάλο κι' ἀληθινὰ θεῖο δῶρο εἶναι ἡ ἐλπίδα. Γιατι αὐτὴ μονάχα ἐμψυχώνει, ἐξωραίζει, καὶ στηρίζει, καὶ προάγει κι' ὀδηγεῖ τὰ πάντα στὴν τελείωσή τους.

Ἄς ρωτήσωμε τὴν ἀνθρωπότητα. ὦ, μ' ἓνα στόμα θὰ μᾶς ἀπαντήσῃ, πὼς ἡ ἐλπίδα στὸ Θεό, πού μᾶς ὑπόσχεται τὴν ἀθανασία, αὐτὴ ἔσωσε τὸν κόσμο· κι' αὐτὴ τὸν ἐτιμόνεψε μὲ ἀσφάλεια, σ' ὅλη τὴν μακραίωνη σταδιοδρομία του. Οἱ ἥρωες, οἱ μάρτυρες τῆς πίστεως, τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἐπιστήμης, τοῦ καλοῦ, τοῦ ἀγαθοῦ, τοῦ δίκαιου καὶ τοῦ ὠφέλιμου, καὶ γενικὰ ὅλοι οἱ μεγάλοι ἀνθρωποὶ πού εὐεργετήσανε τὴν ἀνθρωπότητα, κι' ἐγινήκανε θύματα καὶ σφάγια ἐπάνω στὸ βωμὸ τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς προόδου, τὴν ἐλπίδα πρὸς τὸ Θεὸ εἶχανε ἱεροφάντη κι' ἀρχιθύτη. Τὸν Θεὸ τὸν αἰώνιο καὶ παντοδύναμο, πού χαρίζει τὴν ἀφθαρσία σ' αὐτοὺς πού τὸν κλείνουν στὴν καρδιά τους. Μακάριος πραγματικὰ αὐτὸς πού ἐλπίζει στὸν Κύριο!

Ὁ θεῖος Χρυσόστομος λέει γιὰ τὴν ἐλπίδα πὼς εἶναι· «ἀγκυρα ἀσφαλῆς· ὑπόθεσις τῆς ἡμετέρας ζωῆς· χειραγωγὸς τῆς πρὸς τὸν οὐρανὸν φερούσης ὁδοῦ· σωτηρία τῶν ἀπολλυμένων ψυχῶν. Μεγάλῃ τῆς ἐπὶ τὸν Κύριον ἐλπίδος ἡ δύναμις· φρούριον ἀχείρωτον· τεῖχος ἄμαχον· συμμαχία ἀκαταγώνιστος· λιμὴν εὐδίου· πύργος ἀκαταμάχητος· ὄπλον ἀήττητον· δύναμις ἄμαχος καὶ ἐκ τῶν ἀπόρων εὐρίσκουσα πόρον».

ὦ θεία ἐλπίδα! μέγας εἶναι ὁ δοξασμὸς σου· κι' ἀπέραντη ἡ δύναμή σου!

(Συνεχίζεται)

Ἄπόδοση ΘΕΟΔΟΣΗ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ

ΠΕΡΑΣΜΕΝΕΣ ΕΠΟΧΕΣ

ΤΑ ΘΕΟΦΑΝΕΙΑ ΣΤΗΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΠΟΛΗ
ΟΙ ΚΑΛΙΚΑΝΤΖΑΡΟΙ ΚΑΙ ΤΟ ΠΑΡΑΜΥΘΙ ΤΗΣ ΓΙΑΓΙΑΣ
ΣΚΛΗΡΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΚΑΙ ΑΝΤΙΞΟΕΣ ΠΕΡΙΣΤΑΣΕΙΣ

ΑΛΥΓΙΣΤΟΣ ΟΜΩΣ Η ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ

Οί σκέψεις μας γυρίζουν χρόνια πολλά πίσω. Οί άναμνήσεις ύψώνονται όλοέν και μάς άγκαλιάζουν σφικτά. Τά παιδικά χρόνια ξαναζωντανεύουν και δημιουργούν ένα κόσμο από φωτεινούς όραματισμούς και συγκλονιστικές συγκινήσεις. Είναι ή εποχή αυτή του Δωδεημέρου, που άρχίζει από την παραμονή του θαύματος τής Βηθλεέμ και διαρκεί μέχρι τής ήμέρας του καθαγιασμού του Ίορδάνη από την θείαν φωνή έξ ουρανού και με την βεβαίωσι του λόγου του άσφαλοϋς, από την κάθοδο του άγιου Πνεύματος υπό μορφήν περιστερᾶς. Τήν εποχή αυτή οί άναμνήσεις τών παιδικών χρόνων γίνονται ζωηρές και κρατούν την ζωή μας δέσμια. Οί παιδικές αυτές προσωπικές μας άναμνήσεις, μάς φέρνουν τις ήμέρες αυτές στην βασιλίδα τών πόλεων. Τά μάτια μας γεμίζουν από άόρατα δάκρυα νοσταλγίας και ένας δυνατός παλμός συγκλονίζει την ψυχή μας. Τά Θεοφάνεια τά παληά έκείνα παιδικά μας χρόνια. Η Πόλη ντυμένη μέσα στην όλόλευκη έορταστική φορεσιά της, τὸ χιόνι. Καί μπροστά στην άναμμένη φωτιά του δωματίου ή μορφή και ή φωνή τής γιαγιάς, μάς κρατούν σε μιὰ εύλαβική έκστασι. Τὸ φῶς τής καντήλας επάνω στο εικονοστάσι συμπληρώνει την συγκινητική ίερή άτμόσφαιρα του δωματίου, όπου ξετιλίγεται ή άνέμη τών παιδικών μας άναμνήσεων. Οί άφηγήσεις τής γιαγιάς με την φωτεινή έκφρασι στο πρόσωπο και τὸ όλόλευκο φωτοστέφανο στο κεφάλι, γεμίζουν τή ψυχή μας. Άκούμε νά μάς διηγείται ή καλή μας αυτή γιαγιά για ό,τι έχει σχέση με την εποχή αυτήν του Δωδεκαήμερου. Καί είναι τόσο γλυκειά και συμπαθητική ή φωνή της, ώστε νά μη δοκιμάζουμε κανένα φόβο, όταν μάς άφηγείται για τά «δαιμονικά» τής εποχής αυτής, τούς Καλικαντζάρους. Θρύλος και παράδοσις με διάφορες έκδοχές και παραλλαγές σ' όλες τις χριστιανικές χῶρες, οί Καλικαντζάροι αυτοί, που έρχονται στην μνήμη μας τις ήμέρες αυτές. "Άνθρωποι κατὰ κακή μοίρα, που έγιναν καλικαντζάροι, γιατί έτυχε, νά γεννηθοϋν τὸ Δωδεκαήμερο, η γιατί έτυχε, καθώς πιστεύουν στη Σίφνο, ό παπᾶς νά μην εδιάβασε σωστά τις εύχές τής βαπτίσεως τους η γιατί έτυχε, νά σκοτωθοϋν μόνοι

των τὴν ἡμέρα τῶν Χριστουγέννων. Μακρὰ ἀπ' τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους—μᾶς διηγότανε ἡ καλὴ γιαγιά μας—οἱ δαιμονικοὶ αὐτοὶ ἄνθρωποι μὲ τὴν ἄγρια μορφή, τὰ σουβλερὰ δόντια ζοῦν κάτω στὸν ἄδη καὶ ἐκεῖ πελεκᾶνε μὲ τὰ δόντια τους τοὺς στυλοὺς ποὺ ὑποβαστοῦν τὴν γῆ γιὰ νὰ μὴ γκρεμισθῆ. Ἀπὸ τὸν ἄδη—κατὰ τὶς διάφορες παραδόσεις—βγαίνουν στὴν γῆ τὶς ἡμέρες αὐτὲς τοῦ Δωδεκαῆμερου. Οἱ καλὲς νυκοκοιρὲς ξέρουν ὅτι τὰ δαιμονικὰ αὐτὰ μᾶς ἐπισκέπτονται μὲ αὐξημένη τὴν λαιμαργία του. Κι' ἐπάνω στὶς καπνοδόχους καὶ στὶς στέγες ὅπου καταφεύγουν παραθέτουν γεύματα ὀλόκληρα ἀπὸ λουκάνικα, γλυκὰ διάφορα καὶ πρὸ παντός ἀπὸ λαλαγκίτες καὶ ξηροτήγανα. Ἔτσι μὲ τὰ γλυκὰ αὐτὰ χάνουν τὴν ἀγριότητά τους οἱ Καλικάντζαροι καὶ γίνονται ὀλιγότερο ἀπειλητικοί. Τοὺς τρομάζει ἰδίως ἡ φλόγα γι' αὐτὸ καίουν ἀναμμένους δαυλοὺς σὲ πολλὰ σπίτια καὶ κατὰ τὴν παράδοσι τὴν γραπτὴ καὶ τὴν προφορικὴ τῆς καλῆς μας γιαγιάς σὲ πολλὲς περιοχὲς, ὅπου κάμουν τὴν ἐμφάνισί τους, τοὺς ζεματοῦν μὲ καυτὸ λάδι ἀπὸ λαλαγκίτες. Ἐνδεκα μέρες μένουν κοντὰ στοὺς ἀνθρώπους τὰ δαιμονικὰ αὐτὰ τῶν θρύλων καὶ τῶν παραμυθιῶν καὶ φεύγουν γιὰ νὰ ξαναγυρῶσιν στὸν ἄδη, στὴν κατοικία τους, τὴν παραμονὴ τῶν Φώτων μὲ σκωπτικὰ τραγούδια στὰ χεῖλια τους καὶ μὲ ἐκρίξεις τρόμου στὸ ἀντίκρυσμα τοῦ ἁγιασμοῦ. Τὰ σκωπτικὰ τους τραγούδια μετατρέπονται σὲ κραυγὲς ἀπογνώσεως καὶ κραυγᾶζουσαν πανικόβλητοι:

Φεύγε νὰ φεύγουμε
γιατὶ ἔρχεται ὁ τουρλόπαπας
μὲ τὴν ἁγιαστούρα του
καὶ μὲ τὴν βρεχτούρα του
καὶ θὰ μᾶς μαγαρίση.

Μὲ πόση συγκίνησι φέρνουμε στὴ μνήμη μας τὶς παιδικὲς ἀναμνήσεις τῶν παλιῶν μας αὐτῶν ἡμερῶν μαζί μὲ τὶς ἀναμνήσεις ποὺ οἱ ἀποτελοῦν μιὰ ἱστορία, ἔστω παραδοσιακὴ καὶ τὶς μορφὲς ἀγαπημένων μας προσώπων ἀπὸ τὰ ὅποια μᾶς ἐχώρισε ἀπὸ χρόνια πολλὰ ὁ μοιραῖος θάνατος. Ἡ Πόλι μὲ τὸ λευκὸ χειμωνιάτικο περιβάλλον τῆς καὶ μὲ τὴν χριστιανικὴ τῆς ψυχῆ, στὴν ὁποία εἶναι περισσότερο προσαρμοσμένοι οἱ θρύλοι καὶ οἱ παραδόσεις μας, προσφέρεται ὡς ἡ καλλίτερη πηγὴ γνωριμίας μὲ τοὺς Καλικαντζάρους. Ἡ παιδικὴ μας ὁμῶς ἀνάμνησις ἀπὸ τὶς ἀφηγήσεις τῆς στοργικῆς γερόντισσας, τῆς γιαγιάς μας, μπροστὰ στὸ ἀναμμένο μαγκάλι καὶ κάτω ἀπὸ τὸ τρεμάμενο φῶς τῆς ἀναμμένης καντήλας τοῦ εἰκονοστασίου, ἀγκαλιάζεται

τις ἡμέρες αὐτὲς τοῦ Δωδεκαημέρου καὶ μὲ τὴν ἀνάμνησι τοῦ ἑορτασμοῦ τῶν Θεοφανείων στὴν χριστιανικὴ θεοσεβούμενη ἀρχόντισσα τῶν πόλεων, τὸ παλιὸ Βυζάντιο. Στὸ πλαίσιο τῶν μεγάλων ἑορτῶν τοῦ χριστιανισμοῦ ἡ ἑορτὴ τῶν Φώτων ἔχει ἀναμφισβητήτως τὸ προβάδισμα. Ἡ ἀποκάλυψις τοῦ Θεοῦ εἰς τὰ ὕδατα τοῦ Ἰορδάνη ἐδημιούργησε τὸν μεγαλύτερο ψυχικὸ κλονισμό. Καὶ ἐξακολουθεῖ ὁ κλονισμὸς αὐτὸς εἰς τὴν ἀνάμνησι τῆς ἡμέρας αὐτῆς, μὲ τὴν ὁποῖαν κλείει ἡ περίοδος τοῦ Δωδεκαημέρου. Ἡ ἑορτὴ τῶν Φώτων κρατοῦσε πάντοτε τὸν ὀρθόδοξο χριστιανικὸ κόσμο τῆς Πόλης σὲ μιὰ ψυχικὴ ἀνάτασι. Ἀπὸ τῶν πρώτων βυζαντινῶν χρόνων ἡ ἑορτὴ αὐτὴ ἐπανηγυρίζετο ὡς ἑορτὴ ἑορτῶν. Τὴν κατάδυσι τοῦ Τιμίου Σταυροῦ παρακολουθοῦσαν καὶ οἱ αὐτοκράτορες καὶ στὸ πέρασμα τῶν χρόνων ἡ παράδοσις τῆς ἑορτῆς τῶν Θεοφανείων ἐτηρήθηκε μὲ εὐλαβικὴ προσήλωσι καὶ πίστι. Οἱ μικροὶ τροβαδοῦροι τῆς Πόλης ἔκαμαν πάλι τὴν ἐμφάνισί τους ἀπὸ τὸ πρῶτὴ τῆς παραμονῆς μετὰ τὴν θεία λειτουργία καὶ τὴν τελετὴ τοῦ Μικροῦ Ἀγιασμοῦ. Δὲν κρατοῦνε ταβούλια καὶ φανάρια ὅπως τὰ Χριστοῦγεννα καὶ τὸ βράδυ τῆς Πρωτοχρονιάς. Ἀπλῶς τραγουδοῦν τὸ μεγάλο γεγονός τῆς βαπτίσεως καὶ τῆς θεοφανείας τοῦ Χριστοῦ.

Ἦρθαν τὰ φῶτα καὶ οἱ φωτισμοὶ
καὶ χαρὲς μεγάλες καὶ ἁγιασμοί.
Κάτω στὸν Ἰορδάνη τὸν ποταμὸ
στέκεται ἡ κυρά μας ἡ Παναγιά.

Αὐτὴν τὴν ἐμφάνισι τῶν μικρῶν τραγουδιστῶν τῆς θείας βαπτίσεως παρακολουθοῦσαν μὲ ἐνδιαφέρον καὶ εὐλάβεια καὶ αὐτοὶ οἱ ἀλλόδοξοι τῆς Πόλης, οἱ Τοῦρκοι κατακτητῆς. Στὴν θρησκεία τους ἐξετιμᾶτο πάντοτε ἡ Μαριὰμ Ἀνά—ἡ θεομήτωρ—καὶ ὁ Ἰησοῦς ἐτιμᾶτο καὶ αὐτὸς ὡς προφήτης, ὕστερα ἀπὸ τὸν ἰδικὸ τους τὸν προφήτη, τὸν Μωάμεθ. Ἔτσι ἀκούοντας τὰ κάλαντα τῶν Φώτων ἔσπευδαν, σὲ ἐκδήλωσι σεβασμοῦ, νὰ φιλοδωρήσουν πολὺ συχνὰ τοὺς μικροὺς τραγουδιστὰς χριστιανικῶν ἰδίως συνοικιῶν. Ὁ ἑορτασμὸς τῆς μεγάλης χριστιανικῆς αὐτῆς ἡμέρας ἀρχίζει στὴν Πόλη ἀπὸ τὴν Παραμονή. Ἦταν τὰ Μικρὰ Θεοφάνεια τὴν παραμονὴ αὐτῆ. Οἱ πολίτισσες ἀρχόντισσες, οἱ κοκκῶνες καὶ οἱ νοικοκυράδες ἐτοιμαζαν γλυκὰ, ἀπτεστράτευαν ἀπὸ τὴν ὀλιγοήμερὴ ἐφεδρεία τους, τὶς κρυμμένες ἀίβασιλόπητες καὶ ἄφιναν μισανοιχτὴ τὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ των, παρὰ τὸ χειμωνιάτικο κρῦο, γιὰ τὴν ἐπίσκεψι τῶν ἱερέων, ποὺ τὸ πρῶτὴ τῆς παραμονῆς ὕστερα ἀπὸ τὴν τελετὴ τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ ἀρχίζαν νὰ ἀγιάζουν σὲ πολλὰς ἀπομακρυσμένες

ὀδικές συνοικίες. Ἡ νηστεία σὲ ὅλα τὰ ὀρθόδοξα χριστουγεν-
νιατικά σπίτια στὴν Πόλη τὴν παραμονὴ τῶν Θεοφανείων.
Ἀντίθετα πρὸς ἄλλους αἰρετικούς χριστιανούς, ποὺ ἑορτά-
ζουν τὴν παραμονὴ αὐτὴ ὡς διπλὴ παραμονὴ Χριστουγέννων
καὶ Θεοφανείων, καταλύοντες κάθε νηστείαν καὶ εὐφραϊνόμενοι
γύρω ἀπὸ πλουσίαν τράπεζα. Οἱ κανδηλανάφτες τῶν ἐκκλη-
σιῶν καὶ τὴ νύχτα τῶν Θεοφανείων περιήρχοντο τὶς χριστια-
νικὲς γειτονιὲς στὰ παλαιότερα χρόνια, χτυπῶντας τὸ ξύ-
λινο σήμαντρό τους καὶ εἰδειποιόντας τοὺς εὐλαβεῖς χρι-
στιανούς τῆς ἐνορίας τους νὰ ἐτοιμασθοῦν γιὰ τὴν λειτουρ-
γία καὶ τὸ Μεγάλο ἁγιασμό. Ἀρκετοὶ μικροὶ ἑορταστικοὶ τρο-
βαδοῦροι ἐσυνέχιζαν καὶ τὸ βράδυ ἄργά τῆς παραμονῆς τὸ
τραγοῦδι τους γιὰ τὴν βάπτισι τοῦ Κυρίου.

Σπάργανα βαστάει
καὶ κερὶά κρατεῖ
καὶ τὸν Ἄη Γιάννη παρακαλεῖ.

Οἱ καμπάνες ποὺ χτυποῦσαν ἄργά μετὰ τὰ μεσάνυχτα, δη-
μιουργοῦσαν στὴν Πόλη τὴν ἑορταστικὴ ἀτμόσφαιρα. Καὶ συν-
έβαινε οἱ χαρμόσυνες καμπανοκρουσίες νὰ ἀγκαλιάζονται ἀπὸ
τὶς ἐωθινὲς δεήσεις τῶν ἱμάμηδων, ποὺ συνέπιπτε τὶς ὥρες ἐκεῖνες
νὰ ἀναπέμπουν τὶς προσευχὲς τους ἀπὸ τὸ ὕψος τοῦ μιναρὲ
πρὸς τὸν Ἄλλάχ καὶ τὸν προφήτη τους. Ὁ ἁγιασμός τῶν ὑδά-
των ὕστερα ἀπὸ τὴν Θεῖα Λειτουργία ἐγίνετο μὲ μεγαλοπρέπεια
πάντοτε σὲ ὅλες τὶς ἐκκλησίες, ὅπως καὶ σήμερα σὲ ὀλόκληρη τὴν
ὀρθοδοξία. Εἰς τὸν πατριαρχικὸ αὐλόγυρο τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου
Γεωργίου, στὸ Φανάρι, ἁγίαζε τὰ ὕδατα ὁ Οἰκουμενικὸς Πα-
τριάρχης, περιστοιχιζόμενος ἀπὸ τοὺς συνοδικοὺς ἀρχιερεῖς
καὶ ἀπὸ μεγάλο ἀριθμὸ κληρικῶν. Τοῦρκοι ἀστυνομικοὶ παρα-
κολουθοῦσαν μὲ εὐλάβεια τὴν τελετὴ. Ἄλλ' ὁ περισσότερος
χριστιανικὸς κόσμος συνεκεντρῶνετο στὶς ἐκκλησίες, ποὺ ἐγειτό-
νευαν μὲ τὴν θάλασσα. Μὲ λιτανεῖες ὀδηγεῖτο ὁ Σταυρὸς στὶς
παραλίε τοῦ Γαλατᾶ, τοῦ Βοσπόρου, στὰ προάστεια τῆς Προ-
ποντίδος καὶ τῶν Πριγκηπονήσων ὅπου ἐρρίπτετο ὁ Σταυρὸς,
τὸν ὁποῖον ἀνεύρισκε ἡ Χριστιανικὴ νεότης. Ἦταν τιμὴ γιὰ
τὸν νικητὴ τοῦ μικροῦ αὐτοῦ ἀγῶνος, ποὺ θὰ κατῶρθωνε ὑπὸ
τὰ περίεργα ὄματα καὶ ἀλλοδόξων νὰ παραδώσῃ εἰς τὸν ἀρχιε-
ρέα ἢ τὸν τελετουργοῦντα ἱερέα τὸν Σταυρὸ, ποὺ ἐρρίπτετο στὴ
θάλασσα πρὸς ἁγιασμό τῶν ὑδάτων. Μὲ τὴν ἴδια πομπὴ ἐπέ-
στρεφαν οἱ λιτανεῖες στὴν ἐκκλησία καὶ οἱ χωροεπίσκοποι καὶ
οἱ ἱερεῖς ἐσκορπιζόντο κατόπιν στὶς χριστιανικὲς συνοικίες πρὸς
ἁγιασμό τῶν σπιτιῶν. Ὑπῆρξε θλιβερὰ ἐποχὴ, ποὺ ἡ παρα-
λιακὴ τελετὴ τῆς καταδύσεως τοῦ Σταυροῦ εἶχε διακοπῆ διὰ

τὸν φόβον τῆς ἐκρήξεως τοῦ θρησκευτικοῦ ἀντιχριστιανικοῦ μίσους. Ἄλλ' ὑπῆρξε καὶ μιὰ ἄλλη ἐποχὴ, τὰ Φῶτα τοῦ 1919, ποὺ ἡ Πόλις ζώντας μὲ τὰ μεγάλα ἔθνη τῆς ὄνειρα, ἐτελοῦσε μεγαλοπρεπέστατα τὴν ἑορτὴ. Χτυποῦσαν τὰ κανόνια τῶν ἑλληνικῶν πολεμικῶν, ποὺ ἦταν ἀγκυροβολημένα μπροστὰ ἀπὸ τὰ ἀνάκτορα τοῦ Δολμὰ Μπαξέ καὶ μὲ τὸν τίμιον Σταυρό, ποὺ ἀνεσύρετο ἀπὸ τοὺς εὐσταλεῖς χριστιανοὺς νέους ἀπὸ τὰ νερὰ τοῦ Βοσπόρου, ἀνεσύρετο στὴν ἑλληνικὴ ψυχὴ καὶ ἡ ἐλπίδα ἐνὸς ὑπόδουλου ἔθνους. Ἐλπίδα ποὺ διεψεύσθη δυστυχῶς. Ἐπέ-
ρασαν ἕκτοτε χρόνια. Τὰ Φῶτα ἑορτάζονται μέχρι σήμερα στὴν Πόλις μὲ περιορισμένη τὴν ἀκτῖνα τῆς φωτεινῆς των θρησκευ-
τικῆς αἴγλης, ἴσως καὶ ἐντελῶς σβυσμένης ἐφέτος. Οἱ παιδικῆς ὅμως ἀναμνήσεις τῶν παλιῶν χρόνων παραμένουν ἄσβυστες καὶ ζωηρῆς πάντοτε. Ζαναζωντανεῖ στὴ μνήμη μας ἡ σεβά-
σμια γεροντικὴ μορφή τῆς γαγιαῖς μπροστὰ στὴ φωτιὰ καὶ κάτω ἀπὸ τὸ τρεμάμενο φῶς τῆς καντήλας τοῦ εἰκονοστασίου. Καὶ ἡ παράδοσις ἀγκαλιάζει τὴν σκέψι καὶ τὴν ψυχὴ μας. Ὅταν ἀκοῦμε τὶς ἀφηγήσεις γιὰ τοὺς Καλλικατζάρους τῆς Πό-
λης μὲ τὸν «Ματρακοῦκο» τὸν ἀρχηγό τους ἐπὶ κεφαλῆς σὰν νὰ αἰσθανόμαστε μιὰ ψυχικὴ ἀνακούφισι στὸν μεγάλο τους πα-
νικὸ μὲ τὸ θέαμα τῆς ἁγιαστούρας τοῦ παπα τὴν παραμονὴ τῶν Θεοφανείων. Καλλικάντζαροι καὶ οἱ ἐχθροὶ τῆς θρησκείας καὶ τῆς φυλῆς, ποὺ ἔχουν κηρύξει ἕνα σκληρὸ διωγμὸ. Κάποια ἡμέρα τῶν Θεοφανείων θὰ τοὺς σκορπίσῃ κάποτε καὶ αὐτοὺς καὶ θὰ ἑορτάσῃ ἡ φυλὴ τὰ Θεοφάνεια τῶν ὀνειρων τῆς. Ριζομένη παράδοσις, ποὺ ἀδύνατο νὰ τὴν κλονίσουν οἱ χρονοὶ καὶ οἱ σκληρώτερες συνθήκες.

ΒΑΣ. ΗΛΙΑΔΗΣ

Παρακαλοῦνται τὰ Ἐκκλ. Συμβούλια τῶν Ἱ. Ναῶν οἵτινες λαμβάνουν τὸ περιοδικὸν «Ἐκκλησία», ὅπως καταβάλουν εἰς τὸ Τοπικὸν ΤΑΚΕ τῆς περιφερείας των τὴν τυχὸν ὀφειλομένην συνδρομὴν των, ἥτις ἀπὸ τοῦ ἔτους 1957 καθωρίσθη εἰς δρχ. 30 ἐτησίως, ἐκτὸς τῶν Ἱ. Ναῶν τῶν περιφερειῶν Ἀθηνῶν—Πειραιῶς, τῶν ὁποίων ἡ συνδρομὴ καθωρίσθη εἰς δρχ. 50, 75 ἢ 100, ἀναλόγως τῆς κατηγορίας ἐκάστου.

«ΦΙΛΟΘΕΟΥ ΑΔΟΛΕΣΧΙΑΣ»

ΜΕΡΟΣ ΠΕΜΠΤΟΝ

ΨΥΧΩΦΕΛΕΙΣ ΕΠΙΣΤΑΣΙΣ ΑΠΟ ΤΟ «ΔΕΥΤΕΡΟΝΟΜΙΟΝ»

Ἑπὶ ΕΥΓΕΝΙΟΥ ΤΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΕΩΣ

Σοφία ὀρθή.

Ἀληθινὴ σοφία εἶναι, τὸ νὰ μελετᾷ ὁ ἄνθρωπος, μὲ προσοχὴ καὶ μὲ σοβαρότητα, καὶ νὰ ζητᾷ νὰ μάθῃ τὴν ζωντανὴν παρουσίαν παντοῦ καὶ τὰ θαυμάσια τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ τηρῇ τις ἐντολὰς καὶ τὸν νόμον τοῦ στίς διάφορες ἐνέργειάς του. «Καὶ νῦν, Ἰσραήλ, ἄκουε τῶν δικαιωμάτων καὶ τῶν κριμάτων, ὅσα ἐγὼ διδάσκω ὑμᾶς σήμερον ποιεῖν» (Δευτ. δ', 1).

Μιά τέτοια σοφία εἶναι καὶ θεωρητικὴ καὶ πρακτικὴ μαζί, καὶ συνδέει τὸν φωτισμὸ τῆς ἐνθεης γνώσης, μὲ τὴν θερμότητα τῆς θεάρεστης δραστηριότητος. «Καὶ φυλάξεσθε καὶ ποιήσετε, ὅτι αὕτη ἡ σοφία ὑμῶν καὶ ἡ σύνεσις ἐναντι πάντων τῶν ἐθνῶν». Καὶ νὰ τὸν σεβαστῆτε τὸν νόμον μου καὶ νὰ τὸν πραγματοποιήτε· γιὰ αὐτὸ εἶναι ἡ σοφία σας ἀπέναντι στ' ἄλλα τὰ ἔθνη· «Σοφῶν γὰρ καὶ συνετῶν ἡ φυλακὴ τῶν ἐντολῶν τοῦ Κυρίου». καὶ αὐτὸ χαρακτηρίζει τοὺς πραγματικὰ συνετοὺς καὶ τοὺς σοφοὺς· τὸ ὅτι δηλαδὴ φυλάττουνε τις ἐντολὰς τοῦ Κυρίου (Δευτ. δ', 1, 6). Ἔτσι τὸ ἐρμηνεύει ὁ Προκόπιος. Κι' ἔτσι κι' ὁ Ἀνώνυμος ἐρμηνευτῆς. «Ἡ γὰρ σοφία καὶ ἡ σύνεσις τῶν φοβουμένων τὸν Κύριον, τὸ φυλάττειν καὶ ποιεῖν τὰς ἐντολὰς τοῦ Κυρίου, οὐ τὸ ἀκούειν καὶ λαλεῖν μόνον».

Ὡ σοφία πραγματικὴ καὶ ἀληθινὴ! Σοφία σωστὴ καὶ ἀπαραλόγιστη! σοφία στερεὴ καὶ βέβαιη καὶ ἀπαρασάλευτη! σοφία μεγάλη καὶ οὐράνια καὶ ἀναγκαιότατη! Σοφία, ποῦ ἐσὺ εἶσαι ἡ ἀγαθὴ καὶ ἐκλεκτὴ καὶ ἀναφαίρετη μερίδα «ἧς μόνης ἐστὶ χρεία», ὅπως εἶπεν ὁ Κύριος, καὶ ποῦ αὐτὴν ἐδιάλεξεν ἡ Μαρία· καὶ ποῦ

ἤμπορεῖ ὅμως νὰ τὴν ἀποκτήσῃ καὶ ἡ Μάρθα. Μπορεῖ νὰ τὴν ἔχῃ κι' ὁ μικρὸς κι' ὁ μεγάλος, κι' ὁ λόγιος κι' ὁ μορφωμένος, μὰ κι' ὁ ἀπλοῖκός κι' ἀγράμματος. Σοφία, πού δὲν σὲ διδάσκουν στὰ σχολεῖα καὶ στὶς Ἀκαδημίες καὶ στὰ Λύκεια καὶ στὰ λογῆς λογῆς κοσμικὰ καταστήματα καὶ ἰδρύματα· καὶ πού αὐτὸς πού σ' ἀποκτᾷ φυσιώνεται συχνὰ καὶ νὰ τὸν δέρνουν ἀντίπνοοι ἄνεμοι. Ἀλλὰ εἶναι σοφία ἡρεμῆ καὶ γλυκεῖα καὶ εἰρηνικὴ καὶ γεμάτη ἀπὸ θεία γαλήνη· γιατί σὲ διδάσκουν οἱ οὐρανοί, ὄχι γιὰ νὰ μεγαλώνης μερικοὺς στὴν κοινὴ ὑπόληψη, ἀλλὰ γιὰ ν' ἀφοσιώνεσαι στὰ ἱερὰ γράμματα· καὶ νᾶσαι τὸ φῶς πού «φαίνει πᾶσι», πού φωτίζει τὸν καθένα· κι' ἀνατέλλεις ἀπὸ ψηλά, γιὰ νὰ στολίζης καὶ νὰ δοξάζης ὀλόκληρα ἔθνη καὶ «πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς κόσμον». Εἶσαι σοφία, πού σὲ χαρίζει ὁ Θεός. Καὶ πού γι' αὐτοὺς πού σ' ἀποκτοῦν λένε: «ἰδοὺ λαὸς σοφός, καὶ ἐπιστῆμον τὸ ἔθνος τοῦτο» (Δευτ. δ', 6).

«Θεὲ τῶν πατέρων μας, καὶ Κύριε τοῦ ἐλέους καὶ τῶν οἰκτιρμῶν,... Χάρισέ μου τὴν σοφίαν αὐτὴ, πού εἶναι συμπάρεδρη στὸ θρόνο τῆς σοφίας σου, καὶ μὴ μὲ κάνης ἀποπαίδι τῆς· στεῖλέ μου τῆν ἀπὸ τὸ τρισάγιο κατοικητήριό σου! Γιὰ νᾶναι πάντα κοντά μου, καὶ νὰ μὲ μαθαίνῃ, τὸ κάθετί πού σοῦ εἶναι εὐχάριστο· καὶ νὰ μ' ὀδηγῇ στὴ γνώση καὶ στὴ φρόνηση· καὶ νὰ μὲ λούσῃ στὸ φῶς τῆς καὶ στὴ δόξα τῆς. (Σοφ. Σολομ. 1-6). Γιατί σὲ τί θὰ μὲ ὠφελήσῃ ἢ μάταιη καὶ κοσμικὴ σοφία, πού εἶναι τόσο δυσκολοαπόκτητη, μὰ καὶ συχνὰ τόσο ψεύτικη κι' ἀπατηλὴ καὶ μάταιη; Σὲ τί θὰ μοῦ χρησιμέψῃ; Σὲ τίποτα, ναί, σὲ τίποτα· «λογισμοὶ γὰρ θνητῶν πάντες δειλοί, καὶ ἐπισφαλεῖς αἱ ἐπίνοιαι αὐτῶν»· δειλοὶ εἶναι ὅλοι οἱ λογισμοὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ σφαλερὰ τὰ βρεσίματα τοῦ νοῦ των. (Σοφ. Σολ. 11).

Φοβερὴ εἶναι ἡ φωνὴ τοῦ Κυρίου.

Οἱ Ἰσραηλιῆτες φοβήθηκαν, ὅταν μέσα στὸ σκοτάδι, τὸ πούσι καὶ τὴν ἀνεμοθύελλα ἄκουσαν, σὰν νᾶβγαίνε

μέσα από τή φωτιά στο βουνό ψηλά ή φωνή τοῦ Θεοῦ, πού τους ἐνομοθετοῦσε, καί τους ἔπιασε φόβος καί τρόμος, μήπως πεθάνουν. «Καί νῦν μὴ ἀποθάνωμεν, ὅτι ἐξαναλώσει ἡμᾶς τὸ πῦρ τὸ μέγα τοῦτο»· ἔφθασε ἡ στιγμή νὰ πεθάνωμε, καί θὰ μᾶς κάμει στάχτη ἡ μεγάλη αὐτὴ φωτιά. Γιατὶ ἔβαζαν μὲ τὸν νοῦ τους, πὼς εἶναι ἀδύνατο νὰ ζήσῃ ὁ ἄνθρωπος πού θ' ἀκούσῃ τὴ φοβερὴ φωνὴ τοῦ Θεοῦ· «Τίς γὰρ σάρξ, ἣτις ἤκουσε φωνῆς Θεοῦ ζῶντος, λαλοῦντος ἐκ μέσου τοῦ πυρός, ὡς ἡμεῖς καί ζήσεται;» Πῶς ὅμως; μήπως δὲν ἤξεραν, ἀφοῦ εἶχανε προσωπική τους ἐμπειρία, πὼς ὅταν πρωτάκουσαν τὴ φωνή, δὲν ἐπακολούθησεν ἀμέσως ἔπειτα ἀπὸ τᾶκουσμά της ὁ θάνατος; Πῶς δὲν ἐσυλλογίσθησαν, ὅτι κι' ὁ ἴδιος ὁ Μωϋσῆς πού ἦτανε κι' αὐτὸς ἄνθρωπος, τὰ ἴδια πράγματα εἶδε κι' ἤκουσε κι' αὐτός, κι' ὅμως ἀκόμη ζῆ; Καί δὲν ἔπρεπε νὰ βγάλουν ἀπ' αὐτὰ τὸ συμπέρασμα, πὼς κάθε ἄνθρωπος μπορεῖ, μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καί νὰ ἰδῆ καί ν' ἀκούσῃ, κι' ὅμως νὰ ζήσῃ; Αὐτοὶ οἱ ἴδιοι τ' ὠμολογήσανε αὐτό, μὲ τὸ στόμα τους· «Ἰδοὺ ἔδειξεν ἡμῖν Κύριος ὁ Θεὸς τὴν δόξαν αὐτοῦ, καί τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἤκουσαμεν ἐκ μέσου τοῦ πυρός. Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ εἶδομεν, ὅτι λαλήσει Θεὸς πρὸς ἄνθρωπον, καί ζήσεται» (Δευτ. ε', 26).

Ναί! ἀλλ' ἂν καί δοκίμασαν τὴν πρώτη φορά, πὼς εἶναι ἀκίνδυνο τὸ φοβερὸ ἐκεῖνο θέαμα κι' ἄκουσμα, μ' ὅλα ταῦτα τους πιάνει ἀκόμη φρίκη, μὲ τὸ νὰ θυμοῦνται καί μὲ τὸ νὰ βάζουνε στὸ νοῦ τους μονάχα παρόμοιο πρᾶγμα. Ναί, δὲν ἀποθάναμε τὴν πρώτη φορά, καί νά, πού ζοῦμε ἀκόμα· ἀλλὰ ποιὸς μᾶς βεβαιώνει, ἐλέγανε, πὼς δὲν θὰ πεθάνωμε, ἂν θὰ ξαναβρεθοῦμε πάλι σὲ παρόμοια περίσταση; «Ἐὰν προσθώμεθα ἡμεῖς ἀκοῦσαι τὴν φωνὴν Κυρίου τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἔτι, καί ἀποθανοῦμεθα». (Δευτ. ε', 25). Εἶναι φοβερὸ πρᾶγμα, ὅταν ὁ Θεὸς ὁμιλῆ, νομοθετώντας ἢ δικάζοντας. Καί οἱ ἴδιοι οἱ πρωτόπλαστοι, ὁ Ἀδὰμ καί ἡ Εὕα, οἱ γενάρχηι μας, μέσα στὸν Παράδεισο τότε, ἔφριξαν, κι' ἐζήτησαν νὰ κρυφθοῦν,

μόλις άκουσαν τόν κρότο τοῦ θείου βηματισμοῦ· «Τῆς φωνῆς σου ἤκουσα περιπατοῦντος, καί ἐφοβήθην, καί ἐκρύβην» (Γεν. γ'. 8-10).

Τὶ ἔκαναν λοιπὸν ἔπειτα ἀπ' αὐτὸ οἱ Ἰσραηλιῖτες; Συναθροισθῆκανε οἱ ἀρχηγοὶ τῶν φυλῶν κι' ὅλη ἡ γερουσία καὶ προσπέσανε στὸ Μωϋσῆ καὶ τὸν παρακαλοῦσανε, στὸ ἐξῆς νὰ παραστέκεται καὶ ν' ἀκούη μόνος του τῆ θεία φωνή· κι' ὅσα τυχὸν ἀκούσῃ καὶ θὰ τοὺς τὰ φανερώσῃ, θὰ τὰ πιστεύουν καὶ θὰ τὰ ἐκτελοῦνε· «Πρόσελθε σὺ καὶ ἄκουσον πάντα, ὅσα ἂν εἶποι Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν. Καὶ σὺ λαλήσεις πρὸς ἡμᾶς πάντα, ὅσα ἂν λαλήσῃ Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν πρὸς σε, καὶ ἀκουσόμεθα καὶ ποιήσομεν». (Δευτ. κ', 27). Καλὸ ἦτανε τὸ αἶτημα αὐτῶν τῶν Ἰσραηλιτῶν γι' αὐτὸ καὶ τὸ δέχτηκεν ὁ Θεός· «Ἦκουσα τὴν φωνὴν τῶν λόγων τοῦ λαοῦ..... ὀρθῶς πάντα ὅσα ἐλάλησαν» (Δευτ. κ', 28). Κι' ἔτσι γίνηκε καὶ συνέβαινε στὸ ἐξῆς. Ὁ Μωϋσῆς δηλαδὴ ἔπαιρνε αὐτοπρόσωπα κι' ἄμεσα τίς διαταγές ἀπὸ τὸν Θεό, καὶ τίς ἐκοινολογοῦσε στὸ λαό· κι' ὁ λαὸς δεχότανε, σὰν ἐντολές τοῦ Θεοῦ, τὸ κάθετι ποὺ τοὺς ἔλεγεν ὁ Μωϋσῆς.

Κι' ἐδῶ ἐγὼ βλέπω μιὰ μεγάλη οἰκονομία! Ὁ Θεὸς δηλαδὴ δέχεται τὸν εὐλαβικὸ τρόπο καὶ τὴν κατάπληξη, ποὺ αἰσθάνεται ἀπέναντί του ὁ λαὸς καὶ τὴν ἔπαινεῖ· «ὀρθῶς πάντα ὅσα ἐλάλησαν»· ὅσα εἶπανε εἶναι σωστά. Ἀλλὰ ζητᾷ ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸ λαό, ἐκτὸς ἀπὸ τὴ δίκαιη αὐτῆ συστολή του, καὶ τὴν ὀφειλόμενην ὑποταγήν, ἐνωμένη μετέλεια κι' ὀλόθερμη πίστη. Θέλει νάχουν οἱ Ἰσραηλιῖτες ριζωμένο μέσα στὴν καρδιά τους τὸν φόβο του· κι' ἔτσι νὰ φυλᾶνε τίς θεῖές του ἐντολές, ὄχι μονάχα, ὅταν τοὺς ἀπευθύνεται ἄμεσα, μετὰ παράδοξες καὶ φοβερές τερατουργίες, ἀλλὰ καὶ κατόπιν, ὅταν θὰ τοὺς μιλήσῃ διὰ μέσου τῶν Προφητῶν, ποὺ εἶναι ἐκτελεστὲς τῆς θείας του θέλησης· «Τίς δώσει εἶναι οὕτω τὴν καρδίαν αὐτῶν ἐν αὐτοῖς, ὥστε φοβεῖσθαι με καὶ φυλάσσεσθαι τὰς ἐντολάς μου πάσας τὰς ἡμέρας;» Ποιὸς θὰ κάμῃ νᾶναι τέτοιες οἱ καρδιές τους μέσα τους, ὥστε νὰ με

φοβοῦνται καὶ νὰ τηροῦνε πάντα τὶς ἐντολές μου; (Δευτ. κ', 29).

Δὲν θέλει ὁ Θεὸς νὰ θαυματουργῇ πάντα, ἀδιάκοπα καὶ σὲ κάθε περίστασι στὸν ἄνθρωπο· θέλει ὅμως νὰ φοβᾶται πάντα καὶ νὰ ὑποτάσσεται ὁ ἄνθρωπος στὸ Θεό, σὲ κάθε περίστασι καὶ κάθε στιγμή καὶ κάθε ὥρα, «ὥστε φοβεῖσθαί με καὶ φυλάσσεσθαι τὰς ἐντολὰς μου πάσας τὰς ἡμέρας». Ὁ Ἰσραηλίτης πρέπει νὰ φανερώνη τὴν θεοσέβειά του, μὲ τὴν πίστη. Καὶ ἡ πίστι τοῦ Ἰσραηλίτη δὲν φανερώνεται κυρίως, ὅταν βλέπη νὰ τρέμουνε καὶ νὰ σειοῦνται ἐμπρὸς του τὰ βουνά, νὰ τινάσσωνται σὰν πύραυλοι ἀβάσταγες κι' αἷυλες φλόγες κι' ἀπὸ μέσα τους ν' ἀναδίνεται ἡ φωνὴ τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ βγαίνη σχεδὸν ἡ ψυχὴ του ἀπὸ τὸν τρόμο του. Τότε ἔχει καὶ τότε φανερώνει ἀληθινὰ τὴν πίστη του, ὅταν κατόπιν, χωρὶς τέτοιες φοβερὲς τερατουργίαι ἀκούη τὴν φωνὴ τοῦ Προφήτη ἐκείνου, ποῦ μ' αὐτὸν ἔμμεσα ὁμιλεῖ ὁ Θεὸς καὶ ποῦ τοῦ τὸν ἔστειλε γι' αὐτὸν τὸν λόγο; γιὰ νὰ τὸν διορθώσῃ δηλαδὴ καὶ νὰ τὸν καθοδηγήσῃ.

Ἄς τ' ἀκούσουν αὐτὰ καλὰ καὶ οἱ σημερινοὶ Ἰσραηλιῆτες τῆς Ἐκκλησίας τῆς χάριτος, ὅσοι γιὰ νὰ πιστέψουν καὶ γιὰ νὰ ζήσουν Χριστιανικὰ πραγματοποιώντας τὶς ἐντολές τοῦ Κυρίου, ζητοῦνε νὰ βλέπουν νὰ γίνωνται καὶ στοὺς καιροὺς μας αὐτοὺς θαύματα. Τὰ θαύματα ἔγιναν τὸν καιρὸ ποῦ ἔπρεπε, γιατί ἦτανε τότε ἀπαραίτητα γιὰ ν' ἀνακηρυχθῇ, ν' ἀπλωθῇ καὶ νὰ στερεωθῇ ἡ σωτήρια οἰκονομία. Καὶ τὰ θαύματα γραμμένα στὰ ἱερὰ καὶ θεόγραφα βιβλία σώζονται καὶ διατηροῦνται μὲ ἀκρίβεια κι' ἀσφαλισμένα καὶ μᾶς εἶναι ἀναντίρρητες ἀποδείξεις βέβαιης κι' ἀδίστακτης ἀξιοπιστίας. Γίνονται καὶ σήμερα καμμιά φορὰ θαύματα στὴν Ἐκκλησίᾳ, ὅταν θέλῃ ὁ Θεός. Δὲν εἶναι ὅμως αὐτὰ τὸ μοναδικὸ κι' ἀδιάλειπτο θεμέλιο τῆς εὐσέβειας καὶ τῆς ὀρθόδοξης πίστεως μας. Καὶ χρειάζεται νὰ προσέχωμε πολὺ, ὅταν

τ' ἀνιστορᾶ κάποιος, νὰ γίνεται αὐτό, μὲ τὴν εὐλάβεια καὶ τὴν ἀκριβολογία πού πρέπει.

Γιατὶ ἀφοῦ ὁ Θεὸς ἐφανέρωσε, σὲ ὑπερθαύμαστη γλῶσσα τὸ θεῖο του θέλημα, ὥρισε κάποιους γιὰ νᾶναι αὐτοὶ οἱ ἐξηγητὲς καὶ οἱ κήρυκες τῶν προσταγμάτων του, αὐτοὶ δηλαδή πού ὀρίζονται ἀπὸ τὸ Εὐαγγέλιό του νὰ ὀμιλοῦνε καὶ νὰ διδάσκωνται· καὶ τὰ θαύματα εἶναι κατὰ κάποιον τρόπο περιττὰ καὶ ἤμποροῦν νὰ λείπουν. Γιατὶ τὰ θαύματα, ὅση πειστικότητα μᾶς προσθέτουν, τόση πίστη μᾶς ἀφαιροῦν: «Ὅτι ἐώρακάς με πεπίστευκας· μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες καὶ πιστεύσαντες». Ἐπίστευσες γιατί μὲ εἶδες; μακάριοι εἶναι αὐτοὶ πού πιστεύουν χωρὶς νὰ ἰδοῦν. (Ἰωάν. κ', 29).

Ἄσσοι εἶναι λοιπὸν εὐσεβεῖς, ἔχουν χρέος ν' ἀκοῦνε τίς διδασκαλίαι τῶν θεοκηρύκων, σὰν κηρύγματα ἀνθρώπων πού τοὺς στέλνει ὁ Θεός· καὶ νὰ φυλάττουν αὐτὰ πού τοὺς διδάσκουν, σὰν νᾶναι τοῦ ἴδιου τοῦ Θεοῦ πού τοὺς ἔστειλε· καὶ τοὺς στέλνει ἀκόμη καὶ σήμερα, μὲ τὴν νόμιμην ἐκλογή τους καὶ τὴν χειροτονία τους. Παρόμοια ψυχικὴ διάθεση καὶ παρόμοια πειθαρχία φανέρωσαν καὶ οἱ παλαιοὶ ἐκεῖνοι Ἰσραηλιῖτες πρὸς τὸν ἀποσταλμένο σ' αὐτοὺς ἀπὸ τὸν Θεὸ Μωϋσῆ, «ὅταν τοῦ εἶπανε καὶ τοῦ ὑποσχεθήκανε· «Πάντα, ὅσα ἂν λαλήσῃ Κύριος ὁ Θεὸς πρὸς σε, καὶ ἀκουσόμεθα καὶ ποιήσωμεν. (Δευτ. στ', 4).

(Συνεχίζεται)

Ἀπόδ. ΘΕΟΔΟΣΗ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ

Ἄσσο «Ἐφημέριος» εἶναι πρόθυμος νὰ δίδῃ ἀπαντήσεις εἰς ἐρωτήσεις ἐπὶ ἀποριῶν, ἀναφερομένων εἰς ζητήματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν σχέσιν πρὸς τὸ ἔργον τοῦ Ἐφημερίου (ποιμαντικόν, λειτουργικόν κλπ.). Ἐπομένως οἱ εὐλαβέστατοι ἐφημέριοι δύνανται ν' ἀπευθύνουν ἐρωτήματα ἐπὶ τοιούτων ἀποριῶν. Αἱ ἀπαντήσεις θὰ δίδωνται εἰς τὴν σελίδα τῆς ἀλληλογραφίας.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

ΟΙ ΘΛΙΨΕΙΣ

Ἡ ζωὴ, σ' αὐτὸν ἐδῶ τὸν κόσμον, ἀπὸ τὴν ἡμέρα τῆς ἐξώσεως τῶν πρωτοπλάστων ἕως σήμερα κι' ἀπὸ σήμερα ἕως τῆ Δευτέρα Παρουσία τοῦ Κυρίου, ἦταν, εἶναι καὶ θὰ εἶναι συνυφασμένη μὲ τὶς θλίψεις γιὰ κάθε ἄνθρωπο.

Τὸ φυσικὸ καὶ τὸ ἠθικὸ κακὸ, πού μπῆκαν στὸν κόσμον αὐτὸν μετὰ τὸ προπατορικὸ ἀμάρτημα καὶ πού θὰ ὑπάρχουν ὡς τῆ συντέλεια τῶν αἰώνων, εἶναι ἡ πηγὴ τῶν κάθε λογῆς θλίψεων. Ὅταν ἦλθε ὁ Χριστὸς στὴ γῆ, ἀνοίξε μὲ τὴν ἔνδοξόν του Ἀνάστασι τὴ διέξοδο γιὰ τὴν ὀριστικὴ ἀπαλλαγὴ τοῦ ἀνθρώπινου γένους ἀπὸ τὶς θλίψεις. Αὐτὴ ἡ διέξοδος ὅμως ἀνοίχτηκε πρὸς τὴν ἄλλη ζωὴ. Ἐδῶ, σ' αὐτὸν τὸν κόσμον, ἀκόμη κι' ὅσοι πίστεψαν στὸν Χριστὸ κι' ἀκολουθοῦν τὰ ζωηφόρα του ἴχνη, δὲν ἀπαλλάσσονται ἀπὸ τὶς θλίψεις. Ἰσα-ἴσα αὐτοὶ κατ' ἐξοχήν, ὅπως κι' οἱ πρὸ Χριστοῦ δίκαιοι, οἱ ἅγιοι τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, εἶναι ὑποκείμενοι στὶς θλίψεις. Ἀπευθυνόμενος ὁ Κύριος στοὺς πιστοὺς, τοὺς βεβαιώνει, ὅτι «θὰ ἔχουν θλίψι στὸν κόσμον». Ὅχι ἀπλῶς γιὰ τὸ ζοῦν στὸν κόσμον, ἀλλὰ κυρίως γιὰ τὸ πολιτεύονται σύμφωνα μὲ τὸ Εὐαγγέλιον, ἀπέναντι στοῦ ὁποῖο κινεῖται μὲ κάθε τρόπο ὁ κόσμος.

Ὅπως ὁ ἴδιος ὁ Κύριος, σὰν ἄνθρωπος, πέρασε ἀπὸ τόσες θλίψεις, πού ἀποκορύφωμά τους ὑπῆρξε ἡ Σταύρωσις του, ἔτσι κι' ὅσοι προσπαθοῦν κι' ἀγωνίζονται νὰ τὸν ἀντιγράψουν, νὰ τὸν μιμηθοῦν, νὰ πολιτευθοῦν κατὰ τὸ θεῖον καὶ τέλειον παράδειγμά του, θὰ περάσουν θλίψεις γιὰ χάρι του. Καὶ μέσ' ἀπ' αὐτὲς θὰ δοξασθοῦν.

Οἱ θλίψεις, πού βρίσκουν τὸν χριστιανό, τὸ γνήσιο παιδί τοῦ Θεοῦ, δὲν εἶναι τιμωρία, ἀλλὰ κλήρος ἔνδοξος, ἀπόδειξις ὅτι ὁ Θεὸς τὸν ἀναγνωρίζει σὰν παιδί του καὶ τὸν ἀγαπᾷ, ἐχέγγυον τῆς εἰσόδου του στὴ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Γιὰ τὸ μέσ' ἀπὸ τὶς θλίψεις δοκιμάζεται ἡ ἀληθινὴ πίστις κι' ἀφοσίωσις στὸν Θεὸ καὶ μέσ' ἀπ' αὐτὲς ἀναδείχεται ὁ πραγματικὸς μαθητὴς τῆς ἐπουράνιας βασιλείας. Ἐτσι, ὁ Κύριος χαρακτηρίζει σὰν στενὴ καὶ θλιμμένη τὴν ὁδὸ, πού ἀπάγει στὴν ἄνω Ἱερουσαλήμ καὶ μᾶς δηλώνει ρητᾶ, ὅτι δὲν ὑπάρχει ἄλλη στράτα γιὰ ἐκεῖ.

Οἱ θλίψεις, πού βρίσκουν τὸν χριστιανό, εἶναι κομμένες καὶ ραμμένες ἀπὸ τὴ θεῖα Πρόνοια στὰ μέτρα τῆς ἀντοχῆς του κι' ὅλες μποροῦν νὰ ἔχουν ἔνδοξον ἔκβασι. Ἀρκεῖ ὁ πιστὸς νὰ μὴ βασίζεται στὶς δικές του δυνάμεις, ἀλλὰ νὰ ἐγκαταλείπεται μὲ καθαρὰ προαίρεσι στὴν παντοδύναμι ἀγάπῃ τοῦ Θεοῦ, πού,

κατὰ τὸν Ἀπόστολο, μαζί με κάθε πειρασμό, παρέχει καὶ τὴ δυνατότητα τῆς καλῆς ἐκβάσεως.

Πρέπει, λοιπόν, νὰ δεχώμαστε τὶς θλίψεις, ποὺ μᾶς ἔρχονται, ἔχοντας τὴ βεβαιότητα, ὅτι ὁ Θεὸς τὶς ἐπιτρέπει γιὰ τὸ καλὸ μας κί' ὅτι ἂν τὸν πιστεύουμε με ὅλη μας τὴν καρδιά σὰν Πατέρα μας, θὰ οἰκονομήσῃ τὰ πράγματα καὶ θὰ μᾶς δώσῃ τὴ δυνατότητα νὰ τὶς βαστάξουμε καὶ νὰ βγάλουμε οὐράνιο κέρδος ἀπ' αὐτές.

Ἐπὶ τὸν ἄλλον θλίψεις χωρὶς εὐκολὴ ἐξήγησι. Ἐπὶ τὸν ἄλλον κί' ἄλλες χωρὶς καμμιὰ ἄλλη ἐξήγησι παρὰ μονάχα ἐκείνη, ποὺ δίνει ἡ ἀληθινὴ πίστις: ὅτι φτάνει νὰ τὶς ἀντιμετωπίσουμε με καρτερία, γιὰ νὰ ἀποδειχθῇ, εἴτε ἐδῶ κάτω, εἴτε μονάχα στὴν ἄλλη ζωὴ, ὅτι ἀπέβλεπαν στὴν ἐξυπηρέτησι τῆς ψυχῆς μας.

Στὴν Κυριακὴ Προσευχῇ, ὁ Χριστὸς μᾶς δίδαξε νὰ ζητᾶμε ἀπὸ τὸν οὐράνιο Πατέρα μας νὰ μὴ μᾶς φέρῃ μέσα σὲ πειρασμό. Τὸ νόημα αὐτοῦ τοῦ αἰτήματος, ποὺ εἶναι καθημερινὰ ἀπαραίτητο στὰ χεῖλη τοῦ πιστοῦ, ἔγκειται στὴ μεγάλη ἀλήθεια τῆς ροπῆς τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸ κακόν. Εἶναι μιὰ ροπή, ποὺ ὑπάρχει πάντα. Ὅταν τὴν ἀφήσουμε, συνδέεται με τὸ ἀντικειμενικὸ κακόν, ποὺ πηγὴ καὶ κινητήρια δύναμις του εἶναι ὁ Διάβολος, κί' ἀπεργάζεται τὴν αἰώνια ἀπώλειά μας. Γι' αὐτό, τὸ ἄλλο μέρος τοῦ αἰτήματος εἶναι μιὰ ἀναφορὰ στὸ ἀντικειμενικόν ἐκεῖνο κακόν: «ἀλλὰ γλύτωσέ μας ἀπὸ τὸν πονηρό».

Μόνον του, λοιπόν, τὸ ἀντικειμενικόν κακόν, ὁ Διάβολος, ὁ κόσμος, ἡ σάρκα, δὲν μπορεῖ νὰ βλάψῃ τὸν πιστόν, ὅποιαδήποτε θλίψι κί' ἂν ἐπιστρατεύσῃ. Ἄρκει ὁ πιστὸς νὰ καταπατῇ, με τὴ δύναμι τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τὶς πρὸς τὸ κακόν ροπές, ποὺ φέρει μέσα του σὰν κληρονομία τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος.

Αὐτὴ τὴ διαφορὰ ἔχουν οἱ θλίψεις τοῦ ἀληθινοῦ χριστιανοῦ ἀπὸ ἐκείνες, ποὺ βρίσκουν τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους. Οἱ πρῶτες εἶναι φερμένες ἀπ' ἔξω. Κί' ὄχι μόνον δὲν μποροῦν νὰ βλάψουν ἀλλ' ἀπεναντίας ὠφελοῦν ἀπερίγραπτα κί' αἰώνια. Οἱ ἄλλες εἶναι κί' ἀπ' ἔξω κί' ἀπὸ μέσα κινημένες καὶ γι' αὐτό, ἂν δὲν φέρουν σὲ ἀνάνηψι, εἶναι προοίμιον τῆς κολάσεως.

Ἄλλὰ λίγοι εἶναι οἱ πραγματικὰ ἄξιοι τοῦ ὀνόματος χριστιανός. Οἱ πῶ πολλοὶ ἔχουμε θλίψεις, ποὺ συμβάλαμε κί' οἱ ἴδιοι, με τὶς ἀδυναμίες καὶ τὰ πάθη μας, στὸ νὰ δημιουργηθοῦν. Ὅσο ὅσο ὁ πανάγαθος Κύριος δὲν τὶς ἀφήνει νὰ ἀπεργασθοῦν τὴν ἀπώλειά μας. Τὶς ἐπιτρέπει, γιὰ νὰ γίνουμε καλύτεροι χριστιανοί, νὰ πλησιάσουμε στὴν πραγματικότητα, ποὺ κρύβει ἡ λέξις χριστιανός. Τὶς ἐπιτρέπει γιὰ νὰ τὶς ὑποφέρουμε ἐποικοδομητικὰ, ἀνανηπτικὰ, ἀναγεννητικὰ. Τὶς ἐπιτρέπει γιὰ νὰ

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΟΥ Τ.Α.Κ.Ε.

(Δ.)

Ο άπολογισμός του Τ.Α.Κ.Ε. 1963

Η μέση διάρκεια (πλὴν φυματώσεως) Ἀθηνῶν καὶ Ἐπαρχιῶν κατὰ τὸ 1963 εἶχεν ὡς κάτωθι:

	Ἀθηνῶν	Ἐπαρχιῶν
Περιπτώσεις νοσηλεύσεων	875	2.641
Ἡμέραι	22.334	27.603
Μέση διάρκεια νοσηλείας	25,5	10,4

Μεταξὺ Κέντρου καὶ Ἐπαρχιῶν ἡ μέση διάρκεια, κατ' ἔτος, ἐκτὸς φυματώσεως, ἐμφανίζεται ὡς ἑξῆ :

Ἔτος	Ἀθηνῶν	Ἐπαρχιῶν	Γενικῶς
1955-56	24,3	13,4	17,3
1957	22,9	12,7	16,3
1958	20,9	12,8	15,5
1959	20,2	13,	15,3
1960	19,7	12,	14,3
1961	22,9	10,6	13,7
1962	21,4	10,6	13,6
1963	25,5	10,4	14,2

Κατὰ ταῦτα, ἡ μέση διάρκεια διὰ τοὺς νοσηλευθέντας καθ' ὅλην τὴν ἐπικράτειαν σημειώνει ἄνοδον. Ἡ τῶν ἐπαρχιῶν παραμένει εἰς τὰ αὐτὰ μᾶλλον ἐπίπεδα ἐνῶ ἡ τῶν Ἀθηνῶν ἐμφανίζει σημαντικὴν ἄνοδον. Ἡ μέση διάρκεια τοῦ Ι.Κ.Α. ἐδημειώθη διὰ τὰ ἔτη 1960, 1961, 1962 καὶ 1963 εἰς ἡμέρας 15,7 — 15,8 — 15,9 — 16,2.

Ἡ φυματίωσις κρινομένη ὡς πρὸς τὸν χρόνον τῶν λοιπῶν νόσων παρουσιάζεται:

Ἔτος	Ἡμέραι ὅλων τῶν νόσων	Ἡμέραι φυματιώσεως	ο/ο
1955-56 (18μηνον)	44.448	3.740	8,4
1957	30.764	2.811	9,
1958	30.807	2.190	7,
1959	32.188	2.068	6
1960	37.460	2.162	5,8
1961	44.891	2.325	5,1
1962	40.666	791	3,3
1963	51.646	1.709	3,3

τονώσουμε τὴν ἀγάπη μας, τὴν ἐλπίδα μας, τὴν πίστι μας σ' Αὐτόν. Τίς ἐπιτρέπει, γιὰ νὰ πραγματοποιήσουμε μὲ ἀρκετὴ πληρότητα τίς εὐαγγελικὲς ἀρετές, ποὺ εἶναι περισσότερο ἀντικείμενο πόθου παρά στοιχεῖο τῆς ζωῆς μας.

Ἄς δεχώμαστε κάθε θλίψι μὲ συντριβή, μὲ εὐγνωμοσύνη, μὲ γενναίᾳ διάθεσι, γιὰτὶ εἶτε ἀπ' ἕξω ἔρχεται, εἶτε κί' ἀπ' τὴν ἀμαρτωλότητα καὶ τὴν ἀτέλειά μας, ὁ Θεὸς τὴν ἀφήνει νὰ μᾶς βρῆ γιὰ νὰ ἀναδειχθοῦμε ἀληθινὰ παιδιὰ του. «Μέσ' ἀπὸ πολλὰς θλίψεις», λέγει ἡ Γραφή γιὰ μᾶς τοῦ χριστιανούς, «θὰ μποῦμε στὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ».

ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗΣ

ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ ΚΛΑΔΟΥ 'ΑΣΘΕΝΕΙΑΣ

*Έσοδα:

Τὰ πραγματοποιηθέντα έσοδα του Κλάδου 'Ασθeneίας κατά τὸ 1963, συνιστάμενα εκ τῆς εισφορᾶς τῶν (ἐν ἐνεργείᾳ) ἡσφαλισμένων (ἐκ 30/ο ἐπὶ τῶν μισθῶν αὐτῶν) ἀνῆλθον εἰς

*Έξοδα:

Δρχ. 5.216.697

Ταῦτα ἀποτελοῦνται ἀπό:

α) νοσήλια ἐν γένει πληρωθέντα κατά τὸ 1963	»	7.079.412
β) έξοδα διοικήσεως καὶ λειτουργίας (μέρος τῶν γενικῶν έξόδων τοῦ Ταμείου)	»	167.500
	Δρχ.	7.246.912

Τό, μεταξύ τῶν ἀνωτέρω ἐσόδων καὶ έξόδων, προκύπτει ἔλλειμμα ἐκ δραχ. 2.030.215 καλύπτεται ὑπὸ τοῦ Κλάδου Συντάξεως.

***Ανάλυσις τῶν έξόδων τοῦ Κλάδου 'Ασθeneίας**

Αἱ δαπάναι τοῦ Κλάδου 'Ασθeneίας ἀναλύονται, κατά τὰ τελευταῖα ἔτη ὡς ἐξῆς:

Εἶδος	1960	1961	1962	1963
1. Νοσήλια	2.476.018	3.136.642	2.842.111	3.717.499
2. Χειρουργικά	246.254	355.075	333.444	364.217
3. Φάρμακα	806.993	956.749	956.537	1.182.282
4. Έργαστήρια	563.792	795.891	831.099	1.051.326
5. Πρόσθετος καὶ παρακλι- νική νοσηλεία	164.207	277.260	216.776	349.748
6. Μετασανατορικῶν ἐπί- δομα	1.500	—	—	—
7. 'Αμοιβαὶ ἰατρῶν Συμ- βούλων	194.524	319.605	354.848	395.150
8. 'Επίδομα τοκετοῦ	—	—	—	—
9. Διάφορα	7.677	11.803	17.020	19.188
10. Πόσοστὸν έξόδων διοι- κήσεως	109.976	102.508	145.736	167.500
11. Σύνολον έξόδων	4.570.942	5.955.533	5.697.573	7.246.912
12. *Έσοδα	3.851.674	4.748.253	5.055.447	5.116.697
13. 'Ετήσιον ἔλλειμμα Κλά- δου 'Ασθeneίας	—719.285	—1.207.280	—642.125	—2.030.215

Οὕτω τὰ έξοδα τοῦ Κλάδου ἀσθeneίας, φθάσαντα εἰς τὸ ποσὸν τῶν δραχ. 7.246.912 ὑπερέβησαν τὰ έσοδα — ἀνελθόντα εἰς δραχ. 5.216.697 κατά δραχ. 2.030.215.

"Οπως καὶ ἀλλαχοῦ ἀναφέρεται πολλαὶ δαπάναι νοσηλείας, ἄνω τοῦ 1,5 ἑκατ. κατά τὸ ἔτος 1962 πραγματοποιηθεῖσαι, ἀφέθησαν καὶ ἐξεκαθαρί-
σθησαν κατά τὴν ἐπομένῃν χρῆσιν 1963, καθ' ἣν καὶ ἐπληρώθησαν. 'Εκ τοῦ λόγου τούτου, αἱ δαπάναι τοῦ Κλάδου 'Ασθeneίας, ἐμφανίζονται κατά πολὺ ὑπέρτεραι τῶν δαπανῶν τῆς προλαβούσης χρήσεως.

Νοσήλιον κατά νοσηλευθέντα

Τοῦτο, ἐξαγόμενον ἐκ τῶν ὑπ' ἀριθ. 1—7 δαπανῶν τοῦ προηγούμενου πίνακος, ἔχει:

	1960	1961	1962	1963
Νοσηλευθέντες	2.492	3.126	2.954	3.539
Δαπάναι νοσηλείας	4.453.880	5.841.222	55.34.815	7.060.22
Κόστος κατά νοσηλευθέντα	1.787	1.868	1.874	1.995

1 9 6 0 1 9 6 1 1 9 6 2 1 9 6 3

Κατηγορία δαπανών

	1 9 6 0	1 9 6 1	1 9 6 2	1 9 6 3
ήμεραι	37.460	ήμεραι	44.89	ήμεραι
Δαπάνη	Μέση	Δαπάνη	Μέση	Δαπάνη
όλιχη	ήμερ.	όλιχη	ήμερ.	όλιχη
	ήμερ.	ήμερ.	ήμερ.	ήμερ.
1. Νοσήλια	2.466.018	3.136.642	2.842.111	3.717.499
2. Χειρουργικά	246.254	355.075	333.444	364.217
3. Φάρμακα	806.993	956.748	956.537	1.182.282
4. Έργαστήρια	563.792	795.891	831.099	1.051.326
5. Πρόσθετοι και παρακλ.	164.207	277.260	216.776	349.748
6. Άμοιβ. Ιατρών συμβουλ.	194.524	319.605	354.848	395.150
7. Διάφορα	1.500	—	17.038	—
	4.453.288	5.844.221	5.551.835	7.060.222
	118,88	130,13	136,50	136,72

“Όθεν προκύπτει, ότι ή μέση κατά νοσηλευθέντα δαπάνη άνήλθεν εις 1.995 δρχ. αντί δρχ. 1.874 εις όσας άνήλθεν αύτή κατά τό 1961. “Ήτοι επί πλέον κατά 6ο/ο περίπου.

“Ημερήσιον νοσήλιον: (Έξαγόμενον εκ των υπό στοιχεΐα 1—7 δαπανών του έν σελίδι 100 πίνακος).

Τό ήμερήσιον νοσήλιον άνήλθε διά τά έτη:

1957 εις	δραχμάς	101,41	1961 εις	δραχμάς	130,13
1958 ”	”	103,18	1962 ”	”	136,50
1959 ”	”	112,54	1963 ”	”	136,72
1960 ”	”	118,88			

“Ήτοι, κατά τό υπό εξέτασιν έτος, ύψωσις του μέσου ήμερησίου νοσηλίου δέν ενεφανίσθη.

“Ενδεικτικώς αναφέρομεν ότι τό ήμερήσιον κόστος νοσηλείας διά πάσας τάς νόσους (συμπεριλαμβανομένης και τής φυματιώσεως) μεταξύ TAKE και ΙΚΑ έμφανίζεται ως εξής:

	1962	1963
TAKE: Δαπάναι (άφαιρουμένων των αάμοι- βών ιατρών συμβούλων) και μέ- ρους (ατώνέργαστηρίων)	5.046.987	6.515.222
“Ημέραι νοσηλείας	40.666	51.646
Μέσον νοσήλιον	124,10	126,15
I.K.A. Δαπάναι	287.631.000	323.458.000
“Ημέραι νοσηλείας	3.286.624	3.477.838
Μέσον νοσήλιον	87,51	93,

	1961	1962	ο/ο
T.A.K.E.	124,10	126,15	1,7
I.K.A.	87,51	93,	6,3

Κατά ταύτα, τό ήμερήσιον νοσήλιον του TAKE παρουσιάζεται ανώτερον του Ι.Κ.Α. διά μέν τό έτος 1961 κατά 37,4ο/ο διά δε τό έτος 1962 κατά 41,8ο/ο.

ΣΧΕΣΙΣ ΤΩΝ ΕΞΟΔΩΝ ΠΡΟΣ ΤΑ ΕΣΟΔΑ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΚΛΑΔΩΝ

Αί αναλογΐαι των παροχών και των λοιπών εξόδων (μετά των άποσβέσεων) προς τά έσοδα έμφανίζονται ως εξής:

	1961	ο/ο	1962	ο/ο	1963	ο/ο
*Έσοδα:	42.211.396	100,	44.822.035	100,	48.921.930	100,
Διετέθησαν εις						
α) παροχάς	37.199.386	88,1	37.823.776	84,4	39.030.051	79,8
β) δαπάνας και άποσβέσεις	5.282.040	12,5	5.440.600	12,1	6.584.674	13,4
	42.481.426	100,6	43.264.376	96,5	45.614.725	93,2
γ) κεφαλαιο- ποίησιν (πε- ρίσσευμα)	270.030	0,6	1.557.654	3,5	3.307.20ς	6,8
	42.211.396	100,	44.822.035	100,	48.921.930	100,

Οὕτω ἡ κατανομή τῶν ἐτησίων ἐσόδων κατ' ἑκατοστιαίαν ἀναλογίαν ἐμφανίζεται:

Ἔτη	Εἰς			Σύνολον
	παροχὰς	δαπάνας	κεφαλαιοποίησιν	
1957	70,7	12,1	17,2	100
1958	85,4	13,2	1,4	100
1959	82,5	11,5	6,	100
1960	86,7	11,4	1,9	100
1961	88,1	12,5	0,6	100
1962	84,4	12,1	3,5	100
1963	79,8	13,4	6,8	100

Ἐπὶ τῆς ὡς ἄνω κατανομῆς τῶν ἐσόδων 1963 θὰ ἡδύνατο νὰ παρατηρηθοῦν τὰ ἀκόλουθα:

1. Τὰ διατιθέμενα εἰς παροχὰς ποσὰ γιὰ τὸ ἔτος 1963 δεικνύουν, καὶ πάλιν, αὐξήσιν κατὰ δρχ. 1.206.275 ἔναντι τῶν ὅσων διετέθησαν κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος, ἤτοι ἠυξήθησαν ἑξατὰ 30/ο, ὡς ἔγγιστα, μολονότι ἀναλογικῶς πρὸς τὰ εἰσπραχθέντα δεικνύουν πτώσιν (79,80/ο ἔναντι 84,40/ο), ὀφειλομένην, καθ' ἃ ἐλέγηθη, εἰς τὴν ἑκτακτὸν αὐξήσιν τῶν ἐσόδων ἐκ τοῦ εἰσπραχθέντος ἐφ' ἀπαξ 300/δράχμου ἐπιδόματος τῶν ἡσφαλισμένων κυρίως.

2. Τὰ ἔξοδα διοικήσεως καὶ διαχειρίσεως δεικνύονται αὐξανόμενα διὰ τοὺς ἀναφερομένους, εἰς τὸ οἰκτεῖον μέρος τῆς παρουσίας λόγους, (λ.χ. πληρωμὴ ἐκτάκτων ἐξόδων παρελθουσῶν χρήσεων κ.λ.π.).

3. Μικρὰ ἄνοδος ἐν σχέσει πρὸς τὸ παρελθὸν σημειοῦται εἰς τὴν κεφαλαιοποίησιν ἐκ λόγων συναρτωμένων πρὸς τὴν ἐξέλιξιν τῶν δεικτῶν τῶν προηγούμενων ὑπὸ στοιχεῖα 1 καὶ 2 παραγράφων.

Διὰ τὰ ἔξοδα διοικήσεως καὶ διαχειρίσεως, ὡς εὐρισκόμενα πάντοτε ἐντὸς τῶν παραδεδεγμένων ὁρίων, δὲν βλέπομεν νὰ τίθηται ζήτημὰ τι. Ὡς ὅμως πρὸς τὸ θέμα τῶν παροχῶν, τοῦτο ὡς συνηρτημένον πρὸς τὸ θέμα κεφαλαιοποιήσεως θέλει ἐξετασθῆ διὰ τῆς ἀποφασισθείσης νὰ γίνη ἀναλογιστικῆς μελέτης, μόνον κατόπιν τῆς ὑποίας θέλει ἀποδειχθῆ τὸ βάσιμον τῶν ἀνευθύτως καὶ αὐθαρέτως προβαλλομένων ἰσχυρισμῶν περὶ τῆς δυνατότητος τῆς βελτιώσεως τῶν παροχῶν καὶ ἰδιαιτέρως τῶν συντάξεων.

Περαίνοντες, θὰ ἡδυνάμεθα, τὰ ἐκτεθέντα εἰς τὰ καθ' ἑκαστον, νὰ συνοψίσωμεν εἰς τὰς ἐξῆς ὑπηρεσιακὰς εἰσηγήσεις:

1. Νὰ ἐπιδιωχθῆ ἡ τακτοποιήσιν ἐν γένει τοῦ θέματος τῆς νοσοκομειακῆς περιθάλψεως. Κατὰ τὰς σημερινὰς ἐνδείξεις τὰ ἐτήσια ἀνοίγματα τοῦτου, μετὰ τὰς τελευταίας δοθείσας εἰς τοὺς Κλινικάρχας καὶ τοὺς ἰατροὺς αὐξήσεις, τείνουσι νὰ ὑπερβοῦν τὰ 3 ἑκατ. Φρονούμεν δὲ ὅτι καὶ ἂν ἀκόμη ἤθελεν αὐξήθῃ, ὡς ἐν τῷ ἔκκρεμοῦντι Νομοσχεδίῳ περὶ TAKE προβλέπεται, ἡ εἰσφορὰ τῶν ἐν ἐνεργείᾳ ἡσφαλισμένων κατὰ 10/ο (πρόσοδος 1,8 ἑκατ. ἐτησίως) καὶ ἐπαινισχύρη ἢ ἐπὶ τῶν συνταξιούχων εἰσφορὰ ἐκ 30/ο (πρόσοδος 900 χιλ.) καὶ πάλιν, ἐνῶ θὰ διασφαλισθῆ ἀπολύτως ἡ οἰκονομικὴ σταθερότης τοῦ Κλάδου τοῦτου, ἐν τούτοις, λόγῳ τοῦ ἀσταθμήτου τῶν δαπανῶν αὐτοῦ, ἄλλοτε πάντοτε θὰ παραμένῃ τὸ πρόβλημα τῆς βελτιώσεως τῶν παροχῶν τοῦ καὶ ἡ περιθάλψιν θὰ ἐξακολουθῆ νὰ περιορίζεται εἰς τὴν νοσοκομειακὴν μόνον τοιαύτην καὶ δὴ εἰς τὴν γ' μόλις θέσιν.

Διὰ τοὺς λόγους τοῦτους καὶ ἵνα καταστῆ δυνατὴ ἡ βελτιώσιν τῆς ὑγειονομικῆς περιθάλψεως τῶν ἐφημερίων καὶ ἀπολαύσουσι καὶ οὗτοι ὅτι, τοῦλάχιστον καὶ οἱ τελευταῖοι χειρόνακτες καὶ ἐν ὄψει τῶν τόσων οἰκονομικῶν καὶ ὀργανωτικῶν δυσχερειῶν ὑφ' ἃς ἐμφανίζεται τὸ ζήτημα, ἢ ἐπιβαλλομένη ὡς ὀρθὴ καὶ δικαία λύσις εἶνε, ἀναμφιβόλως, ἡ ἀποφασισθεῖσα, ὑπὸ τοῦ Δ. Συμ-

βουλίου τοῦ Ὁργανισμοῦ, ἔνταξιν τοῦ Κλάδου νοσηλείας εἰς τὸ σύστημα τῆς περιθάλψεως τῶν Δημοσίων Ὑπαλλήλων.

Πιστεύομεν δέ, ὅτι, ἀποκολλομένου τοῦ Κλάδου τούτου, ὁ Ὁργανισμὸς θὰ δυνηθῆ ἀσφαλῶς νὰ ἀναπτυχθῆ ὑπὸ πᾶσαν ἐποψίν, ὥστε νὰ καταστῆ ἀντάξιος τῆς ἀποστολῆς του.

II. Ὁ ἀκολουθούμενος τρόπος εἰσπράξεως πόρων τινῶν καταδεικνύεται ὡς ἀλυσιτελής καὶ ὑποβοηθεῖ εἰς τὴν διαρροὴν αὐτῶν. Εἰδικῶς τοῦτο φαίνεται νὰ συμβαίνει εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὸ κληρικόσημον βαπτίσεως καὶ εἰς τὴν εἰσφορὰν τῆς εἰσαγομένης ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ παραφίνης καὶ κηροζίνης. Ἡ πρότασις ἡμῶν εἶνε, ὅπως α) ἐπανέλθῃ τὸ προϊσχύσαν σύστημα τῆς ἐπικολλήσεως τοῦ κληρικοσήμου ἐπὶ τῆς ληξιαρχικῆς πράξεως γεννήσεως, ὅποτε ὁ ἐλεγχος καθίσταται πλήρης καὶ β) προωθηθῆ ἡ λύσις τοῦ θέματος τῆς προαθείσης ἐξισώσεως τῆς ἰσχυοῦσης διαφορικῆς εἰσφορᾶς ἐπὶ τῆς εἰσαγομένης κηροζίνης καὶ παραφίνης, ἐκ τοῦ ἐσφαλμένου δασμολογικοῦ χαρακτηρισμοῦ τῆς ὁποίας, δύνανται νὰ προκύπτουν ζημίαι εἰς βάρος τοῦ Ὁργανισμοῦ.

III. Πιστεύομεν εἰς τὴν μεγίστην ἀξίαν καὶ ὠφελιμότητα, τὴν ὁποίαν ἔχει ἡ ἀσκήσις, κατὰ τὸν προσήκοντα τρόπον, τοῦ ἐλέγχου καὶ τῆς ἐπιθεωρήσεως τῶν ὑποχρέων (Ναῶν, Τοπικῶν TAKE, Γραφείων Ἱ. Μητροπόλεων κ.λ.π.). Ἄλλ' ἵνα τούτο καταστῆ δυνατόν θὰ πρέπη νὰ ὀργανωθῆ ἰδίᾳ ὑπηρεσία καὶ νὰ μὴ ἀσκήται αὕτη ἐκ τῶν ἐνόντων, διὰ τῆς ἐπιστρατείας, περιστατικῶς, ὑπαλλήλων ἐξ ἐτέρων ὑπηρεσιῶν τοῦ Ταμείου. Εἴμεθα δὲ βέβαιοι, ὅτι, διὰ τῆς ὀργανώσεως τῆς ὑπηρεσίας ταύτης τῆς Ἐπιθεωρήσεως δύνανται νὰ ἐναμένονται πολλὰ καὶ ποικίλα τὰ ὄφελῃ.

Ἄλλὰ τὸ ζήτημα τῆς ὀργανώσεως τῆς ὑπηρεσίας τῆς Ἐπιθεωρήσεως ἐμπίπτει εἰς τὸ γενικώτερον αἴτημα τῆς ἀναδιαρθρώσεως τῶν Ὑπηρεσιῶν, τῶν ὁποίων ἡ σύνθεσις ἐξακολουθεῖ καὶ σήμερον νὰ εἶνε ὡς εἶχε πρὸ εἰκοσαετίας, περίπου, καὶ πρὶν ἢ διὰ τῆς συστάσεως τῶν Κλάδων Ἀρωγῆς καὶ Ἀσθενείας καὶ τῆς προσθήκης ἐτέρων ἀντικειμένων, πολλαπλασιασθῶν αἱ ἀνάγκαι. Δὲν δύνανται, νομίζομεν, νὰ ἀναπτυχθῆ ἡ ἐπιβαλλομένη δραστηριότης καὶ νὰ ἀναμένονται ἐπιτεύγματα ἀξιόλογα ὑπὸ τὸ καθεστῶς τῆς σημερινῆς διαρθρώσεως, καθ' ἣν μόνιμοι προσοντοῦχοι καὶ ἀριστοὶ ὑπάλληλοι παραμένουν ἐπὶ 20ετίαν εἰς τὸν αὐτὸν βαθμὸν, λόγῳ τῆς στενότητος τῶν θέσεων, οἱ δὲ ἐκτακτοὶ νὰ ἀναμένουν καὶ οὗτοι τὴν τακτοποίησιν των ἐπὶ χρόνον μακρὸν ὑπερβαίνοντα τὴν 15ετίαν. Θεωροῦμεν ὡς πρωταρχικὸν ὄρον ὅτι διὰ τὴν περαιτέρω ὀργάνωσιν καὶ ἀνάπτυξιν τοῦ Ὁργανισμοῦ δεόν νὰ προηγηθῆ ἡ τακτοποίησις τοῦ προσωπικοῦ ἐν γένει διὰ τοῦ ζήλου καὶ τῆς ἐργατικότητος τοῦ ὁποίου θὰ εἶνε δυνατὴ ἡ ἐπίτευξις τῶν διωκομένων σκοπῶν.

Ὁ Διευθύνων Σύμβουλος
Καθηγ. Π. ΣΤΕΡΙΩΤΗΣ

Ὁ Δ/τῆς Οἴκον. Ὑπηρεσιῶν
ΖΑΦ. ΚΕΠΕΤΖΗΣ

Ἄρχιμ. Φιλαρέτου Βιτάλη, Ἱεροκήρυκος Νικοπόλεως

ΛΟΓΟΙ ΕΙΣ ΤΑΣ ΕΟΡΤΑΣ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΑΣ ΜΗΗΜΑΣ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ

Ἐγκρίσει - εὐλογία τῆς Ἱ. Συνόδου
Τόμ. Α', σελ. 320

Πωλεῖται παρὰ τῷ συγγραφεῖ (Πρέβεζαν)
καὶ εἰς τὰ βιβλιοπωλεῖα. Δρχ. 60.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Ὁ σιῶ τ. Ἰερομόναχον Πολύκαρπον Βλάχον, Καρτζαί Τριπόλεως. Ἐλήφθη ἡ ἐπιστολή σας. Σᾶς ἀπεστείλαμεν τὰ ζητηθέντα τεύχη καὶ εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς εὐχάς σας.— Αἰδεσιμ. Γσιάπραν Παναγιώτην, Ἰερὰν Μητρόπολιν Τρίκκης καὶ Σταγῶν, Τρίκαλα. Σᾶς ἀπεστείλαμεν τὰ ζητηθέντα τεύχη.— Κύριον Νικόλαον Ζαβρίδην, Θεολόγον. Τσάδα Κύπρου. Ἐγένετο ἡ ἀλλαγὴ εἰς τὴν διεύθυνσίν σας.— Αἰδεσιμ. Κανελλόπουλον Ἰωάννην, Κράλιον Ἀχαΐας. Ἐλήφθη ἡ ἐπιστολή σας καὶ ἐνεγράφητε εἰς ἀμφοτέρα τὰ περιοδικὰ τὰ ὁποῖα θὰ λαμβάνετε τοῦ λοιποῦ τακτικῶς.— Πανοσ. Εὐγένιον Κοτσώνην, Βάσισιαιας. Ἐνεγράφητε μερίμνη τῆς Ἱ. Μητροπόλεώς σας εἰς ἀμφοτέρα τὰ περιοδικά.— Αἰδεσιμώτατον Καλλιανιώτην Θεόφιλον, Ἐφημ. Ἀγ. Δημητρίου Καρυστίας Εὐβοίας. Ἀπαντῶντες εἰς τὴν ἐπιστολήν σας, σᾶς πληροφοροῦμεν ὅτι ἐστέλλομεν τὰ τεύχη μέχρι τοῦ Ἰουνίου 1955 εἰς Πλατάναν Κύμης καὶ ἐν συνεχείᾳ εἰς Μαρμαρίον, ὅθεν εἴχομεν ἐπιστροφάς τῶν ἀποστελλομένων τευχῶν ἀπὸ Ἰανουαρίου 1964. Ἦδη διωρθώθη ἡ διεύθυνσίς σας ἐκ τῆς ἐπιστολῆς σας, ἐκ τῆς ὁποίας τὸ πρῶτον πληροφοροῦμεθα τὴν νέαν διεύθυνσίν σας. Σᾶς ἀποστελλομεν δὲ τὰ ἀπὸ 1.1.64 ἕως νῦν τεύχη.— Αἰδεσ. Κομνηνὸν Γεώργιον, Μυτιλήνην. Ἐγένετο ἡ ἀλλαγὴ εἰς τὴν διεύθυνσίν σας. Εὐχαριστοῦμεν.— Αἰδεσιμ. Κόκκαν Βασίλειον, Βυσιανὴν Καστορίας. Ἐνεγράφητε καὶ σᾶς ἀποστελλομεν τὰ ἀπὸ 1.1.64 ἕως νῦν τεύχη. Ἐκ τῆς ἐπιστολῆς σας ἐπληροφρήθημεν περὶ τῆς χειροτονίας σας.— Αἰδεσιμ. Σουπιὸν Γεώργιον, Μοῦδρον Ἀθήνων. Διεβιβάσθη εἰς τὴν Ἀποστολικὴν Διακονίαν ἡ ἐπιστολή σας καὶ ἡ ἐντολή διὰ τοὺς ἡμεροδείκτας διὰ τὰ περαιτέρω.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εὐαγγέλου Θεοδώρου, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου, Τὰ ἡγιασμένα ὕδατα. — Φωτίου Κόντογλου, Ἡ ὄνος τοῦ Βαλαάμ ὀμιλοῦσα με φωνὴν ἀνθρωπίνην. — Ἀνθίμου Θεολογίτη, Ὁ Σαμουήλ. — Χριστοφόρου Καλύβα, Ἰεροκήρυκος Ἰερᾶς Μητροπόλεως Χαλκίδος, Παιδιά τοῦ Θεοῦ. — Φωτίου Κόντογλου, Ὁ Ἐθνομάρτυς Κυδωνιῶν Γρηγόριος. — Ὁρσκειτικὴς καὶ ἠθικὴς μελέτες τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Νεκταρίου Αἰγίνης, «Γνώρισε τὸν ἑαυτὸ σου». Ἀπόδοσις Θεοδόση Σπεράντσα. — Βασιλείου Ἡλιάδη, Τὰ Θεοφάνεια στὴν Χριστιανικὴ Πόλη. Οἱ καλλιαντζαροὶ καὶ τὸ παραμῦθι τῆς γαργιάς. Σικληροὶ χρόνοι καὶ ἀντίξοες περιστάσεις. — «Φιλοθέου ἀδολεσχίας» μέρος πέμπτον. Ψυχοφελεῖς ἐπιστάσεις ἀπὸ τὸ «Δευτερονόμιον». Ὑπὸ Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρω. Ἀπόδοσις Θεοδόση Σπεράντσα. — Βασ. Μουστάκη, Οἱ θλίψεις. — Εἰδήσεις τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. — Ἀλληλογραφία.

Τύπος: ΤΣΙΡΩΝΗ — Μονοτυπικὰ Συγκροτήματα — Τηλ. 533.805

Ἐπεύθυνος Τυπογραφείου: Γ. Σ. Χρυσάφης, Ἰασωνίδου 22, Σούρμενα